

LA COGNIZIONE DEL DOLORE

di

CARLO EMILIO GADDA

Due traduzioni olandesi a confronto

Carmen Bruzzese 3608328

Tesi di laurea 06-04-2012

Master in traduzione: lingua e cultura italiana

Relatore: R. Speelman

Correlatore: G. Cascio

La cognizione del dolore di Carlo Emilio Gadda, due tradizioni Olandesi a confronto

Premessa	p.	4
1. CARLO EMILIO GADDA		5
1.1. La vita in breve		
1.2. Bibliografia		7
1.3. La ricezione in Olanda		8
2. LA COGNIZIONE DEL DOLORE		9
2.1. La genesi		
2.2. Il contenuto		10
2.3. Le due traduzioni olandesi – pubblicazioni e traduttori		12
3. LE TRADUZIONI OLANDESI A CONFRONTO CON L'ORIGINALE		16
3.1. Le caratteristiche dell'originale		
3.2. L'analisi delle due traduzioni		20
3.3. Osservazioni		22
3.3.1. L'uso del tempo verbale		27
3.3.2. L'uso della preposizione		30
3.3.3. Plurale contro singolare		32
3.3.4. I sinonimi		33
3.3.5. L'iperonimia		42
3.3.6. L'iponimia		43

3.3.7. Cambiamento nella quantità delle parole	44
3.3.8. L'effetto esotico contro l'effetto domestico	45
3.3.9. L'esplicazione - Omissioni e Aggiunte	46
3.3.10. I possessivi	55
3.3.11. L'uso colloquiale	56
3.3.12. Errori	59
3.3.13. I nomi propri	
3.3.14. Altre differenze	60
Postfazione	76
Bibliografia	78
Supplemento – Due frammenti selezionati	82

PREMESSA

All' inizio del 2011 è uscita la nuova traduzione del romanzo italiano *La cognizione del dolore* dell'autore Carlo Emilio Gadda. È intitolata *De leerschool van het lijden* ed è tradotta da Frans Denissen. Come si deduce dalla parola "nuova", non è la prima volta che il romanzo viene tradotto in olandese. Già nel 1964 usciva una traduzione; *De ervaring van het verdriet*, tradotta da J.H. Klinkert-Pötters Vos. Quindi, l'opera è stata tradotta da due traduttori diversi e uscita in periodi molto distanti l'uno dall'altro cioè quarantasette anni di differenza. Questi fatti fanno pensare che si potrebbero fare delle osservazioni interessanti quando si mettono a confronto le due traduzioni con l'originale.

In questa tesi tenterò di fare delle dichiarazioni verificabili sulle somiglianze e differenze fra le due traduzioni olandesi e il testo originale italiano. Non ho l'intenzione di dare un giudizio di valore sulle due traduzioni, ma di fare una descrizione obbiettiva. Cercherò di descrivere i vari adattamenti o aggiornamenti fra la lingua di partenza e la lingua d'arrivo per poter dedurre la strategia di traduzione utilizzata dai due traduttori.

1. CARLO EMILIO GADDA

La cognizione del dolore si manifesta come un romanzo con tanti elementi autobiografici, per quello mi pare che sia rilevante iniziare questa tesi con una breve esposizione della vita dell'autore, Carlo Emilio Gadda (§1.1.) il quale è molto conosciuto in Italia , però poco letto dagli italiani.¹ Poi, alla fine del capitolo, per completezza farò un elenco delle sue opere (§1.2.) e tratterò in breve la ricezione dell'opera di Gadda in Olanda (§1.3.).

1.1. La vita in breve²

Carlo Emilio Gadda nasce a Milano il 14 novembre 1893. Il padre, Francesco Gadda, proprietario di una ditta di filatura, aveva sposato nel 1893 Adele Lehr, un'insegnante francese d'origine ungherese. Ebbero tre figli: Carlo Emilio, Clara e Enrico. Dal 1900 al 1909 le condizioni finanziarie della famiglia peggiorano a causa degli incauti investimenti nella villa in costruzione a Lognone. Nel 1909 muore il padre e solo il lavoro e i sacrifici della madre permettono ai figli di continuare gli studi. Per ciò Gadda ha sempre nutrito del risentimento nei confronti del padre.

Nel 1912 Gadda si iscrive, sotto pressione della famiglia, alla facoltà d'ingegneria dell'istituto Tecnico Superiore di Milano, non avendo però la possibilità

¹ Frans Denissen, 'Carlo Emilio Gadda (1893-1973). *Italiaanse Literatuur na 1900, deel 1 1900-1945*, Bart van den Bossche, & Franco Musarra. (Leuven: Peeters, 2002):145

² Ibidem,145-50

di laurearsi a causa dello scoppio della prima guerra mondiale. Si offre allora come volontario alle armi e viene chiamato nel giugno del 1915.

Nel 1917 viene fatto prigioniero e viene portato in Germania. Nel 1919 rientra dalla prigionia per poi apprendere dalla madre la notizia della morte del fratello aviatore Enrico. Inizia per Gadda un periodo di grande sconforto. Esperienze e meditazioni di questi anni sono state registrate nel *Giornale di guerra e di prigionia*.

Nel 1920 si laurea in ingegneria elettronica e inizia a lavorare come ingegnere e nel 1921 si iscrive al Partito Nazionale Fascista. Gadda abbraccia la politica nazionalista e conservatrice, attratto dalla promessa della riparazione del caos del dopoguerra. Non è stato un fascista militante, ma non si può ignorare una fedeltà al regime che emerge nei suoi scritti fino agli anni 30.

A partire dal 1924 inizia gli studi di filosofia all'università di Milano, ma non si laureerà mai. All'età di 35 anni, nel 1928, viene pubblicato il primo testo letterario dal titolo *Apologia Manzoniana* nella rivista "Solaria". Nel 1936 muore la madre con cui ha vissuto un rapporto di amore e odio dalla morte del padre. Vende la villa di Longone e inizia a scrivere il romanzo *La cognizione del dolore* in cui viene trattato quel rapporto difficile con la madre e viene usata la villa come simbolo. Nel 1938 inizia a lavorare a *Quer pasticciaccio brutto de Via Merulana*. Dal 1938 al 1941 la *Cognizione* esce a puntate sulla rivista "Letteratura". Soltanto nel 1940, all'età di 47 anni, decide di rinunciare alla sua carriera nel campo ingegneristico e di dedicarsi interamente alla scrittura, trasferendosi a Firenze dove frequenta attivamente l'ambiente letterario e artistico. Trascorre qui in povertà gli anni della guerra. Nel 1952 si trasferisce definitivamente a Roma e viene assunto alla RAI con un incarico redazionale al servizio letterario del "Giornale Radio". Nel 1955 si dedica alla revisione del *Pasticciaccio* che viene pubblicato nel 1957. È il primo vero successo di pubblico e critica dello scrittore che adesso ha raggiunto l'età di 64 anni. Nel 1963 esce la *Cognizione* in volume. Gli vale il "Prix International de Littérature" e significa il successo internazionale, ma in quel momento ciò non interessa più allo scrittore la

cui salute, fisica e mentale, è molto peggiorata. Gadda muore a Roma il 21 maggio 1973 per le conseguenze di una bronchite.

1.2. Bibliografia³

La Madonna dei filosofi [racconti], Firenze, Edizioni di Solaria, 1931.

Il castello di Udine [racconti], Firenze, Edizioni di Solaria, 1934.

Le meraviglie d' Italia [saggi], Firenze, Parenti, 1939.

Gli anni [saggi], Firenze, Parenti, 1943.

L'Adalgisa. Disegni milanesi [racconti], Firenze, Le Monnier, 1944.

Novelle dal Ducato infiamme [racconti], Firenze, Vallecchi, 1953.

Giornale di guerra e di prigionia [diario], Firenze, Sansoni, 1955; Torino, Einaudi, 1965

Quer pasticciaccio brutto de via Merulana, Milano, Garzanti, 1957. (*Die gore klerezooi in de Via Merulana*, traduttore Frans Denissen, Amsterdam, Athenaeum-Polak & Van Genneep. 2000)

I viaggi la morte [essays], Milano, Garzanti, 1958.

La cognizione del dolore, Torino, Einaudi, 1963; Torino, Einaudi 1970; Torino, Einaudi, 1987 (red. Emilio Manzotti). (*De ervaring van het verdriet*, traduttore J.H. Klinkert-Pötters Vos, Amsterdam, Meulenhoff, 1964; traduzione del edizione del 1963. *De leerschool van het lijden*, traduttore F. Denissen, Amsterdam, Athenaeum, Polak & van Genneep, 2011)

I racconti. Accoppiamenti giudiziosi [racconti], Milano, Garzanti, 1963. (scelta dal romanzo *Gepaard met verstand*, tradottri vari, Amsterdam, Serena Libri, 1998)

Eros e Priapo. Da furore a cenere [saggio], Milano, Garzanti, 1967.

La meccanica, Milano, Garzanti, 1970.

Il lavoro di Gadda raccolto nel *Opere di Carlo Emilio Gadda* (red. Dante Isella), Milano, Garzanti, 1988-1993 (5 voll.):

³ Denissen, *Carlo Emilio Gadda (1893-1973)*, 159-60

1. *Romanzi e racconti 1*, 1988; 2. *Romanzi e racconti II*, 1989; 3. *Saggi giornali favole I*, 1991; 4. *Saggi giornali favole II*, 1992; 5*. *Scritti vari e postumi*, 1993; 5**. *Bibliografia e indici*, 1993.

Lettere:

Lettere agli amici milanesi, Milano, Il Saggiatore, 1983.

Lettere a una Gentile Signora, Milano, Adelphi, 1983.

A un amico fraterno. Lettere a Bonaventura Tecchi, Milano, Garzanti, 1984.

L'ingegner Fantasia. Lettere a Ugo Betti 1919-1930, Milano, Rizzoli, 1984 .

Lettere alla sorella 1920-1924, Milano, Achinro, 1987

Lettere a Gianfranco Contini, Milano, Carzanri, 1988

Intervisti:

"Per favore, mi lasci nell'ombra", interviste 1950-1972, Milano, Adelphi, 1993.

1.3. La ricezione in Olanda

L'opera di Gadda non è molto conosciuta in Olanda; *La cognizione del dolore* è tradotto per la prima volta nel 1964, come è stato detto, poi nel 1989 usciva un numero speciale della rivista letteraria "Raster" completamente dedicato a Gadda. Parecchi anni dopo, nel 1998, usciva una traduzione della raccolta di racconti *Accoppiamenti giudiziosi* e due anni dopo la traduzione del *Quer pasticciaccio brutto de via Merulana* (*Die gore klerezooi van de via Merulana*). Infine nel 2011 esce la seconda traduzione della *Cognizione*. Nel articolo di Dina Aristodemo, tradotto da Ronald de Rooy, che è intitolato *Carlo Emilio Gadda, het schamele geluk van het schrijven* ed è pubblicato sul numero speciale di "Raster", l'ignoranza riguardo l'opera di Gadda viene spiegata col fattore della intraducibilità. È difficile tradurre il lavoro di Gadda, a causa delle costruzioni sintattiche e semantiche stratificate. Oltre a questa difficoltà si manifesta anche la genesi complessa dell'opera, come sarà indicata nel prossimo capitolo.

2. LA COGNIZIONE DEL DOLORE

In questo capitolo si parla della complessa genesi del romanzo in Italia (§2.1). Si continua poi con una breve illustrazione del contenuto del romanzo (§2.2) e alla fine del capitolo si introducono le due traduzioni olandesi e i due traduttori (§2.3).

2.1. La genesi

I lavori di Gadda conoscono un complesso sviluppo, ciò vale anche per *La cognizione del dolore*. Nel suo articolo *La cognizione del dolore: di alcuni problemi testuali*, Emilio Manzotti descrive il processo lento e graduale dalle pubblicazioni dei frammenti a puntate relativamente autonome rispetto al romanzo come opera unitaria.⁴ Gadda lavorava “sotto l’assillo delle scadenze e dei solleciti di Bonsanti”, l’editore.⁵ Come si è già notato nel capitolo precedente, Gadda inizia il suo lavoro di stesura del romanzo appena dopo la morte della madre nel 1936. Dal 1938 al 1941 la *Cognizione* viene pubblicata a puntate, sulla rivista “Letteratura”. L’autore non aveva l’intenzione di raccogliere le puntate in volume, però nel corso degli anni continuavano ad uscire sempre più parti rivedute e nuove in varie raccolte di racconti, come *L’Adalgisa*. Manzotti nota che i primi passi per la pubblicazione della *Cognizione* sono del ‘41 o del ‘42 e cita due passi in cui Gadda parla “d’un impegno

⁴ Emilio Manzotti, ‘La cognizione del dolore: di alcuni problemi testuali’ nel *Gadda – Progettualità e scrittura*, a cura di M. Carlino et al. (Roma: Editori Riuniti, 1987) 121-42

⁵ Ibidem, 126

contratto con Sansoni (l'editore) per il lavoro (= la *Cognizione*) compiuto".⁶ Nel articolo di Manzotti si nota che il testo era soggetto a un "lavoro di ripulitura": "gli interventi correttivi ripetutamente adottati a giustificazione, ma di cui è scarsa traccia nella edizione in volume".⁷ Nel '54 *La cognizione del dolore*, incompiuta, fa parte di un volume narrativo insieme con altri lavori: *Madonna dei Filosofi*, *Castello di Udine* e *L'Adalgisa*. Solo nel 1963 il romanzo è raccolto in un unico volume e pubblicato da Einaudi. L'edizione del 1963 comprende, oltre ai sette capitoli già usciti in *Letteratura*, la poesia *Autunno*, pubblicata sulla rivista "Solaria", nel 1932, una prefazione dal titolo *l'Editore chiede venia del recupero chiamando un causa l'autore*, una nota introduttiva non firmata di Giancarlo Roscioni e, infine Gianfranco Contini la arricchisce di un saggio introduttivo.⁸ Nel 1970 vengono aggiunti due capitoli in più al romanzo, che lo portano alla conclusione e erano già scritti nel 1941 e prima usciti nella traduzione inglese nel 1969.⁹ In quell'anno, 1970, esce una edizione critica commentata con un'appendice di frammenti inediti a cura di Emilio Manzotti, sempre per la casa editrice Einaudi.

Alla fine di questo paragrafo si nota che il romanzo è diviso in due parti, a loro volta suddivise in nove capitoli di lunghezza variabile, segnalate dal numero progressivo in cifre romane.

Come è tipico per i lavori di Gadda il romanzo rimane incompiuto.

2.2. Il contenuto

La vicenda è situata al finire dell'estate del 1932. In una villa di Lukones nel *arrondissement* del Serruchon in provincia di Novokomi, in un paese immaginario del Sudamerica, Maradagàl, appena uscito da una guerra contro la nazione confinante

⁶ Manzotti, 127

⁷ Ibidem, 128

⁸ Franca Mariani, *Carlo Emilio Gadda e la cognizione del dolore*. (Torino, Loescher Editore, 1990):4

⁹ Ibidem, 4

Parapagàl. Gadda descrive la situazione dopo la guerra, dei reduci di guerra mutilati e dei sordi di guerra che adesso percepiscono una pensione statale, non sempre meritata, come nel caso di Pedro Mahagones, che si chiama in realtà Gaetano Palumbo. Un imbroglione che viene smascherato e perde la sua pensione, ma nonostante ciò ottiene un lavoro come guardia notturna dall'associazione *Nistitúos de vigilancia para la noche*. Questa è un'associazione, che assomiglia alla Mafia, la quale viene pagata dalla gente, non sempre volontariamente, in cambio di protezione.

Gonzalo Pirobutirro, il personaggio principale è l'ultimo rappresentante di una vecchia, nobile, ma decaduta discendenza. Ha 45 anni, è ingegnere, abita ancora dalla madre ed è ancora scapolo. Prima che Gonzalo compaia davvero sulla scena, il lettore fa la sua conoscenza attraverso le chiacchierine dai compaesani che lo descrivono come un tiranno avaro, violento e senza pazienza, che rende insopportabile la vita della madre. Non di meno, quando viene presentato al lettore si scopre che Gonzalo è piuttosto timido e cortese, ma soffre di una malattia psichica che è la conseguenza degli orrori subiti in guerra. Fa fatica a mantenere un equilibrio mentale e la sua tristezza e malinconia cambia molte volte in un accesso di rabbia in cui distrugge il quadro del padre oppure s'immagina di sparare agli ospiti indesiderati nella villa della madre con il suo mitra della guerra.

Si può descrivere la fine macabra, drammatica e insoddisfatta quando dopo una lite violenta Gonzalo lascia la madre da sola nella villa e si mette in viaggio. La notte i paesani trovano la madre quasi morta nel letto in seguito a una lesione grave.

È una fine improvvisa, con finale aperto come accade, come si è menzionato prima, in tutti i romanzi di Gadda, per esempio in *Quer pasticciaccio brutto de via Merulana*, nel quale alla fine il commissario Francesco "Don Ciccio" Ingravallo scopre chi è l'assassino, il colpevole, ma ciò è lasciato sottinteso al lettore. Gian Carlo Roscioni, recensore, tende a vedere nel *non finito* gaddiano 'l'effetto della stanchezza dell'autore'.¹⁰ In più, Angelo Guglielmi scrive nel suo articolo *La riscoperta di*

¹⁰ Angelo Guglielmi, 'La riscoperta di C.E. Gadda negli anni sessanta', *Gadda - Progettualità e scrittura*, a cura di M. Carlino et

C.E. Gadda negli anni sessanta che il solipsismo e la nevrosi, garanti della vitalità dell'autore, impediscono a Gadda di finire il romanzo.¹¹ L'incompiutezza è l'ultima ancora contro la falsificazione. La completezza, il significato compiuto gli pare la morte di tutti i significati.¹²

2.3. Le due traduzioni olandesi – pubblicazioni e traduttori

Subito dopo l'uscita del romanzo dalla casa editrice Einaudi e dopo aver vinto la Prix international de la Littérature (1963), il romanzo è tradotto da J. H. Klinkert-Pötters Vos ed è intitolato *De ervaring van het verdriet* in olandese. La traduzione è pubblicata dalla casa editrice Meulenhoff di Amsterdam.

Secondo l'originale del 1963 la traduzione è divisa in due parti divise in sette capitoli. La prima parte ne ha quattro e la seconda tre.

J.H. Klinkert-Pötters Vos è nata il 22 maggio 1906 ad Arnhem. Dal 16 marzo al 7 settembre 1968 vive a Zeist.¹³ Oltre alla *Cognizione* ha tradotto anche altri romanzi dall'italiano, tra cui *Quaderno proibito (Het verboden schrift)* di Alba de Cespedes (1962), *L'imperatore timido (De verlegen keizer)* di Lodovico Terzi (1964), *Le avventure di Pinocchio : storia d'un burattino (De avonturen van Pinokkio : de geschiedenis van een marionet)* di Carlo Collodi (1976) e negli anni ottanta *È stato così (Zo is het gebeurd)*, *Caro Michele (Lieve Michele)*, *Lessico familiare (Familielexicon)*, *La strada che va in città (Italiaanse levens)*, *Le voci della sera (De stemmen van de avond)* e *Valentino (Valentino)*, tutti scritti da Natalia Ginzburg.¹⁴

J.H. Klinkert-Pötters Vos non era soltanto traduttrice, faceva anche la corrispondente in Italia per una rivista critica e di informazione olandese: "Literair

al.(Roma: Editori Riuniti, 1987): 30

¹¹ Ibidem, 30

¹² Ibidem, 30

¹³ R.P.M.Roen, *Gids van Zeister letterkundigen en dichters met korte biografische schetsen*. Zeist: Gemeentearchief, 2005

¹⁴ Gekoppelde boeken J.H. Klinkert-Pötters Vos. <http://www.literatuurplein.nl/persdetail.jsp?persId=350806>

Paspoort” che si occupava della letteratura estera. Nei suoi articoli e nelle sue lettere pubblicate sulla rivista dal 1963 al 1971 fa un breve resoconto delle novità nel dominio della letteratura italiana e delle sue interviste con autori italiani. Menziona anche un incontro con Carlo Emilio Gadda a Roma, insieme con il suo traduttore americano Weaver.¹⁵ Klinkert -Pötters Vos lo descrive come un uomo sorprendente e straordinariamente amabile. Gadda si manifesta come uno scrittore che tratta i suoi traduttori, i quali lui chiama le sue vittime, con la massima cura.¹⁶ Anche nella premessa della sua traduzione della *Cognizione* indica di aver avuto aiuto dallo scrittore e che lui mostrava una grande comprensione per le difficoltà che lei sperimentava durante il processo di traduzione, gli è molto riconoscente per quello.

Una seconda traduzione è pubblicata nel 2011 dalla casa editrice Athenaeum, Polak & van Genneep di Amsterdam col titolo *De leerschool van het lijden*. È tradotto da Frans Denissen e introdotto da Ronald de Rooy, italianista e docente all’università di Amsterdam. La versione della *Cognizione* di 1970, che ha due capitoli in più è stata la fonte della traduzione di Denissen.

Frans Denissen è nato nel 1947 a Hoevenen, nei pressi di Anversa, Belgio. È scrittore e traduttore di letteratura italiana e francese.¹⁷ Nel 1987 ha pubblicato il suo primo romanzo *De belijdenissen van J.B. Hemelryckx*, oltre a romanzi si occupava di poesie; nel 1991 usciva la raccolta di poesie *De schuld van Newton*. Ha scritto anche una biografia dello scrittore fiammingo Baillon: *De gigolo van Irma Ideaal. André Baillon of een geschreven leven* (1998).

Nel 1982 usciva la sua prima traduzione dall’italiano: il *Decamerone* di Boccaccio,¹⁸ seguito da traduzioni di varie opere di Boccaccio, Machiavelli, Casanova,

¹⁵ Jeanne Henriette Klinkert, Pötters Vos, *Brieven*. <<Literair Paspoort>>, annata 20, agosto/settembre 1965, no. 188, p.159

¹⁶ Jeanne Henriette Klinkert, Pötters Vos, *Brieven*, <<Literair Paspoort>>, annata 20, agosto/settembre 1965, no. 188, p.160

¹⁷ Frans Denissen. <http://www.uitgeverijatheneum.nl/web/Auteur/Frans-Denissen.htm>

¹⁸ , Ronny de Schepper, Frans Denissen vertaalde Boccaccio’s “Decamerone”. <http://ronnydeschepper.com/2007/11/13/frans-denissen-over-boccaccios-decamerone>

Svevo, Montale, Pavese, Malaparte, Sciascia, Eco, Dotremont e Baillon.

Per le sue traduzioni dei romanzi di quest'ultimo Denissen ha ricevuto nel 2001 la Prix de la traduction littéraire de la Communauté française. Nel 2000 ha tradotto anche un altro romanzo di Gadda *Quer pasticciaccio brutto de via Merulana* che fu premiato con il Premio Biblioteca Europea.

Denissen si impegnava con Gadda per quarant'anni; dalla sua tesi di laurea che trattava dei neologismi nella *Cognizione del dolore* nel 1969 dal 2011 quando esce la sua traduzione di questo stesso romanzo. Denissen racconta in un'intervista di aver avuto delle difficoltà a trovare un editore che voleva pubblicare la sua traduzione. Ha offerto la sua traduzione a tutti gli editori per cui aveva lavorato, però tutti gli dicevano che benché fosse un'opera interessante temevano di non riuscire a disfarsela.¹⁹ Ciò nondimeno, una volta uscita sembra essere ricevuta con entusiasmo dalla critica. Sulla rivista nY (già *yang & freespace*) la traduzione è indicata "una traduzione magistrale in formazione".²⁰

Denissen è noto come un traduttore scrupoloso e grazie alla sua conoscenza precisa dell'italiano in tutti gli aspetti: i gerghi, i registri e i dialetti, ha ricevuto il 25 febbraio 2012 per l'intera opera di traduzioni dall'italiano il Martinus Nijhoff prijs, il premio più importante per traduttori in Olanda.²¹

Denissen ha per motto che l'unica parola che può mancare nel dizionario di un traduttore sia "intraducibile". È convinto che fra tutte le lingue europee si possono tradurre mutuamente, perché hanno grosso modo gli stessi modi di esprimersi. A volte si deve scambiare un sostantivo per un aggettivo e vice versa eccetera, però alla fine è possibile di raggiungere un equivalente perfetto applicando il procedimento della traduzione compensata che vuol dire che si perde da una parte

¹⁹ Martinus Nijhoff Prijs 2012 voor Frans Denissen
http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=XtoxfTwo_FQ

²⁰ E-book: 'Gadda voor de literaire lente', nY 5, 2010 <http://ebookbrowse.com/100318-pb-literaire-lente-auteursprogramma-pdf-d142761669>

²¹ Martinus Nijhoff prijs 2012 voor Frans Denissen. <http://www.cultuurfonds.nl/t1.asp?path=tc77kvhn>

necessariamente un gioco di parole dell'originale però dall'altra si può compensare la perdita con un gioco di parole in olandese che non si trova nell'originale. Non è sempre importante il significato letterale, come nel prossimo esempio è più importante mantenere la rima che il significato di "aujourd' hui".

C' était la pluie

Les autres nuits, oui c'était les pluie,

mais aujourd' hui²²

Het was de regen

Die andere nachten, ja was het de regen die kwam neergezegen

Nu daarentegen²³

²² André Baillon, *Délires*, (Paris, Senac, 1927): 40

²³ Frans Denissen *Waanzinnen* , (Haarlem / Brussel, In de Knipscheer; 1985)

3. LE TRADUZIONI OLANDESI A CONFRONTO CON L'ORIGINALE

Dopo aver introdotto le due traduzioni olandesi, (§2.3) esse saranno esaminate più in dettaglio in questo capitolo (§3.2) appena dopo aver dato le caratteristiche dell'originale (§3.1). Le osservazioni sull'analisi verranno discusse alla fine del capitolo (§3.3)

3.1. Le caratteristiche dell'originale

Nel 1950, durante un'intervista ai microfoni della Rai, Gadda spiega quanto è importante la narrazione per lui. Dice: "La narrazione è certamente uno de' miei obbiettivi. Esso non è l'unico, non è stato l'unico [...] I primi impulsi verso la scrittura, in me, ebbero un movente lirico e descrittivo, e insieme narrativo [...] La mia scrittura, dapprima nei diari e nelle lettere (che i destinatari hanno sistematicamente distrutto, veniva a investire la vicenda umana, la storia delle anime. [...] Il forte senso della mia personalità (forte, cioè intenso: non è un merito: è un fatto della psiche) mi traeva a riuscire un lirico, piuttosto, o un satirico: la volontà di comprendere i miei simili e me stesso mi sospingeva all'indagine e a quella «registrazione di eventi» che forma, in definitiva, il racconto."²⁴ Dall'intervista si capisce che per lui il narrare è un modo di conoscere e di approfondire, ma, soprattutto, di ristabilire la sua verità, di vendicarsi del mondo.

Si può considerare *La cognizione del dolore* un'autobiografia, in modo indiretto

²⁴ Intervista al microfono. The Edinburgh Journal of Gadda studies.
<http://www.gadda.ed.ac.uk/Pages/resources/essays/intervistamicrofono.php>

Gadda ci racconta della sua vita. “È un’ autobiografia scritta in maniera sincera e suggestiva e non nella prima persona” come nota la traduttrice J.H. Klinkert-Pötters Vos²⁵.

Nel romanzo ci sono presenti, tra altri, i seguenti elementi autobiografici: (1) La città natale di Gadda, Milano, è molto importante nelle opere dell’ autore. (2) Nel romanzo appare Milano come Pastrufazio, la città industriale dove lavora il personaggio principale. (3) Lognone, dove il padre ha fatto costruire la villa, è Lukones. (4) Gli anni della guerra; nel 1924 l’ Italia usciva dalla guerra contro l’ Austria; Maradagàl contro Parapagàl. (5) Il fratello morto. (6) Il rapporto difficile con la madre. (7) La malinconia.

Il protagonista della *Cognizione*, Gonzalo Pirobutirro, è indicato spesso come come *l’ alter ego* di Gadda dalla critica. Mentre il romanzo non è scritto nella prima persona come si è notato già prima, ‘l’ io’ ha un ruolo molto importante nel romanzo:²⁶

*l’ io, l’ io! ... Il più lurido di tutti i pronomi!*²⁷

Così proruppe Gonzallo al culmine d’ uno dei suoi frequentissimi scatti d’ ira in cui si alternano l’ ira, il ludibrio, la tristezza e la disperazione.

La frase citata dà al lettore un’ ottima indicazione della fustigazione continua su cui Gadda sottomette l’ io, però il protagonista, Gonzalo, riesce talvolta a liberarsi della rabbia e a diminuire la malinconia e la scrittura di Gadda non resta nella lamentazione e si trovano spesso dei frammenti comici.

Altre caratteristiche dello stile di Gadda sono il plurilinguismo; caratterizzato da una ricchezza di registri lessicali e da un uso sperimentale del linguaggio, cioè

²⁵ Jeanne Henriette Klinkert, Pötters Vos, *Brieven*, << Literair Paspoort >>, annata 20, agosto/settembre 1965, no. 188, p 159-160

²⁶ Carla Bendetti, ‘ Un espressionismo contro l’ io. Gadda e la *Cognizione del dolore*’. *Una trappola di parole: lettura del pasticciaccio*. (Pisa: Ets, 1980): 123-42

²⁷ Romanzi e racconti I, 635

anche l'innovazione lessicale, il barocchismo e il macaronico, la tensione sintattica e l'accumulazione.²⁸

Il plurilinguismo si rivela nel pastiche linguistico. Gadda non esista ad usare oltreché un linguaggio letterario, arcaico, i dialetti, lo spagnolo, i termini tecnici e i neologismi. Un esempio di arcaismo si trova nella frase [...]non abbi avuto passo tutta la carovana delle malattie.²⁹ In cui "abbi" è un'antica forma fiorentina.³⁰ Un linguaggio burocratico è evidente nella frase [...]immigratavi via via dall'Europa, a far tempo dai primi decenni del secolo decimo settimo.³¹ L'uso dialettale si trova per esempio nella frase [...]nei più ciaccolosi caffè del Maradagàl[...]³² "ciaccola" dal veneto per "chiacchera".³³ Poi un esempio dell'uso dello spagnolo: [...]Tagliato a bocconcini, col «cuchillo»[...].³⁴ "Cuchillo" è il termine spagnolo per "coltello". Un neologismo si trova nella frase [...] un bioccolío bianco[...].³⁵ "Bioccolio" è un neologismo che Gadda ha creato su suggerimento di un linguaggio del Pascoli.³⁶

Il termine macaronico è tra l'altro usato da Gianfranco Contini nella sua introduzione alla *Cognizione* per descrivere il lavoro di Gadda: "arte macaronica esercitata su una materia [...] freudiana"³⁷ è una continuazione del plurilinguismo. Mescolarsi dell'italiano ed uno spagnolo più o meno maccheronico: "noche" per

²⁸ Raffaello Palumbo Mosca, 'La Cognizione del dolore: figure e lingua tra due mondi' <http://www.cisi.unito.it/artifara/rivista4/testi/gadda.asp>

²⁹ Romanzi e racconti I, 571

³⁰ Commento alla cognizione del dolore di C.E. Gadda,2

³¹ Commento alla cognizione del dolore di C.E. Gadda, 6 e Romanzi e racconti I, 571

³² Romanzi e racconti I, 572

³³ Commento alla cognizione del dolore di C.E. Gadda,8

³⁴ Romanzi e racconti I, 594

³⁵ Romanzi e racconti, 615

³⁶ Commento alla cognizione del dolore di C.E.Gadda, 15

³⁷ Gianfranco Contini, *saggio introduttivo* (Torino: Einaudi, 1963), 11

“notte”, “institutos” per “istituti”, “mocosso de guerra” per “scemo di guerra”, ecc. In più il racconto è caratterizzato da una varietà di avvenimenti che vengono descritti in stili e registri variabili. La prosa viene alternata con neologismi, gerghi e dialetti.

Barocco è un’ altro termine che è spesso usato per definire lo stile di Gadda. Per Gadda l’idea di barocco significava non tanto un codice stilistico, ma un’etica conoscitiva, fra deformazione della realtà e testimonianza storica: “Il barocco e il grottesco albergano già nelle cose, nelle singole trovate di una fenomenologia a noi esterna”.³⁸ Non è una cosa che ha inventato lui.

[...] o forse lambiccava rabbioso dalla memoria una qualcheduna di quelle sue parole difficili, che nessuno capisce, di cui gli piace d’ingioiellare una sua prosa dura [...]³⁹

Come già notato il lavoro di Gadda in generale viene spesso definito come macaronico dalla critica letteraria. Ciò vuole dire “di deformante il simbolo idiomatico”. Un “chiaro e giusto giudizio” scrive Gadda in *I viaggi la morte*, però indica allo stesso tempo che si sente un po’ a disagio ad essere etichettato: “mi trovo oggimai etichettato nel casellario dell’opinione in misura troppo rudemente collocativa”.⁴⁰

Gadda stesso descrive il suo stile come “piramidi sintattiche”.⁴¹ Ed è vero che leggendo la *Cognizione* si impone all’attenzione del lettore la sintassi lunga e complicata gaddiana, i rapporti sintattici vengono distrutti, le frasi rimangono incomplete e sono interrotte, però questo fatto non crea difficoltà interpretative purché si legga attentamente. Altre peculiarità dei testi gaddiani sono anche i cambiamenti improvvisi da una situazione comica ad una lirica, oppure dal tragico al

³⁸ Gianfranco Contini, *Un saggio introduttivo alla Cognizione del dolore*. (Torino: Einaudi, 1963):32

³⁹ Romanzi e racconti I, 615

⁴⁰ Carlo Emilio Gadda, *I viaggi la morte*. (Milano, Garzanti, 1958,):101

⁴¹ Intervista al microfono. The Edinburgh Journal of Gadda studies.
<http://www.gadda.ed.ac.uk/Pages/resources/essays/intervistamicrofono.php>

satirico.

Quindi è un romanzo molto complesso e non solo per lo straniero, come indica la traduttrice J.H. Klinkert-Pötters Vos. L'uso dei vari dialetti, i riferimenti alle persone conosciute e alle situazioni contemporanee e passate complicano la lettura e la comprensione della ricchezza barocca della lingua, delle immagini e del suono anche per gli italiani.⁴²

3.2. L'analisi delle due traduzioni

*Una traduzione è creazione indipendente come lo è qualunque traduzione, ma altro non intende se non essere fedele all'originale. Non traduzione come riproduzione, come sostituzione, come ricreazione, ma traduzione come segnale nel corpo dell'altro.*⁴³

Non è sempre possibile trovare un equivalente appropriato d'un enunciato della lingua di partenza nella lingua d'arrivo. Quindi è necessario che il traduttore utilizzi una serie di strategie atte a rimanere il più possibile fedeli all'originale. Ci sono varie strategie che si possono adoperare. Una classificazione è data da Andrew Chesterman che divide le strategie in tre categorie: sintattica, semantica e pragmatica.⁴⁴ Esempi di strategie sintattiche sono (1) la traduzione letterale; questa si riferisce al passaggio dalla lingua d'origine a quella tradotta in cui questo passaggio porta ad un risultato corretto, (2) il prestito che consiste nell'usare una parola o una frase del testo originale nel testo tradotto, (3) il calco che è un procedimento di traduzione che consiste nella creazione di neologismi, seguendo la struttura della lingua originale (4) la trasposizione che consiste nel cambiamento della struttura grammaticale di una frase senza che cambi il significato del messaggio.

⁴² Jeanne Henriette Klinkert Pötters Vos, *Carlo Emilio Gadda*, <<Literair Paspoort>>, annata 24, ottobre 1969, no. 232, p 149

⁴³ Giuseppe Stellardi, 'La prova dell'altro: Gadda tradotto'. *Le lingue di Gadda. Atti del convegno di Basilea*, a cura di Maria Antonietta Terzoli. (Roma: Salerno editrice, 1995). 350-51

⁴⁴ Ton Naaijken, Cees Koster, Henri Bloemen, Caroline Meijer. Uit: Andrew Chesterman "Vertaalstrategieën: een classificatie" (vertaling: Ans van Kersbergen) *Denken over Vertalen*. (Utrecht: Uitgeverij Vantilt, 2004) 243-262.

Esempi di strategie semantiche sono (1) la sinonimia; la corrispondenza in significato di una parola in una lingua rispetto ad un'altra lingua, (2) l'antonimia, ossia l'uso di parole di significato opposto. La traduzione del messaggio viene effettuata sotto un nuovo o altro punto di vista, (3) l'iponimia che consiste nell'uso di parole subordinate.

Infine alcuni esempi di strategie pragmatiche: (1) naturalizzazione o esotizzazione, (2) l'esplicazione che consiste nell'aggiunta oppure omissione di informazioni, (3) la modificazione dell'uso colloquiale o dialettale.

L'aspettativa è che la lista dei problemi delle traduzioni in questione sarà piuttosto lunga, però non è intenzione di dare un giudizio di valore sulle due traduzioni, ma di dare una descrizione obbiettiva.

Per l'analisi che segue si sono usati il testo originale *La cognizione del dolore* uscito in *Romanzi e Racconti I* (Garzanti:1988), la prima traduzione *De ervaring van het verdriet* a cura di J.H. Klinkert-Pötters Vos (Meulenhof: 1964) e infine la seconda traduzione *De leerschool van het lijden* tradotto da Frans Denissen (Athenaeum, Polak & van Genneep:2011).

Si è tracciato uno schema in cui si sono messi a confronto i testi dell'originale e ambedue le traduzioni. La colonna sinistra contiene il testo italiano, la seconda colonna quello della prima traduzione olandese e la terza quello della seconda traduzione. Le differenze tra le due traduzioni sono state indicate in grassetto nel testo.

Infine sono selezionati due frammenti considerati rappresentativi per il romanzo intero. Il primo frammento è l'inizio del romanzo in cui sono presenti tutte le trovate categoriche tranne l'uso colloquiale che si trova nel secondo frammento nel dialogo fra il dottore e la Battistina.

3.3. Osservazioni

Si comincerà con alcune osservazioni generali, parlando delle norme di traduzione, il titolo, l'introduzione, le note esplicative, l'accentuazione, il linguaggio dei traduttori e la (in)conciliabilità strutturale fra la lingua italiana e quella olandese, per poi procedere ad una divisione delle osservazioni in categorie più specifiche, illustrate con esempi dai due frammenti selezionati dal romanzo intero.

Interessante è che i due traduttori hanno tradotto il testo in modo differente. Come si è detto già nella premessa, l'opera è stata tradotta in periodi molto distanti l'uno dall'altro cioè quarantasette anni di differenza. I cambiamenti nella cultura e le norme di traduzione vigenti in Olanda in questi anni sono tra l'altro responsabili del risultato diverso nelle traduzioni di Klinkert-Pötters Vos e Denissen.

Nel tempo di Klinkert-Potters Vos non esisteva ancora il mestiere di traduttore come lo conosciamo oggi, che vuol dire che non era necessario per un traduttore avere un'educazione nella disciplina di traduzione o letteratura.⁴⁵ Erano soprattutto le donne che facevano la traduttrice: per lo più per la gloria e neanche per la paga.

Coll' introduzione del premio di Martinus Nijhoff (1955) si cominciava a scegliere una traduzione eccezionale all'anno. Importante era che si trattava di una traduzione di poesia, un dramma oppure prosa distinguendosi da un valore letterario.⁴⁶

Il premio è assegnato ogni anno da 1955, tranne negli anni 1976 e 1977, nei quali la giuria era dell'opinione che nessuna delle traduzioni soddisfacevano le esigenze. I criteri più importanti in questi anni controversi sono espressi nel 1977 dal presidente della giuria Henk Mulder e riguardano tre livelli: a) il significato, b) la lingua olandese, e c) lo stile dell'originale.⁴⁷ Questi criteri sono ancora validi oggi-

⁴⁵ PeterVerstegen, *De muze met de Januskop. Dertig jaar Martinus Nijhoff Prijs*, (Amsterdam, Bert Bakker, 1985): p.8.

⁴⁶ Ibidem, .12

⁴⁷ Cees Koster. 'Over meesterlijke vertalingen. Veertig jaar Martinus Nijhoff Prijs.', in: Naaijkens, Ton (red.) *Vertalers als erflaters. Staalkaart van een eeuw vertalen*.(Bussum: Coutinho, 1996) :96.

giorno. Il livello del significato vuol dire che una traduzione deve riflettere il contenuto del testo originale. Il testo deve essere scritto in olandese corretto (grammatica, sintassi, lessico ecc.) e criterio c vuole dire che il testo d'arrivo deve riflettere lo stile dell'originale (vocabolario, linguaggio poetico ecc). Cruciale per la giuria ad assegnare il premio sembra essere fedeltà all'originale, per quanto riguarda il contenuto e la forma, ma la traduzione deve essere contemporaneamente un capolavoro. Il lettore deve avere l'illusione leggere il testo originale dello scrittore e non del traduttore. Per raggiungere questo scopo il traduttore si deve identificare col animo, lo stile e l'arte dello scrittore e dimenticare che si tratta di una traduzione. Un altro criterio è il concetto dell' 'arricchimento', che vuole dire un arricchimento della cultura di destinazione attraverso l'accessibilità della letteratura mondiale.

Nel 1985, solo tre anni dopo l'uscita della prima traduzione di Denissen, si aggiungeva il criterio della trasformazione: La traduzione deve avere un carattere di trasformazione, "in che occasione è dato un grande valore all'accuratezza del significato della parola e la sua funzione nel ambito del testo intero". In più il traduttore deve essere in grado trovare una soluzione creativa per difficoltà nella traduzione e deve essere iniziatore introducendo testi sconosciuti nel campo letterario olandese.⁴⁸ Questo cambiamento della norma deve essere stato molto importante per lo sviluppo di Denissen traduttore.

Il fatto che i titoli siano diversi nelle due traduzioni potrebbe essere un'altra indicazione di che cosa si possa ancora trovare nel resto del romanzo, a proposito delle differenze nelle due traduzioni. Il potenziale linguistico dell'italiano e merito di Gadda: È difficile tradurre un titolo come *La cognizione del dolore* a causa della carica profonda che ha in sé il termine "cognizione". Ha un senso del lento avvicinamento alle radici del dolore. Da un lato si tratta del processo di conoscenza ma anche della consapevolezza di uno stato dell'esistenza di sofferenza che non può essere risolto dalla psicoanalisi. La parola "cognizione" esprime un vuoto profondo e complesso,

⁴⁸ Koster, 1996, 96-97.

con un effetto straniante e l'oscuro germinare di senso imprecisabile.⁴⁹

Nel romanzo si narrano i misfatti di Gonzalo Pirobutiro d'Eltino, quasi tutti diretti contro la madre e contro le cose e le immagini a lei care. Le ragioni di un tale comportamento deviante non sono per niente chiare e non vengono chiarite neanche dopo la conoscenza del punto di vista della Peppa, Battistina, José, il dottore e la madre. Insomma la rappresentazione del dolore in Gadda è lontana dal dischiudere quella conoscenza che il titolo sembra promettere, lontana dal dischiuderla nella forma di un'esauriente interpretazione di quella vicenda dolorosa.⁵⁰

Frans Denissen descrive in un articolo nella rivista "NY " nel 2009 il dilemma che ha avuto prima di cominciare la traduzione a trovare un titolo adatto. Ha esaminato lo stile di Gadda-traduttore e si è chiesto se fosse possibile adottare questo stile di adattamento e estensione. Le sue traduzioni erano più lunghe rispetto all'originale. Denissen è giunto alla conclusione che non era possibile adottare lo stile di Gadda-traduttore, perché il contratto con la casa editrice dell'editoria lo vietava: La traduzione doveva essere *complete and unabridged*, il che significava che non si potevano aggiungere invenzioni del traduttore e si doveva tradurre alla lettera, essere fedele. Che ciò sia difficile diventa chiaro quando Denissen comincia con la traduzione del titolo *la cognizione del dolore*. Con "dolore" s'intende il male sia psichico che corporale del personaggio principale. La "cognizione" è una parola piuttosto tecnica-filosofica e secondo Gadda un processo lento, doloroso e aspro che porta in modo graduale alla comprensione. Dopo uno lungo periodo di riflessione Denissen decide che il titolo più adatto era *De leerschool van het lijden*.

J.H. Klinkert-Potters Vos ha tradotto il titolo con *De ervaring van het verdriet*. È chiaro che ella ha scelto una traduzione abbastanza letterale. Il significato della

⁴⁹ Giuseppe Stellardi, 'La prova dell'altro: Gadda tradotto'. *Le lingue di Gadda. Atti del convegno di Basilea*, a cura di Maria Antonietta (Terzoli. Roma: Salerno editrice, 1995): 348

⁵⁰ Carla Bendetti, 'Un espressionismo contro l'io. Gadda e la Cognizione del dolore'. *Una trappola di parole: lettura del pasticciaccio*. (Pisa: Ets, 1980): 123

parola “dolore” è “verdriet” in olandese. “cognizione” è stata tradotta con “ervaring” che è l’acquisizione di conoscenze attraverso il contatto diretto, personale con una realtà specifica o con la realtà in generale; pratica oppure accortezza, prudenza, saggezza come qualità che si acquisiscono con l’esperienza.⁵¹

Dopo il titolo sono da notare l’introduzione e le note esplicative. La traduzione di J.H. Klinkert-Pötters Vos comporta una breve introduzione, a carattere prevalentemente pratico: vengono presentati il libro, l’autore e la strategia di traduzione della traduttrice che ha tentato di restare fedele al testo originale. “La prosa di Gadda è formata da parole espressive, energiche e originali, il significato delle quali si può soltanto approssimativamente tradurre in un’altra lingua”.⁵² Alcune note esplicative, solo lo stretto necessario, aiutano il lettore non italiano a cogliere alcuni riferimenti altrimenti incomprensibili e aiutano ad aumentare la leggibilità del testo.

La seconda traduzione contiene una introduzione più estesa e anche l’uso delle note esplicative è più ampio. In più il lettore estraneo è informato riguardo il significato delle parole alloglotte, nel testo in corsivo, come *Nistituos provinciales de vigilancia para la noche, banzavóis* e *Petonospera banzavoisi*, tramite un glossario illustrativo.

Nell’articolo di Manzotti, già menzionato nel §2.1, si parla dell’uso dell’accentuazione nel volume einaudiano.⁵³ Per esempio l’accento grave, nella parola “piròpi” e l’accento acuto in “trémolo”. È interessante vedere se questa accentuazione è anche conservata nelle due traduzioni. E infatti, leggendo l’originale e le due traduzioni si nota che la differenza nel uso dell’accentuazione è frequentissima. Il primo esempio si vede già nella prima frase del romanzo dove l’ultima “a” di “Maradagàl” è accentata nell’originale e nella prima traduzione di

⁵¹ Il sabattini colleti, dizionario della lingua italiana. (Milano, Sansoni, 2008)

⁵² Jeanne Henriette Klinkert-Pötters Vos, *De ervaring van het verdriet*. (Amsterdam: Meulenhoff, 1964), 6-7

⁵³ Emilio Manzotti, ‘La cognizione del dolore: di alcuni problemi testuali’ nel *Gadda – Progettualità e scrittura*, a cura di M. Carlino et al. (Roma: Editori Riuniti, 1987) 125,134

Klinkert-Pötters Vos, mentre Denissen non sembra dare l'importanza all'enfasi l'accento nella sua traduzione. Non si menziona più questa differenza perché è una differenza dell'ortografia e non della traduzione.

Un'altra osservazione generale si può trarre dall'uso linguistico di ambedue i traduttori, prendendo in considerazione l'anno nel quale è uscita la traduzione è che nella traduzione di Klinkert-Pötters Vos si trovano delle parole più o meno antiquate, però oggi giorno ancora usate come "der" invece che il più attuale "van de" che usa Denissen nella sua traduzione.⁵⁴ Un altro esempio è "zelve" usato da Klinkert-Pötters Vos e "zelf" usato da Denissen.⁵⁵ Particolare è l'uso da parte di Denissen della parola francese "bar-tabac" per "tabaccheria". Una parola comune nelle Fiandre, la regione dove abita Denissen. Klinkert-Pötters Vos l'ha tradotto con la parola più comune in olandese "tabakswinkel".⁵⁶

A causa della sintassi lunga e complicata gaddiana si nota una inconciliabilità fra la lingua italiana e quella olandese. Però ambedue i traduttori sembrano voler mantenere il più possibile la sintassi gaddiana con le sue lunghe frasi.

Procedendo ad una divisione delle osservazioni in categorie più specifiche, si nota che i frammenti, suddivisi in frasi numerate, sono aggiunti nel supplemento. I numeri fra parentesi nelle tabelle qui sotto rinviano a queste frasi. Le categorie trovate sono le seguenti: l'uso del tempo verbale (V) (§3.3.1), l'uso della preposizione (P) (§3.3.2), plurale contro singolare (PS) (§3.3.3), i sinonimi (S) (§3.3.4), l'iperonimia (IP) (§3.3.5), l'iponimia (IPO) (§3.3.6), cambiamento nella quantità delle parole (Q) (§3.3.7), l'effetto esotico contro l'effetto domestico (ED) (§3.3.8), l'esplicazione: omissioni e aggiunte (O/A) (§3.3.9), i possessivi (POS) (§3.3.10), l'uso colloquiale (C)

⁵⁴ Klinkert-Pötters Vos : 12-13 e Denissen: 23-24

⁵⁵ Klinkert-Pötters Vos: 14 e Denissen: 24

⁵⁶ Klinkert-Pötters Vos: 21 en Denissen:31

* I numeri fra parentesi riferiscono ai frammenti in appendice

(§3.3.11), gli errori (E) (§3.3.12), i nomi propri (NP) (§3.3.13) e infine le altre differenze (AD) (§3.3.14).

3.3.1. L'uso del tempo verbale

Una differenza nella traduzione del tempo verbale si nota per la prima volta nell'estratto "arriva a fruttare"(1) *. È usato un tempo presente, così come nella traduzione di Denissen "kunnen opbrengen". Nella traduzione di Klinkert-Pötters Vos è scelto un tempo del passato "op konden brengen". Lo stesso fenomeno si nota nelle frasi seguenti. Il presente "opera"(2) è mantenuto nella seconda traduzione "maakt", invece nella prima traduzione è scelto un tempo del passato "maakte". Anche nella terza frase si nota di nuovo la stessa differenza nell'uso del tempo verbale: presente nell'originale e la seconda traduzione e passato nella prima traduzione.

Un'altra differenza si vede nella traduzione del verbo "tinnire"(21). Klinkert-Pötters Vos mantiene il verbo in olandese "tinkelen", però Denissen scambia il verbo per un aggettivo "getinkel". Nella frase ventiquattro Klinkert-Pötters Vos scambia un verbo per un aggettivo dove Denissen mantiene il verbo dell'originale.

Un esempio di un cambiamento rispetto all'originale da parte di ambedue i traduttori si trova nella frase seguente in cui "avere i sensi in perfetto stato"(22) è tradotto da Klinkert-Pötters Vos "de zintuigen moeten in perfecte staat verkeren" e da Denissen "de zintuigen moeten in perfecte staat zijn" Non si può tradurre "avere" con "hebben" perché non ha senso in olandese in questo contesto. Un altro esempio in questa categoria si trova nella frase ventisei.

La sostituzione di un aggettivo nell'originale per un aggettivo e verbo nelle traduzioni si vede nella frase trenta dove "danno" è tradotto come "voortbrengen" da Klinkert-Pötters Vos e da Denissen come "opleveren".

Due verbi come "lasciava pecolare"(35) nell'originale sono sostituiti da un solo verbo "slingerde" nella prima traduzione. Denissen mantiene il doppio verbo nella

sua traduzione “liet slingeren”.

Il sostantivo nell’originale “levatura”(43) è tradotto rispettivamente con i verbi olandesi “uitstrekken” e “lopen”.

Nelle frasi quarantasei e quarantotto si vede un cambiamento della persona e per quello anche un adattamento del verbo nella seconda traduzione. “gli uomini traboccano”, “arme mensen zwermen uit” e “een massa armelui stroomt uit”(46)

In seguito nella scheda tutti gli esempi da cui si può dedurre che nella traduzione di Denissen è mantenuto il tempo verbale in più casi come nell’ originale che Klinkert-Pötters Vos.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Arriva a fruttare (1)	Op kondens brengen	Kunnen opbrengen
Opera (2)	Maakte	Maakt
Disseccamento e sfarinamento (2)	Uitdroogden en verpulverden	Uitdroogen en verpulveren
Lascia (2)	Overbleef	Overblijft
Bisogna (3)	Moest	Moet
Tratti (7)	Waren binnengehaald	Zijn binnengehaald
Lasciano (7)	Bleven	Blijven
Venir (9)	Werd	Wordt
Erano stati feriti (10)	Gewond waren	Gewond waren geweest
Può richiedere interventi(16)	Ingrijpen nodig zou kunnen maken	Optreden kan vergen
Possa (16)	Zou kunnen	Kan
Tinnire (21)	Tinkelen	Getinkel
Avere (22)	Moeten verkeren	Moeten zijn
Si concepiva (23)	Kan voorstellen	Kon voorstellen
Smemorarsi (24)	Vergeetachtigheid	Te vergeten
Danno (26)	Voortbrengen	Opleveren
Avevan creduto (28)	Achtten	Hadden geacht
Meglio suscettivo (30)	Meer geneigd waren	Kan leiden
Ebbero occasione (30)	Kwamen	Hadden kans gezien
Si erano verificati (32)	Er kwamen voor	Er hadden zich voorgedaan
Imputabili (32)	Men kon toeschrijven	Toe te schrijven
Lasciava pencolare (35)	Slingerde	Liet slingeren

È congiunto (41)	Verbindt	Is verbonden
Attende (41)	Opwacht	Staat op te wachten
Levatura (43) (sostantivo)	Uitstrekt	Loopt
Scesi (44)	Neerdalend	Dalen neer
Dilunga (46)	Rekt zich	Rekt zich uit
Si smarrisce (46)	Lost zich op	Verdwijnt uit het zicht
Traboccano (46) (gli uomini)	Uitzwermen (arme mensen)	Uitstroomt (armelui)
Erborò (47)	Verzamelen en determineren	Lospeuterde
Si venne a sapere universalmente (48)	Kwamen jan en alleman te weten	Kwam de goegemeente te weten
Era (48)	Was	Waren
Fattosi (50)	Werd	Was geworden
Lavato (50)	Had gewassen	Gewassen
Vincendo (70)	Overwon	Te overwinnen
Era stata (70)	Was geweest	Te zijn geweest
Furono (72)	Was	Werd
Sorvegliava (73)	Moest bewaken	Bewaakte
Rivelò (77)	Zou blijken	Bleek
Aveva allevato (81)	Had moeten grootbrengen	Had grootgebracht
Si fossero (350)	Men had	Ze hadden
Possano (351)	Zou kunnen	Kunnen
Si sia tolto (354)	Men had afgenomen	Even is opgelicht
Dicevo (359)	Ik bedoel	Ik bedoelde
Aveva (362)	Had	Heeft
Quando sarò qui (370)	Als ik hier zal liggen	Als ik hier lig
La ⁵⁷ verrà (370)	Zul je komen	Kom je
Cosa deve importargli delle bòccole (373)	Wat zouden hem die oorbellen kunnen schelen	Wat kunnen die oorbellen hem schelen
Guardava (374)	Keek	Kijken
E seguitava a guardare, a guardare (376)	En hij bleef maar kijken, kijken	En hij maar blijven staren, staren
Lei ne sa più di me (388)	U zult het beter weten dan ik	U weet het beter dan ik
Vorrebbe (390)	Hij wil	Hij zou willen
Salvasse (390)	Bewaart	Hield

⁵⁷ L'uso proclitico della forma soggettiva del pronome è qui un lombardismo; Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):73

Se vedesse (392)	Als hij het zou zien	Als ie het ziet
Che aggiusta una porta (392)	Die een deur repareert	Die een deur komt repareren
Meravigliò la donna(395)	Vroeg de vrouw verwonderd	Verwonderde de vrouw zich
Mi ha contato (401)	Heeft ze me verteld	Vertelde ze me
Come fosse uva (401)	Alsof het een tros duiven was	Alsof 't druiven waren
Che è appeso in sala (401)	Dat in de eetkamer hing	Dat in de eetkamer hangt
Si fece (402)	Ze sloeg	Ze wilde slaan
M'è toccato di venderli (408)	Heb ik ze verkocht	Kreeg ik er voor
Andò reciso (410)	Brak af	Werd afgesneden.

3.3.2. L'uso della preposizione

La preposizione usata dipende spesso dal verbo o il sostantivo, per quello si può constatare una differenza nelle traduzioni quasi insignificante, come nella frase seidieci “arruolare dei Nistitúos”, “dienstnemen bij de Nistitùos” e “rekruteren voor de Nistitúos”.

Anche il fatto che una preposizione ha più significati può essere la causa della diversità nella traduzione come è il caso con “a Terepàttola”, “uit Terepàttola” e “in Terepàttola”(14) ambedue le traduzioni sono possibili nel contesto.

Nella scheda tutti gli esempi trovati:

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
del Maradagàl (1)	in Maradagàl	van Maradagal
del Cattaneo (2)	uit Cattaneo	van Cattaneo
ai clamori della radio (7)	met het luidruchtig gejengel van de radio	van het luidruchtige radiogejengel
a Terepàttola (14)	uit Terepàttola	in Terepàttola
del Parapagàl (14)	uit Parapagàl	van Parapagal
(arruolare) dei Nistitúos (16)	(dienst nemen) bij de 'Nistitùos	(rekruteren) voor de Nistitúos

(prerogativa) del vigile (21)	(vereiste) voor de nachtwaker	(vaardigheid) van de nachtwaker
del segugio (22)	van de jachthond	van een jachthond
del gatto (22)	van de kat	van een kat
dal palo (27)	uit de staf	aan de stam
nei Nistitúos de vigilancia	bij de 'Nistitùos de Vigilancia'	voor de Nistitúos de vigilancia
Vigile ciclista (33)	Nachtwaker met een fiets	Nachtwaker- per -fiets
Riuscito a farla (gamba) (34)	het te laten doorgaan	dat te laten doorgaan
(Son buona gente) nel Maradagàl (39)	(er woont een goed soort mensen) in Maradagàl	(brave lui die) van Maradagal
da un colonnello (47)	bij een kolonel	van een kolonel
dentro il virile sorriso (49)	achter zijn mannelijke glimlach	boven zijn mannelijke glimlach
degli zigomi (54)	bij de junkbeenderen	dan de junkbeenderen
La pensione di sesto grado (57)	Een pensioen in de zesde graad	Een pensioen van de zesde graad
Risorse dei loro cervelli (61)	Hulpmiddelen in hun kersepit	Vermogens van hun hersenen
di quota (62)	van heuvel	bij hoogte
(Adunava) in tutte le tabaccherie (72)	(Trok) in alle tabakswinkels	(Lokte) naar alle tabakswinkels
(circonfuso) di modestia (72)	door bescheidenheid (wordt gekenmerkt)	met bescheidenheid (onhuld is)
(Si sparsero) in quel di Lukones (77)	(Verbreidden zich) door Lukones	(Verbreidden zich) over Lukones
(Lavoravano) agli opifici (81)	(Werkten) op de fabriek	(Werkten) in de fabriek
in tutto il territorio di Lukones (83)	in de hele streek om Lukones	op het hele grondgebied van Lukones
(Tolse) ai pensieri (349)	(Ontrukte) aan zijn gepeins	(Rukte) uit zijn gepeinzen
Coperto da (350)	Afgedenkt door	Afgedekt met
E poi quell' altro (378) (fissare)	en dan naar haar andere (staren)	En daarna op 't andere (pieren)
(Andava) in sala (378)	(Ze liep) de huiskamer in	(Zij liep) naar de eetkamer
in cucina (378)	De keuken in	naar de keuken
per quella casa (380) (il vento gira)	(tocht) door het huis	(tocht) in het huis

tra i buchi (380)	door de gaten	tussen de gaten
(Compera) dalla Beppina (390)	(Ze koopt) bij Beppina	(Ze koopt) van Beppina
il chilo (408)	het kilo	de kilo
(Il filo del sospirare andò reciso) dal gozzo (410)	(Een lichte zucht brak af) in haar krop	(De draad van haar zuchten werd afgesneden) door haar krop.
(Essere generoso) col primo (411)	(Gul zijn) tegen de eerste de beste	(Gul zijn) voor de eerste de beste
(Il toccare delle undieci e mezza) dalla torre (412)	(De klokslag van half twaalf) op de toren	(De klokslag van half twaalf) vanuit de toren
Portò allo spiazzo (413)	Kwam op de open plaats	Voerden naar de open plek

3.3.3. Plurale contro singolare

In entrambe le traduzioni “Nistitúos provinciales de vigilancia para la noche” è tradotto in modo letterale, solo che nella prima traduzione l’uso del plurale sparisce: “de provinciale nachtveiligheidsdienst” invece che “de provinciale nachtveiligheidsdiensten”. Non è l’unico esempio in cui differisce l’uso del plurale o singolare dall’originale, come si vede nella scheda seguente è in più casi la traduzione di Klinkert-Pötters Vos nella quale cambia il plurale o il singolare.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Nistitúos provinciales de vigilancia para la noche (1, 20)	De provinciale nachtveiligheidsdienst	De provinciale nachtveiligheidsdiensten
I rumori sospetti (21)	Verdacht geluid	Verdachte geluiden
I topi (22)	Een muis	Muizen
Germoglio (27)	Spruitsels	Loot
In alcun caso (30)	In sommige gevallen	In sommige zaken
Fatto (37)	Feiten	Feit
Un bioccolio ⁵⁸ (46)	Een vlok	Vlokken
Il maglio (46)	Stoomhamers	Stoomhamer

⁵⁸ È neologismo di gadda, Commento alla cognizione del dolore di C.E. Gadda, tesi di Laurea da Dina Ruchti-Cabrini, pp. 15

Locuzioni soldatesche (72)	Soldatenuitdrukkingen	Soldatenjargon
Diedero (72)	Gaf	Gaven
Parola (74)	Woorden	Woord
Parafulmine (80)	Bliksemafleiders	Bliksemafleider
Pensieri (349)	Gepeins	Gepeinzen
Verso (380)	Klanken	Gemekker
Il lavarello (390)	Forellen	Meerforrel
Nei giorni (392)	De dagen	Een dag
Capriccio (392)	Grillen	Gril
Le strade (396)	De weg	De wegen
Briciole (406)	Kruim	Gruzelementen

3.3.4. I sinonimi

Una quarta differenza si trova nell'uso di sinonimi: Una parola che ha un significato sostanzialmente uguale ad un altro ma con qualche differenza stilistica, come la traduzione di "cielo" da Klinkert Pötters Vos con il più comune "hemel" e da Denissen con il più poetico "zwerk"(4).Ciò che colpisce è il fatto che Denissen anche in altri casi tende a scegliere un traduttore meno ovvio, per esempio per "sifilide" "sjanker" invece di "syfilis" (7). Si trovano numerosi altri esempi da cui si può dedurre che Denissen prova a restare più vicino allo stile di Gadda e Klinkert Pötters Vos tende a restare vicino alla lettera e perde così un po' dello stile.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Di non molte risorse (1)	Met weinig mogelijkheden	Zonder veel natuurlijke rijkdommen
Facoltà (1)	Keus	Keuze
Proprietari di campagna (1)	Landeigenaren	Grondbezitters
Superava (1)	Te boven ging	Groter was dan
Che (1)	Dat	Die
Assenziendo (1)	Toestemming	Zegen
Cioè (1)	Dat wilde zeggen	Met andere woorden
Nell' anno su quattro(1)	Eens in de vier jaren	Het ene jaar van de vier
Paventata (2)	Gevreesd	Geducht

Pianta (2)	Plant	Gewas
Affamati (2)	Hongerigen	Hongerlijders
Succhiello (2)	Boor	Avegaar
Fare i conti (3)	Rekening houden met	Afrekenen
In verità (3)	Om de waarheid te zeggen	Eerlijk gezegd
Altrettanto (4)	Evenzo	Even
Che (4)	Die	Dat
Cielo (4)	Hemel	Zwerk
Nostra (4)	Ons	Onze
Terra(4)	Streek	Gewest
Un'aspra guerra (5)	Een harde strijd	Een bittere oorlog
A far tempo (5)	Te beginnen met	Vanaf
Ciò (6)	Dit	Dat
Pervenuti (7)	Aangeland	Aanbeland
Tubercolosi e sifilide (7)	Tuberculose en syfilis.	Tering en sjanker
Alcuni (7)	Enigen	Sommigen
Donde (7)	Daaruit	Vanwaar
Loro (7)	Hun	Hen
(reduci di guerra) Dei quali (8)	(oud-strijders) Waarvan	(oud-strijders) Van wie
Non è infrequente (9)	Het kwam niet zelden voor	Is het niet ongewoon
Caffè (9)	Café (9)	Kroeg
Si (9,10)	Men	Je
Taluni (10)	Sommige	Bepaalde
Reduci (10)	Oud-strijders	Veteranen
Per quanto (10)	Hoewel	Ofschoon
Poi (11)	Verder	Daarnaast
Origine (12)	Origine	Oorsprong
E simili (12)	Dergelijke	En zo meer
Facezia (12)	Grappen	Kwinkslagen
Gusto (12)	Aard	Allooi
Esorbitare (13)	Overschrijdt	Met voeten worden getreden
Talora (13)	Soms	Weleens
Deferenza (13)	Eerbied	Respect
Zerbinotto (14)	Kwast	Snaak
Un po' troppo ardito (14)	Een beetje driest	Wat te ondernemend
Perdonare (14)	Verzoenden	Vergaven
Come (14)	Evenals	Zoals
Locuzione (15)	Uitdrukking	Zegswijze

Perciò (15)	Dus	Dan ook
Arruolare (16)	Vinden die dienst konden nemen	Rekruteren
Venisse data la prelazione (16)	De voorkeur zou worden gegeven	Voorrang te verlenen
- (16)	Als	Mits
Il che torna a dire (16)	Het kwam er dus op aan	Wat neerkomt op
Tanto prestanti (16)	Goed genoeg	Kranig genoeg
Può richiedere interventi(16)	Ingrijpen nodig zou kunnen maken	Optreden kan vergen
Comunque (16)	In ieder geval	Hoe dan ook
Affinché (16)	Opdat	Zodat
Tipi (17)	Typen	Individuen
Questa (18)	Dit	Dat
Bella (18)	Aardig	Fraai
Si sospetta che (19)	Verdenkt men hen ervan	Gaat men ervan uit dat
Rivelino (19)	Zullen openbaren	Aan de dag zullen leggen
(I nani) veri (20)	Eigenlijke (dwerfen)	Echte (dwerfen)
In ogni modo (20)	In ieder geval	Hoe dan ook
Reclutamento (20)	Krijgsmidde	Rekrutering
Altra (21)	Een tweede	Nog een
Par (21)	Paar	Koppel
Nottetempo (21)	In de nacht	's Nachts
Il vigile tipo (22)	De modelbewaker	De modelwaker
Provveduto (22)	Uitgerust met	Voorzien van
Sceltissimi (22)	Bijzonder scherpe	Uitgelezen
Perfetto (22)	Volmaakt	Perfect
Scorgere (22)	Waarnemen	Ontwaren
Corsa (22)	Hardlopen	Rennen
Buio (22,56)	Duister	Donker
A stento (23)	Met moeite	Nauwelijks
Almeno (24)	Tenminste	Althans
Del fine imperativo (24)	Wat het imperatieve doel betreft	Van het imperatieve doel
Nella compattezza del tessuto (25)	In de compactheid van het weefsel	In het hechte weefsel
La benevolenza(26)	De benevolentie	De welwillendheid
Verso (26)	Ten aanzien	Jegens
La creatura umana (26)	Het menselijk wezen	De evenmens

Fatti (27)	Handelingen	Feiten
Scaturita (27)	Ontwikkelen	Ontspruiten
Germoglio (27)	Spruitsel	Loot
Palo (27)	Staf	Stam
Circa (28)	Wat betreft	Omtrent
Assunzione (28)	Aannemen	Aanwerven
Ricorsi (28)	Verzoekschrift	Bezwaarschrift
Adire la legge (28)	De rechterlijke instanties	Het gerecht
Finirono per incontrare (28)	Stuitten tenslotte op	Stuitten uiteindelijk op
Stessa (28)	Zelve	Zelf
No (29)	Neen	Nee
Caso (30)	Gevallen	Zaken
Difforme pronuncia (30)	Verschillende uitspraken	Van elkaar afwijkende uitspraken
Dispareri (30)	Tegenstrijdige	Tegensprakige
Disamina (31)	Nauwkeurig onderzoek	Grondig onderzoek
Tabaccaio (31)	Sigarenwinkelier	Sigarenboer
Stranissimi (32)	Heel vreemde	Hoogst eigenaardige
Si erano verificati (32)	Voorkwamen	Voorgedaan
Inetti (32)	Onvolwaardigen	Onbekwamen
Costume (32)	Gewoonten	Zeden
Questo è vero (33)	Dat is waar	Weliswaar
Se non (33)	Of het moesten zijn	Tenzij
Mito (36)	Legende	Overlevering
Tutti (37,56)	Allen	Allemaal
Accadde (37)	Plaatsgreep	Voorviel
Tabacchi (40,52)	Sigarenwinkel	Tabakswinkel
Lavatoio pubblico (40)	Algemene wasplaats	Gemeenschappelijke wasplaats
La più dinamica (42)	De meest dynamische	De bedrijvigste
Piaccicosi (42)	Kleverig	Modderig
Lercio (42)	Smerig	Vies
Oltre (42)	Aan de andere kant	Voorbij
Inserrano (42)	Insluiten	Omsluiten
La groppa-minaccia (43)	Dreigende rug	Vervaarlijke rugkammen
Salvo (43)	Niet meegerekend	Afgezien van
Diffondono (44)	Spreiden	Verbreiden
Più per l' aspetto (45)	Het uiterlijk ook	Meer nog door zijn vorm
Rimandi (46)	Echo	Weergalm

Folla (46)	Kudde	Massa
Uomini poveri (46)	Arme mensen	Armelui
Non fu gran cosa (47)	Had niet veel te betekenen	Stelde niet veel voor
Poi (47)	Vervolgens	Daarna
Dati (47)	Feiten	Gegevens
Un bel giorno (48)	Een goede dag	Een mooie dag
A un tratto (48)	Plotseling	Opeens
Universalmente (48)	Jan en alleman	De goegemeente
Tanto meno(48)	Net zo min	Nog veel minder
Il nome e cognome (48)	De naam en achternaam	De voor- en achternaam
Due (49)	Paar	Twee
Con (49)	Tegenover	Tegen
Di più(49)	Steeds meer	Nog meer
Suo salute (49)	Zijn gezondheid	Diens heil
Visto che (49)	Gezien	Aangezien
Caro zio (49)	Brave oom	Lieve oom
Già (49)	Reeds	Al
Allevato (50)	Opgevoed	Grootgebracht
Poi (50)	Dan	Later
Custodito (50)	Liefgehad	Geknuffeld
Allattato(50)	Gevoed	Gezoogd
Bastonato (50)	Geslagen	Stokslagen gegeven
Davvero (50,60)	Heus	Echt
Cocò (50)	Billetje	Bipsje
S'intende (50)	Natuurlijk	Uiteraard
Balia (50)	Kindermeisje	Min
Corpulente (53)	Corpulente	Zwaarlijvige
Quando (54, 364, 368, 372)	Als	Wanneer
Sfuggiva (54)	Ging over in	Liep over in
Assai pulito (54)	Heel schoon	Kraakzindelijk
Cioè (54)	Namelijk	Dat wil zeggen
Di richiesta (55)	Verwachtende	Verwachtingsvolle
Aveva (55)	Had	Kreeg
Scontrino (55)	Reçuutje	Bonnetje
Estrarre (55)	Tevoorschijn halen	Opvissen
Naturalezza straordinaria (55)	Bijzonder gemak	Buitengewone natuurlijkheid
A farsi un'idea di (56)	Een voorstelling te maken van	In te denken

Avevano finito per mandar giù (dell'incarico) (56)	Tenslotte hadden ze (de opdracht) geslikt	Namen ze ten langen leste (de opdracht) voor waar aan
L'importanza e la delicatezza (56)	Belangrijkheid en het delicate	Het gewichtige en het hachelijke (interpretazione)
Notizia (57)	Bericht	Nieuwtje
Ottenuto (57)	Ontvangen	Gekregen
Cioè (57)	Dat wil zeggen	Dus
Perché (57)	Want	Omdat
Lì per lì (58)	Ter plaatse	Ter plekke
Facenda (58)	Aangelegenheid	Gebeurtenis
Finalmente (58)	Eindelijk	Op den duur
Allusioni (58)	Zinspelingen	Toespelingen
Proferiva (59)	Verkondigde	Sprak uit
Autorevole (59)	Autoritaire	Gezaghebbende
Ogni volta (59,378)	Telkens	Keer op keer
Speciale (60)	Speciale	Bijzonder
Parve (60, 350)	Scheen	Leek
Donne (61)	Mevrouwen	Dames
Nonostante (61)	Ondanks	Ten spijt
Poi (61)	Daarna	Bovendien
Poi (378, 393)	Dan	Daarna
Presi sul serio (61)	Ernstig opgevat	Serieus genomen
Paese (61)	Land	Dorp
Fantasticarono (61)	Hun verbeeldingskracht de vrije teugel lieten	Er over fantaseerden
- (61)	Daar	Omdat
Risorse (61)	Hulpbronnen	Vermogens
I loro cervelli (61)	Hun kersepit	Hun hersens
Per un bel pezzo (63)	Een heel tijdje	Lange tijd
Valore (66,72)	Dapperheid	Moed
Un paio di volte (67)	Enige keren	Een paar keer
Forse (68)	Misschien	Wellicht
Vizio (68)	Verslaafdheid	Verslaving
Piace (69)	Aangenaam	Prettig
Gradevole (69)	Plezierig	Aangenaam
Finalmente (71)	Tot slot	Ten slotte
Adunava (72)	Trok	Lokte
Arrivò (72)	Tenslotte	Uiteindelijk
Troppe (72)	Teveel	Al te grote
Abbastanza pulito (72)	Behoorlijk gladgeschaafd	Tamelijk gepolijst

Carnaio (72)	Slachting	Slachtpartij
Lasciarci la pelle (72)	Creperen	De pijp uitgaan
Vero (72)	Waarachtige	Echte
Schiva (72)	Vermijdt	Schuwt
Nemmeno (73)	Ook geen	Al evenmin
Come (73)	Zoals	Als
Nuda (74)	Onverbloemde woorden	Naakte
Subito (75)	Dadelijk	Meteen
Date (76)	Gezien	Gegeven
Strateghi (76)	Strategen	Veldheren
Quindi (77)	Dientengevolge	Bijgevolg
Commerciante (77,86)	Koopman	Handelaar
Poco dopo (77)	Later	Kort daarop
Estremamente (77)	Bijzonder	Uiterst
Allora (78)	Dan	Vervolgens
Un po' (79)	Zo ongeveer	Zowat
Facchino (80)	Bootwerker	Sjouwer
In salita (80)	Naar boven liep	Omhoog
Discendente (80)	Naar beneden liep	Afdalende
Vicine ville (83)	Naburige villa's	Omliggende villa's
Vestita (85)	Gekleed ging	Gekleed liep
Subito (86)	Onmiddellijk	Meteen
Osti (86)	Herbergiers	Kroegbazen
Diffondere (87)	Verder te vertellen	Voort te vertellen
Tolse (349)	Ontrukte	Rukte
Un altro piatto (350)	Een ander bord	Een tweede bord
Inchiodare (350)	Vasthechte	Schroefde
Verso (350)	Keert naar	Wendt naar
Un poco (351,367)	Een beetje	Wat
Sospettosa (351)	Wantrouwend	Argwanend
Cibo (351)	Voedsel	Eten
Gozzo (351)	Kropgezwel	Krop
Per quanto (352)	Hoewel	Ook al
Somesso(354)	Gesmoord	Gedempt
Bagnato (354)	Vochtig	Waterig
Il cuocere (354)	Het koken	Het pruttelen
Un attimo (354)	Een ogenblik	Even
Intanto (355)	Intussen	Ondertussen
Malnati (355)	Hinderlijke	Lastige
Volto (356)	Uiterlijk	Gezicht

Un ladrone (356)	Een dief	Een rover
Collocato a riposo (356)	Een gepensioneerde	In ruste
Già (357, 366)	Bijna	Bijkans
Dice (358)	Uitdrukken	Zeggen
Gira (360)	Doolt	Banjert
Ci (360)	Daar	Er
Dopo tante vite(362)	Na alles wat ze heeft doorgemaakt	Na alles wat ze heeft beleefd
La discordia (363)	Een verschil van mening	Onenigheid
Paura (364)	Angst	Schrik
Girar (364)	Dwalen	Rondwaren
Apparizione (364)	Geestverschijning	Spook
Me (364)	Mij	Me
Capirà (366)	Begrijpt u	Snapt u
Fatti (366)	Huishouding	Huishouden
Ho ancora da far (366)	Ik moet nog koken	Ik moet nog klaarmaken
Pastone (366)	Voer	Slobber
Un po'(367)	Een beetje	Wat
Abbandonato (367)	Eenzaam	Verlaten
Attorno (367)	Rondom	Eromheen
Diede una bacchettata(367)	Hij sloeg	Hij gaf een mep
È che (368)	Het komt omdat	Het komt omreden dat
A girar (368)	Dwalen	Banjert
Ha la luna in traverso (369)	Hij uit zijn humeur is	Hij met het verkeerde been uit bed gestapt is
Di tanto in tanto (370)	Zo nu en dan	Zo af en toe
Avemmaria (370)	Ave Maria	Weesgegroetje
A girar (372)	Rond te lopen	Rond te struinen
Senza (376)	Buiten	Zonder
Disgrazia (376)	Narigheid	Sores
E seguitava a guardare, a guardare (376)	En hij bleef maar kijken, kijken	En hij maar blijven staren, staren
Altra (377)	Weer	Opnieuw
Nulla (378)	Niets	Niks
Tutto il giorno (378)	De hele dag	De godganse dag
Perdere (378)	Moet verliezen	Mag kwijtraken
Dopo tutto il lavorare che ha fatto (378)	Na al het werken dat ze heeft gedaan!	Na al wat ze afgezwoged heeft

Terra (379)	Grond	Aarde
Sasso (379)	Steen	Kei
Urla (380)	Schreeuwt	Tiert
Un morto (380)	Een lijk	Een dode
Appena (380)	Juist	Net
Nessuno (380)	Niemand	Geen mens
Piangere (380)	Huilt	Janken
Sbattere (380)	Klepperen	Klapperen
Chiamare (380)	Roepen	Halen
In mezzo (380)	Hier midden door	Dwars in het midden
Appena (380)	Even	Een ietsepietsje
Perché (380)	Omdat	Want
Negri (380)	Negers	Nikkers
Quante storie (381)	Wat een kletspraat	Wat een kolder
Brontolò (381)	Mopperen	Brommen
Buonissimo diavolo (381)	Doodgoeie duivel	Doodbrave duvel
Sbattere (383)	Slaan	Klapperen
Misanthropo (383)	Misanthrop	Mensenhater
Stridìo (384)	Gesjilp	Getsjirp
Di sicuro (388)	Stellig	Vast
Il respiro (388)	De ademhaling	De adem
Regala (390)	Uitgeeft	Besteedt
Basta (390)	Voldoende	Genoeg
Slavasse (390)	Bewaart	Hield
Di nuovo (391)	Opnieuw	Nogmaals
Quante fandonie (391)	Wat een kletspraat	Allemaal kletsboek
Di nascosto (392)	Stiekem	Achter zijn rug
Mamma (392)	Moeder	Mama
Tutto il servizio (392)	Alle bedienden	Al het dienstvolk
Bambino (393)	Jongetje	Jochie
Il nipotino (393)	Het neefje	Het kleinzontje
Ha da venire (393)	Hij kan komen	Ie mag komen
Immediata (399)	Flikkerde	Flakkerde
Ebbe ripresa (399)	Onmiddellijk	Direct
Occhi (400)	Ogen	Kijkers
Che ha perduto il suo Signore (401)	Hij het bestaan van zijn Heer heeft vergeten	van God los
Non lo vada a ripetere (401)	Vertelt u het vooral niet verder	Zegt u het niet voort
Subito (401)	Onmiddellijk	Meteen

Dopo (401)	Daarop	Daarna
Il ritratto (401)	Het schilderij	Het portret
Povero Papà (401)	Overleden vader	Papa zaliger
Rispetto (403)	Eerbied (403)	Respect
Tanti pezzetti così (406)	Zulke kleine stukjes	Zulke kleine scherven
oh! Bestia (406, 411)	o! Het beest	ah! Het monster
(il dottore) Cominciò a frustarsi il polpaccio (409)	(il dottore) Begon tegen zijn kuit te slaan	(il dottore) Begon zijn kuit te geselen,
Terminò (410)	Eindigde (410)	Besloot
La luna gli gira per il suo verso(411)	Als hij in een goed humeur is (411)	Als ie goedgemutst is,
Marocchi (413)	Rotsblokken	Stenen

3.3.5. L'iperonimia

Meno frequenti ma presenti in ambedue le traduzioni sono le iperonimie. Un' iperonimia è una parola che ha un significato generale rispetto ad altre che rappresentano specificazioni particolari di quello stesso significato, per esempio "camionabile" è tradotto da Denissen con l'equivalente in olandese "weg" però da Klinkert-Pötters Vos coll'iperonimia "straatweg"(40).

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Si assentano (7)	Zich verwijderen	Afdwalen
Lucubrativi (30)	Spitsvondigste	Diepzinnigste
Camionabile (40)	Straatweg	Weg
A dorare (44)	Een gouden glans te geven (44)	Een gouden glans te verlenen
Più ardita(46)	Moediger	Stoutmoediger
Acutissime (53)	Scherpe	Vlijmscherpe
Ordinarie (60)	Gebruikelijk	Ordinaire
Adoperar (73)	Gebruiken	Misbruiken

3.3.6. L'iponimia

Gli iponimi sono anche presenti in entrambi le traduzioni. Il cui referente è più specifico rispetto ad un altro di significato più generale, per esempio “graankorrel” rispetto a “graan” per tradurre “granone” (2). L'equivalente olandese per “nocciolo” è “kern”, così è anche tradotto da Klinkert-Pötters Vos, però Denissen ha scelto il iponimia “clou”. Anche qui Denissen sceglie meno il significativo più ovvio e tende così a restare vicino allo stile di Gadda.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Granone (2)	Graan	Graankorrel
Sasso (7)	Blok	Rotsblok
Anche (23)	Ook	Zelfs
Supremo Collegio (31)	Gerechtshof	Rechtcollege
Bazza (31)	Buitenkans	Godsgeschenk
Rigida (35)	Stijf	Onbuigzaam
Galla (47)	Daglicht	Licht
Tutti (49)	Iedereen	Jan en alleman
Bimbo (50)	Kind	Hummel
Memoria (52)	Herinnering	Nagedachtenis
Nocciolo (57)	Kern	Clou
Stereotiparsi in un referto (72)	Standaardverhaal	Standaardverslag
Delibere (76)	Plannen	Strategieën
Intimidita (351)	Verlegen	Schichtig
Titolare (352)	Bezitster	Draagster
Lavarello (390)	Forrel	Meerforrel
Dà (390)	Geeft	Schenkt
Referto (399)	Verslag	Verhaal
- (401)	Wand	Muur

3.3.7. Cambiamento nella quantità delle parole

Una settima differenza si nota nei casi in cui si usa la stessa traduzione però con un cambiamento nella quantità delle parole. Per esempio “sordi di guerra” è tradotto da Klinkert- Pötters Vos “die in de oorlog doof waren geworden” rispetto alla più moderna e meno laboriosa traduzione di Denissen “oologsdoven”.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Clamori della radio (7)	Gejengel van de radio	Radiogejengel
Missionario piemontese (7)	Missionaris uit Piemonte	Piëmontese missionaris
Sordi di guerra. (11)	Die door de oorlog doof waren geworden	Oorlogsdoven
Toscana (18)	Uit Toscane	Toscaanse
Sordi di guerra (28)	Degenen onder de oudstrijders, die in de oorlog doof waren geworden	Oorlogsdoven
D'immeritevoli (32)	Mensen die het niet verdienen	Onverdienstelijken
Aventi voto (32)	Dat stemrecht heeft	Stemgerechtigden
Le meno confessabili e più pervicaci (32)	Slechts zelden toegegeven en zeer hardnekkige	Schandelijkste en hardnekkigste
Gamba rigida di guerra (34)	Stijf been, dat hij uit de oorlog had overgehouden	Stijf oorlogsbeen
Facendo spallucce (38)	Terwijl ze de schouders ophaalden (38)	Schokschouderend
Mattutine campane (46)	Ochtendklokken (46)	Ochtenlijke klokken
Il velo delle nebbie (46)	Sluiers van de nevel	Nevelsluier
Salute dell' anima (49)	Gezondheid van zijn ziel	Zijn zielenheil
Collo dell'uniforme (53)	De kraag van zijn uniform	Uniformkraag
Per legge (55)	Wettelijk	Krachtens de wet
Ricevuta (55)	Bewijs van ontvangst	Ontvangstbewijs
Scoppio di granata	Ontploffing van een granaat	Granaatontploffing

(57)		
Lukonesi (58)	Inwoners van Lukones	Lukonezen
Ammazzar (60)	Doden (60)	Naar de andere wereld te helpen
Ripresa (67)	Heroverd	Weer veroverd
Per belluria (68)	Omdat hij vond dat het goed stond	Uit panache
Per bisogno (68)	Omdat hij er behoefte aan had	Uit behoefte
Processo dell' assorbimento (78)	Proces van absorptie (78)	Absorptieproces
Piè scalzi (83)	Blote voeten (83)	Blootvoets
Vepri della barba (356)	Stoppels van zijn baard (356)	Baardstoppels

3.3.8. L'effetto esotico contro l'effetto domestico

Il plurilinguismo è menzionato prima come una delle caratteristiche dello stile di Gadda. Un elemento di questo plurilinguismo è l'uso dello spagnolo. L'uso dello spagnolo non resta sempre intatto nelle traduzioni. Una parola straniera come "indios" usata nell'originale è mantenuta nella traduzione di Denissen, il che dà alla traduzione un effetto esotico, rispetto un effetto domestico nella prima traduzione con una traduzione olandese "indianen". Ci sono anche altri esempi di esotizzazione verso naturalizzazione:

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Indios (7)	Indianen	Indios
Arrondimiento (40, 43,63)	Arrondissement	Arrondimiento
Prado (40, 41,42,77)	Prado	El prado
Ferrocarril (41)	De spoorlijn	Ferrocarril
La cabeza (54)	Knikker	La cabeza
La Signora (362,376,378, 393, 401)	De Signora	Mevrouw
Pezzi (380)	Pezzi	Peso
Donna (386)	Donna	Doña
Signor don Gonzalo (388)	Signor don Gonzalo	Meneer Gonzalo

Pezzo (390)	Iets	Peso
-------------	------	------

3.3.9. L'esplicazione – Omissioni e Aggiunte

Le omissioni rispetto al testo di Gadda variano da omissione di una sola parola fino all'omissione di un'intera frase. Un esempio dell'omissione di una sola parola si trova nel esempio (4): "Mezze pertiche" è ridotto a "roeden" nella traduzione di Klinkert-Pötters Vos. Nella traduzione di Denissen non cambia niente, però anche nella traduzione di Denissen si trovano delle omissioni e anche più volte, per esempio nella frase quindici, dove sparisce la frase "con un c".

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Che (1)	Dat is	X
Essa (2)	X	Die
Mezze pertiche (4)	X roeden	Halve roeden
Bevute di caña (7)	X drinkgelagen	Drinkgelagen met caña
«Invalido », «mutilato », «cieco», «sordo», «minorato» (12)	'Invalide', 'verminkte', 'blinde', 'dove', X	Invalide', 'verminkte', 'blinde', 'dove', 'misvormde'
Con un c (15)	Met één c	X
Apparissero idonei all'ufficio (16)	Ze op het bureau geschikt voor de dienst zouden blijken	Ze X geschikt voor de dienst zouden blijken
Ch'egli deve senz'altro seguirlo al più vicino posto di guardia (16)	Dat hij hem zonder meer naar de dichtstbijzijnde politiepost moest volgen	X hem zonder meer naar de dichtstbijzijnde wachtpost X volgen
Quali potrebbero essere (21)	Wat het dan ook zijn mag	X
Tutti i cinque sensi (22)	X Vijf zintuigen	Alle vijf zintuigen
Anche nel Maradagàl (23)	X in Maradagàl	Zelfs in Maradagal
Cui sottostà	Waaraan ondergeschikt is	X
Dover emanare (30)	Ten beste moeten geven	Ten beste X te geven
Come (43)	X	Die als
Come dal più (43)	Het meest in het oog springende	X
Lunga erta montana (43)	Lange uitgestrekte steile berg	Een langwerpig X gebergte

Ivi (46)	Daar	X
Colonnello medico (47)	Kolonel X	Kolonel-arts
Il nome e cognome (49)	X Naam X	Doop- en familienaam
Nello sguardo (53)	X	In zijn blik
La massima categoria (57)	De hoogste categorie	De hoogste X.
Ma che la granata del Palumbo invece(60)	Maar dat daarentegen de granaat van Palumbo	Maar dat X de granaat van Palumbo
In misura tutta particolare (61)	In heel bijzondere mate	X bijzonder X
Fra sordità (65)	X Doofheid	Tussen doofheid
Fu problema (65)	Was dit een probleem	X
« L' azione di quota 131, l' azione di quota 131 (67)	'De gevechtsactie van Heuvel 131' X	'De gevechtsactie bij hoogte 131, de gevechtsactie bij hoogte 131'
Anche perché (69)	X Omdat	Ook al omdat
Ci poi (71)	Daarop was X	Daarna was er
Direi (72)	X	Ik zou zeggen
Uno scrittore (73)	X	Een schrijver
I dolori della guerra (73)	Alle ellende X	Alle ellende van de oorlog
Cincischiarne e sottilizzarne fuori (73)	Er uit te peuteren en die neer te schrijven	Er uit te peuteren X
Lungo la sassonia penosa (80)	Over het slechte steenachtige dek	Over de X puntige keien
Ttirarlo(80)	X	X
Oramai lontana (81)	Nu al weer een hele tijd geleden	X lang geleden
Addirittura monosillabica (84)	éénlettergrepige X	Eenlettergrepig zelfs
Ch'era la moglie nana (85)	Ze was het dwergvrouwtje	X Het dwergvrouwtje
Col portalettere (86)	Met de postbode	X De postbode
Un piccolo incarto (350)	Een klein bundeltje	Een X pakje
Qui» moto a luogo (358)	In deze streken	X
La Signora (362)	De Signora	X Mevrouw
La signora (364)	De signora	Ze
Che stia (366)	X	Dat ik blijf
Vuol sempre che stia li (366)	Ze wil maar altijd dat	Ze wil altijd dat ik X blijf

	ik daar blijf	
Oh (368)	X	Ach
Per (368)	Wat betreft	X
Ma è che (368)	Maar het komt	X Het komt
Griderà un po'(369)	Zal een beetje schreeuwen	Zal X foeteren
Come fan tutti (369)	Zoals iedereen wel eens doet	Zoals iedereen X
A una vecchia (370)	Tegen een oude vrouw	X 'n oude vrouw
A sua madre (370)	Tegen zijn moeder	X Z'n eigen moeder
Andar giù (370)	Naar beneden	X
Coi fiori (370)	Met de bloemen	Met X bloemen
Ha avuto il coraggio di dirle, alla Pina (370)	Heeft ze zelfs X tegen Pina gezegd	Bestond ze het om tegen d'r te zeggen, tegen Pina
Allora è quando (372)	X Dan	Juist dan
Ma anche stamattina (374)	Maar X vanmorgen	X Ook vanmorgen
Che brillanti! (375)	Wat nou, briljanten!. .. -	X Briljanten?
Sulle bòccole (376)	X Haar oorbellen	Op d'r oorbellen
Sono una povera vecchia anch'io (376)	ik ben ook een arme X vrouw	Ik ben ook maar 'n arme oude vrouw
In sala (378)	De salon in	X
Le sue donne, dei negri (380)	Hun vrouwen X	Die vrouwen van hun, van de nikkers
Come una pianta per tener su le ciliegie (388)	Zoals een boom zijn kersen X	Net zoals 'n boom kersen draagt
Le chiese paternamente il dottore (394)	Vroeg de dokter haar vaderlijk.	Vroeg de dokter X vaderlijk.
Non mi vede che cammino per le strade (396)	Ziet u me dan soms niet langs de weg X	Ziet u me dan niet langs de wegen sjokken
Che era un ricordo di famiglia: (401)	Het was een familiestuk.	X een familiestuk
Dacché distaccato e appeso (404)	Het was gearticuleerd en zwevend	X
E anche pestarlo si dice pestalgìo (405)	X	X
Fortuna che c' era il suo	Gelukkig dat er glas	Gelukkig X zat er glas voor

vetro, sul ritratto (408)	voor het portret zat, -	het portret
Si può anche incontrar bene (411)	Kun je het ook wel eens goed treffen.	Kun je 't wel es X treffen.

Le aggiunte rispetto al testo di Gadda rendono le traduzioni più esplicite. Soprattutto Klinkert Pötters Vos fa mostra di usare questa tecnica nella sua traduzione.

Da notare sono delle aggiunte come nel primo esempio qui sotto. L'aggiunta degli aggettivi ai sostantivi "heersende" a "wetten" e "indirecte" a "belastingen" è una creazione della prima traduttrice che non appare nell'originale e nella traduzione di Denissen. Poi l'aggiunta in cui viene esplicita che si tratta di una malattia, mentre questo fatto resta implicito nell'originale e nella seconda traduzione. Poi è aggiunto il verbo "wegteerden" alla descrizione della pianta "uitdroogden" e "verpulverden". Nella terza frase Klinkert-Pötters Vos ha aggiunto degli aggettivi più esplicitivi con funzione descrittiva del banzavòis: "goed" e "gedrongen".

Nella scheda tutte le aggiunte trovate nel testo.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Le leggi (1)	De heersende wetten	De wetten
Facoltà (1)	De keus	De keuze om
Che essi già sottostavano a balzelli (1)	Dat ze al gebukt gingen	Dat ze toch al gebukt gingen
Contributi (1)	Indirecte belastingen	Belastingen
Non (1)	Wanneer er niet	Niet
Essa opera, nella misera pianta, a un disseccamento e sfarinamento delle radici e del fusto (2)	Deze ziekte maakte dat de worteltjes en de stengels van het armzalige plantje uitdroogden, wegteerden en verpulverden	Die maakt dat de worteltjes en de stengels van het armzalig gewas uitdrogen en verpulveren
Tritume(2)	Pulver	Alleen wat boorsel
La involuta pannocchia del banzavòis (3)	De goed omhulde en gedrongen kolf van de banzavòis	De omhulde kolf van de banzavòis
Uscì nel 1924(5)	Kwam in 1924 te voorschijn uit	Kwam in 1924 uit

Felicitati da una loro speciale tubercolosi e da una loro speciale sifilide, oltreché dalla lontananza della gendarmeria (7)	Gezegend met een geheel eigen soort tuberculose en syfilis. Bovendien zijn ze bevoorrecht omdat ze op grote afstand van de gendarmerie wonen	Gezegend met een geheel eigen soort tering en sjanker alsmede met de afwezigheid van politie
Un paio di giorni (7)	Gedurende een paar dagen	Een paar dagen
Le cicatrici, nascoste dai panni (10)	Deze met hun door kledingstukken verborgen littekens	De door kledingstukken verborgen littekens
Dei sordi di guerra (11)	Die door de oorlog doof waren geworden	Veel oorlogsdoven
De, in maradagalese (12)	In Maradagalees 'de'	<i>De</i> in het Maradagalees
Perché innocente (12)	Omdat ze onschuldig waren	Want onschuldig
Di esorbitare talora dalle sacre leggi (13)	Dat men soms de perken te buiten gaat en de heilige wetten overschrijdt	Dat de heilige wetten met voeten worden getreden
Sulle prime pendici della Cordillera (14)	Dat op een van de eerste hellingen van de Cordillera ligt	Op een van de eerste hellingen van de Cordillera
Qualche zerbinotto (14)	Een of andere kwast	Een snaak
Farci la pace(14)	Sloten vrede	Sloten weer vrede
Fisicamente ancor validi (16)	Lichamelijk fit zouden zijn	Lichamelijk nog fit
Tanto prestanti (16)	Er nog goed genoeg uitzien	Kranig genoeg
Da poter assolvere a un incarico del genere, il quale può richiedere interventi manu armata (16)	Om een taak te vervullen, die wel eens gewapend ingrijpen nodig zou kunnen maken	Om een taak te vervullen die gewapend optreden kan vergen
Seguirlo (17)	De bandiet moest hem wel volgen	Hem volgen
Visto che è meglio (17)	Aangezien het veiliger is	Aangezien het nu eenmaal beter is
Per quanto piccoli (19)	Hoe klein ze ook zijn	Hoe klein ook
E i gobbi (20)	En ook de gebochelden	En gebochelden
I rumori sospetti(21)	Elk verdacht geluid	De verdachte geluiden
Orecchi (22)	Een paar oren	Een stel oren
Il fiuto (22)	De fijne neus	De neus
Più lucubrativi magistrati	Verlichste en spitsvondigste	Diepzinnigste magistraten

(30)	magistraten	
I quali (30)	Die	De bollebozen
X (32)	Een radarwerk	X
X (35)	En	Terwijl hij
Son buona gente (39)	Er woont een goed soort mensen	Brave lui
I suoi sobborghi ovest e sud (42)	Voorsteden ten westen en ten zuiden	Voorsteden her en der ten westen en ten zuiden
A un centinaio di chilometri (42)	Ongeveer honderd kilometer verder	Een honderdtal kilometers
Lunga erta montana (43)	Lange uitgestrekte steile berg	Een langwerpige gebergte
Per il nome (45)	Behalve door zijn naam	Door zijn naam
Lacera (46)	Scheurt aan flarden	Verscheurt
Rimandi (46)	Echo's als een antwoord	Weergalmen
Di vigilanza (49)	Dat hij het beroep van nachtbewaker uitoefende	Als nachtwaker
Dello zio nonché padrino (49)	Degene, die zijn oom zowel als zijn pleegvader was	Zijn oudoom annex peetvader
S'intende (50)	Dit alles natuurlijk	Uiteraard
Cui (53)	Deze blik	Die
Lasciar vaporare (54)	Hij wilde laten uitdampen	Laten uitdampen.
A onor del vero (54)	Het moet gezegd worden	Het moet gezegd
Senza lentiggini di crassume e di polvere impastati assieme (54)	Zonder vlekken op de huid van samengekoekt vet en stof	Zonder vlekken van samengekoekt vet en stof
Ricevendone in adeguato concambio uno scrontrino rosa (55)	Terwijl men er als passende wederdienst een rose reuutje voor kreeg	Bij wijze van passende wederdienst een roze bonnetje voor in de plaats kreeg
Tutti oramai ci credevano (56)	Ze geloofden nu allen wel	Allemaal geloofden ze nu
Per quanto è lunga e buia la notte (56)	Men moest bedenken hoe lang en donker de nacht wel was	Hoe lang en duister de nacht wel was
Cioè quasi la massima categoria (57)	Dat wil zeggen dat hij in de bijna hoogste categorie viel	Dus bijna de hoogste.
Lì per lì (58)	Ter plaatse zelf	Ter plekke
Aiutato anche dall'uniforme (59)	Terwijl ook het dragen van het uniform daartoe bijdroeg	Waar ook zijn uniform toe bijdroeg

Meno dilaceranti (60)	Minder verscheurend	Minder verscheurend waren
Qualificato (60)	Bijzonder gekwalificeerd	Hoogge kwalificeerd
Parve (60)	Schenen te menen	Leek er van overtuigd
Dal momento che si era costretti a designarla in tal modo (61)	Vanaf het ogenblik dat men gedwongen was het zich op deze wijze voor te stellen	Zo'n granaat kon je inderdaad alleen maar op die manier omschrijven
Direi (61)	Ik zou zeggen	Ik zou zelfs zeggen
Tutti ripetevano (67)	Allen hadden het over	Iedereen had het almaar over
Salutato come salvatore (71)	Als hun redder in de nood werd begroet	Als redder in de nood werd begroet
Già mezzo convinti (72)	Die al half overtuigd waren	Al half overtuigd
Esse (72)	Het	Deze uitdrukkingen
I dolori della guerra (73)	Alle ellende die deze met zich meebracht	Alle ellende van de oorlog
I suoi ribòboli sterili (73)	Zijn steriele spitsvondigheden, zijn grappige holle woordspelingen	Zijn steriele woordspelingen en spitsvondigheden
Udito recuperato (77)	Zijn teruggekregen gehoor	Hervonden gehoor
Si sparsero in quel di Lukones (77)	Verbreidden zich door Lukones	Verbreidden zich over Lukones en omstreken
Come detto (77)	Zoals reeds gezegd	Zoals gezegd
Con un suo cubico e greve sacco in ispalla (77)	Hij droeg een vierkante en zware zak	Een zware vierkante zak
Pieno; (77)	Vol	Die vol zat
D'una stoffa assai morbida al piglio (77)	Die bestonden uit een stof die erg zacht aanvoelde	Lappen van een stof die erg zacht aanvoelde
Che non abbino miglior epos da elaborare (78)	Die geen beter doel zouden kunnen vinden dan dit epos te bewerken	Die geen beter epos te bedenken hebben
Lungo la sassonia penosa delle stradacce in salita (80)	Liep ze daar moeizaam over het slechte steenachtige dek van de weggetjes die naar boven voerden	Over de puntige keien van de hobbelweggetjes die omhoog voerden
Aveva allevato (81)	Had moeten grootbrengen	Had grootgebracht
Figlio della Signora (81)	Zoon van haar mevrouw	Zoon van Mevrouw
In quei giorni (82)	Juist in die dagen	In die dagen
Ma le dava continue preoccupazioni (82)	Maar het dier gaf haar toch voortdurend zorgen	Maar het beest bleef haar zorgen baren

A piè scalzi (83)	Op blote voeten	Blootsvoet lopend
Addirittura monosillabica (84)	Ze gebruikte meest éénlettergrepige woorden	Eenlettergrepig zelfs
E pur tuttavia non riusciva meno efficace delle altre (84)	Waardoor haar taal toch niet minder doeltreffend was dan die van de anderen	Wat haar getater niet minder doeltreffend maakte dan dat van anderen
Maritata Citterio (85)	Gehuwd met Citterio	Gehuwd Citterio
Lo (86)	Het verhaal	Hij
Parve (350)	Zodat het scheen	Het leek
Aveva (350)	Had	Had geklemd
Quasi (350)	Bijna als	Als
In realtà (350)	Maar in werkelijkheid	In werkelijkheid
Le bevesse fuori metà del respiro (351)	De helft van haar adem daaruit opzoog	De helft van haar adem opzoog
Tantoché la titolare ansimava leggermente (352)	Zodat de bezitster licht hijgde	Zodat de draagster ervan licht hijgde
Così somnesso e bagnato (354)	Zo fluisterend , gesmoord en vochtig	Zo gedempt en waterig
Per sonno (355)	Door slaap	Als door slaap
Dicevo il signor Gonzalo». (359)	Ik bedoel signor Gonzalo. -	Ik bedoelde met don Gonzalo.'
Creda a me, signor dottore (364)	Geloof mij maar , meneer de dokter	geloof me, meneer de dokter
Vuol sempre che stia lì (366)	Ze wil maar altijd dat ik daar blijf	Ze wil altijd dat ik blijf
Come oggi (366)	Zoals vandaag	Zoals vandaag weer
Io non posso (366)	Dat kan ik niet	Ik kan niet
Che paura volete che abbia? (369)	Waarvoor zou ze nu bang moeten zijn?;	Waar zou ze bang voor moeten zijn?...
Ma se è un uomo come gli altri! (369)	Hij is toch immers een man als alle anderen!	Hij is toch een man als alle andere
Di tanto in tanto (369)	zo nu en dan wel eens	zo nu en dan eens
Vada a fissare (370)	Gaat bespreken	Alvast gaat bespreken
A sua madre (370)	Tegen zijn moeder	Z'n eigen moeder
Vederla andar giù (370)	Als ik haar daar zo naar beneden zie gaan	Als ik haar zo zie sjokken
Ha avuto il coraggio di dirle, alla Pina (370)	Heeft ze zelfs tegen Pina gezegd	Bestond ze het om tegen d'r te zeggen, tegen Pina
Verrà	Zul je wel eens komen	Kom je
Lei lo sa (376)	Dat weet u wel	Dat weet u

Sono una povera vecchia anch'io (376)	ik ben ook een arme vrouw	Ik ben ook maar 'n arme oude vrouw
Anch'io (376)	Ik ook	Ik zelf ook
Lui le andava dietro (378)	Hij liep haar achterna	Hij achter d'r aan
E lei andava in sala, e lui dietro (378)	En ze liep de huiskamer in en hij liep er achteraan,	Zij naar de eetkamer, en hij d'r achteraan
I brillanti non ti salveranno (378)	Die briljanten zullen je heus niet redden	Die briljanten zullen je niet redden
Le urla sulla faccia (380)	Schreeuwt hij haar in het gezicht	Schreeuwt ie vlak in d'r gezicht
Con addosso (380)	Aan hun lijf hebben	Aan hun lijf
I brillanti (380)	Voor die briljanten	Die briljanten
Cinquemila pezzi (380)	Die voor vijfduizend pezzi hebben	Met vijfduizend peso
Dovrebbe vederla a piangere(380)	U zou haar eens moeten zien, hoe ze dan huult	U zou d'r moeten zien janken
Con le finestre magari che sbattono (380)	Soms wel terwijl de ramen klepperen	Terwijl de ramen soms staan te klapperen'
Le sue donne (380)	Hun vrouwen	Die vrouwen van hun
E poi se ne va, e non è nulla (383)	En dan is het voorbij en het heeft niets te betekenen	En die daarna gaat liggen, en wat blijkt? Niks aan de hand .
Come una pianta per tener su le ciliegie (388)	Zoals een boom zijn kersen	Net zoals 'n boom kersen draagt
Che basta quel che dà lui (390)	Dat wat hij geeft voldoende is	Dat wat hij geeft allang genoeg is
Guai (392)	Wee haar	Wee haar gebeente
Portargli il caffè (392)	Die men zijn koffie moet brengen	En hem z'n koffie brengen
Fare scale su scale (392)	Trap op trap af lopen	Trap op trap af
Gl'io dice prima, al bambino, quando ha da venire che lui è via (393)	Ze zegt de jongen van tevoren wanneer hij kan komen, als hij uit is	Ze zegt van tevoren tegen de jongen wanneer ie mag komen, als d'r zoon de deur uit is
Non mi vede che cammino per le strade (396)	Ziet u me dan soms niet langs de weg	Ziet u me dan niet langs de wegen sjokken
Non lo vada a ripetere (401)	Vertelt u het vooral niet verder	Zegt u het niet voort
Aiutami (401)	Me hielp	Me eens een handje hielp
Come fosse uva (401)	alsof het een tros duiven was	alsof 't druiven waren

Che era un ricordo di famiglia: (401)	Het was een familiestuk.	Een familiestuk nog wel
Basta (411)	Maar genoeg daarover	Maar genoeg
Metallo immane (412) (il toccare delle undici e mezza)	Woeste , overweldigende metalen klanken	Een ontzagwekkende metaalklank
Tutte le piante (412)	Alle planten en bomen	Alle bomen
Quasicché (412)	Bijna alsof	Alsof

3.3.10. Possessivi

Invece di mantenere l'articolo determinativo come nell'originale ambedue i traduttori, ma Denissen in particolar modo, scelgono a volte per l'uso di un possessivo o vice versa. Per esempio l'uso del possessivo in "sul volto" nell'originale cambia nella traduzione di Denissen "hun gezicht" verso "het gezicht di Klinkert Pötters Vos (8).

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Sul volto (8)	Het gezicht	Hun gezicht
Nel sacco (21)	In de zak	In hun zak
Delle cellule (24)	Van de cellen	Van zijn cellen
Nelle elaborate sentenze (30)	In uitvoerige vonnissen	In hun uitvoerige vonnissen
Al ginocchio (34)	Zijn knie	De knie
De' suoi rilievi (43)	X Punt	X Reliëf
Materno (48)	Van zijn moederskant	Van moederskant
Quei due anni (49)	Deze paar jaar	Zijn twee jaar
Fare la pipì (50)	Een plasje laten doen	Zijn plasje laten doen
La cacà (50)	Een hoopje	Zijn hoopje
Sul collo dell'uniforme (53)	De kraag	Zijn uniformkraag
Il berretto (54)	Zijn pet	Die pet
L'uniforme (59)	Het uniform	Zijn uniform
La sua estrema riluttanza (70)	Die heel grote tegenzin	Zijn buitengewone tegenzin
In punta di penna (73)	Met een scherpe pen	Met de punt van zijn pen
La cesta (80)	De mand	Haar mand

Figlio della Signora (81)	Zoon van haar mevrouw	Zoon van Mevrouw
La vacca (82)	De koe	Haar koe
Far la piscia (83)	Een plas deed	Haar plas deed
Mariti (86)	Hun echtgenoten	Echtgenoten
La Signora (86)	Haar mevrouw	Mevrouw
Il capo (349)	Zijn hoofd	Het hoofd
Sul busto (350)	De romp	Haar romp
Al gozzo (350)	Een kropgezwel	Haar kropgezwel
Il cibo (351)	Zijn voedsel	Het eten
La tela (351)	De zwarte doek	Zijn zwarte doek
Sui brillanti (374)	Haar briljanten	D'r briljanten
Il gozzo (376)	Het kropgezwel	Haar kropgezwel
Questo è sicuro (378)	Dat is zo zeker als wat.	Zo waar als ik hier sta
Dai brillanti (378)	Haar briljanten	Die briljanten
Quell' altro (378)	Haar andere	'T andere
Sulla faccia (380)	In het gezicht	In d'r gezicht
Dal gozzo, enorme (389)	Uit die enorme krop.	Uit haar enorme krop.
Del referto (399)	Van het verslag	Van haar verhaal
Gli occhi (400)	De ogen	Haar kijkers
Il gozzo (410)	Haar krop	Haar krop.

3.3.11. L'uso colloquiale

Nella traduzione di Klinkert-Pötters Vos si nota una riduzione della varietà di registri stilistici e linguistici che contribuisce a comporre l'impasto del libro: per esempio il dialetto e l'uso colloquiale, anzi il dialetto e l'uso colloquiale scompaiono completamente. Nella traduzione di Denissen si ritrova l'uso colloquiale nel dialogo fra il dottore e la Battistina:

Saprei no ⁵⁹ (360)	Dat zou ik niet weten	Ik zou 't niet weten
Al cimitero con dietro (362)	naar het kerkhof met achter zich aan	Naar 't kerkhof met achter d'r aan
Povera donna anche lei! (362)	Dat is ook een stakker!	't Arme mens ook!
Un' apparizione (364)	Een geestverschijning	'n spook
La conosco (364)	ik ken haar	ik ken d'r

⁵⁹ L'uso della negazione dopo il verbo è tipico dei dialetti lombardi; Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):72

È (366)	Het is	't is
I miei fatti ⁶⁰ (366)	Mijn eigen huishouding	M'n eigen huishouden
Oh! per il bandonato ⁶¹ non sarebbe niente (368)	Wat dat afgelegene betreft, dat zou niets zijn	Ach, afgelegen, als 't dat maar was
Del suo figlio (368)	Voor haar zoon	Voor d'r zoon
Lei che è sua madre (368)	Ze is toch zijn moeder	Z'n eigen moeder
Le mani nelle tasche (368)	Zijn handen in de zakken	Z'n handen in z'n zakken
Fosse domà ⁶² (370)	Als het alleen was	Bleef het maar
Ma quando le dice un qualche cosa anche peggio (370)	Maar soms zegt hij ook wel erger dingen tegen haar	Maar wat ie die allemaal naar het hoofd slingert!
Una vecchia (370)	Een oude vrouw	'n oude vrouw
A sua madre (370)	Tegen zijn moeder	Z'n eigen moeder
Al cimitero (370)	Naar het kerkhof	Naar 't kerkhof
Dietro (370)	Achter zich aan	Achter d'r aan
Il posto (370)	Een plaatsje	'n plaatsje
E la guarda (372)	En hij kijkt haar aan	En naar d'r kijkt
E pare che le guardi le bòccole (372)	En het is net of hij naar haar oorbellen kijkt	Dan is 't net alsof ie naar d'r oorbellen kijkt .. '
Sui brillanti (374)	Haar briljanten	D'r briljanten
Le bòccole (376, 378)	Haar oorbellen	D'r oorbellen
Sono una povera vecchia anch'io (376)	ik ben ook een arme vrouw	Ik ben ook maar 'n arme oude vrouw
E pur anche vero (378)	Ook dat is waar	En toch is 't waar
E lui non le toglieva gli occhi (378)	Maar hij hield zijn ogen niet af	Hij hield z'n ogen maar niet af
Per casa (378)	Door het huis	Door 't huis
Lui le andava dietro (378)	Hij liep haar achterna	Hij achter d'r aan
Continuava a fissarle un orecchio e poi quell' altro	Hij bleef maar naar haar ene oor staren en dan	En maar op d'r ene oor pieren en daarna op 't

⁶⁰ Costruzione dialettale; Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):73

⁶¹ Dialecto lombardo "bandonà" = abbandonato. Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):73

⁶² Dialecto lombardo per "soltanto"; Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):73

(378)	naar haar andere	andere
Lui dietro (378)	Hij liep er achteraan	Hij d'r achteraan
Che vita (378)	Wat een leven	Wat 'n leven
Le dice (378,390)	Zegt hij haar	Zegt ie haar
Il suo marito (378)	Haar man	D'r man
Sulla faccia (380)	In het gezicht	In d'r gezicht
Urla (380)	Hij schreeuwt	Tiert ie
Dovrebbe vederla (380)	U zou haar eens moeten zien	U zou d'r moeten zien
Glie lo giuro (382)	Ik zweer 't u	Ik zweer het u
Una pianta (388)	Een boom	'N boom
Il cimitero (390)	Het kerkhof	't kerkhof
Se vedesse (392)	Als hij het zou zien	Als ie het ziet
La mamma (392)	Zijn moeder	Z'n moeder
Portargli il caffè (392)	Die men zijn koffie moet brengen	En hem z'n koffie brengen
Vuole (392)	Wil hij	Wil ie
Via, via! Via tutti (392)	Weg, weg! ... Eruit allemaal	D'r uit, d'r uit! ... Allemaal d'r uit
I compiti (393)	Zijn huiswerk	Z n huiswerk
Lo strozza (393)	Hij hem wurgt	Ie 'm wurgt
Ha da venire (393)	Hij kan komen	Ie mag komen
Quand'è in furia (401)	Als hij razend is	Als ie razend is
Come fosse uva (401)	alsof het een tros duiven was	alsof 't druiven waren
Sotto i piedi un orologio, (401)	Een horloge onder zijn voeten	'n horloge onder z'n voeten
Ha distaccato (401)	Heeft hij genomen	Heeft ie gerukt
Il ritratto del suo povero Papà (401, 406)	Het schilderij van zijn overleden vader	Het portret van z'n papazaliger
L'ho conosciuto (406)	Ik heb hem gekend	Ik heb 'm gekend
Quando la luna gli gira per il suo verso (411)	Als hij in een goed humeur is	Als ie goedgemutst is,
Come fosse ubriaco (411)	Net of hij dronken is	Alsof ie onder invloed is
Si può anche incontrar bene (411)	Kun je het ook wel eens goed treffen.	Kun je 't wel es treffen.
La va a momenti (411)	't Is bij hem zoals hij gemutst is	Het gaat bij hem met vlagen

3.3.12. Errori

Sono inoltre presenti alcuni errori nella traduzione di Klinkert-Pötters Vos. Probabilmente a causa di trascuratezza, come la traduzione di “sinistra” con “rechter” (35) oppure errori di stampa come negli esempi settantasei e ottantatre. Infine si tratta di un errore di Gadda stesso nel quale la madre prima ha settantatre anni e poi settantaquattro anni nello stesso periodo.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
La sinistra (35)	Zijn rechterbeen	Zijn linkerbeen
Quote 131 – o 51 o 171 (76)	Heuvelstellingen 131 - 01510 – 171	Hoogtes 131 - of 151 of 171
Una specie di cugino o d' aiuto (77)	Een soort neef als hulpje	Een soort neefje of hulpje
Settantatre anni ⁶³ (370)	Drieënzeventig jaar	Vierenzeventig jaar
Gli usci (383)	Deugden	Deuren

3.3.13. I nomi propri

A proposito della contrapposizione tra effetto esotico ed effetto domestico emerge il fatto che Denissen tende a conservare una nota spagnola nel testo tradotto “indios” parola usata nell’originale è mantenuta e dà alla traduzione un effetto esotico, mentre nella prima traduzione la parola olandese “indianen” mette in risalto la domesticità del testo. Invece, come si vede nella scheda seguente, i nomi propri sono più domestici: “Pinina del Goeupp” che è tradotta con “Pinina met de bult” (85). Nella sua traduzione di “Albergo del Leon d'oro” con “Hotel De Gulden Leeuw” invece con “Hotel de Gouden Leeuw “ (40) di Klinkert-Pötters Vos si manifesta di nuovo una sensibilità linguistica. Mantiene il “gioco” di parole di Gadda: Leon derivato da

⁶³ Una vecchia di settantatre anni; Romanzi e racconti I, 610 “la signora, gli avevan detto, settantaquattr’anni!” Romanzi e racconti I, 616

Leone verso Gouden/Gulden. Nella sua traduzione Denissen gioca anche con un cambiamento delle lettere. Anche la conservazione del significato del suffisso -uccio nel Pietruccio (50) è un esempio della sensibilità linguistica. Il suffisso serve per indicare simpatia e affetto. Il lettore olandese lo capisce dalla traduzione di Denissen “de kleine Pietro”. Dalla traduzione di Klinkert-Pötters Vos non è chiaro che Pietruccio sia più che un nome proprio.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Albergo del Leon d'oro (40)	Hotel de Gouden Leeuw	Hotel De Gulden Leeuw
Pietruccio (50)	Pietruccio	De kleine Pietro
Palumbo (70)	Pedro	Palumbo
Pinina del Goeupp (85)	Pinina del Goëpp	Pinina-met-de-bult
Gòlgota (356)	Golgotha	Golgota
il Giuseppe (380)	José	José

3.3.14. Altre differenze

Dopo aver indicato tutte le altre categorie ne resta solo una, è però anche la più grande. Qui sono raccolte le differenze che non si potevano classificare nelle prime categorie. Si tratta di altre differenze notevoli che sono per lo più la conseguenza di una interpretazione diversa da parte di ambedue i traduttori, come pure anche da un certo grado di sensibilità linguistica che sembra mancare a Klinkert-Pötters Vos.

Per prima la traduzione del verbo “davano”. Klinkert-Pötters Vos usa la traduzione letterale “gaven”, mentre Denissen ha scelto una traduzione meno letterale, ma adatta al contesto “lieten”. Mentre “e ciò in considerazione del fatto” è tradotto meno letteralmente da Klinkert-Pötters Vos “daarbij hielden ze rekening met het feit” aggiungendo un verbo dove Denissen mantiene la parte del discorso uguale all’originale “en wel vanuit de overweging”, per l’interpretazione non era necessario mantenere “del fatto”.

Nella traduzione dell’estratto “grandinifero che il cielo”, nella quarta frase, si

nota l'interpretazione diversa dell'uso della creazione gaddiana con suffisso a struttura latina che indica qualcosa di ironico e grottesco.⁶⁴ Klinkert-Pötters Vos ha ridotto quest'effetto nella sua traduzione con il sostantivo comune "hagel", mentre Denissen ha usato il sostantivo "hagelzwanger", che indica qualcosa di più grottesco, meno comune.

Una differenza nell'interpretazione si trova nella traduzione di "ciaccolosi"(9) una parola che deriva dal veneto "ciaccola" che vuol dire chiacchera.⁶⁵ Denissen ha trovato la traduzione più letterale "babbelziekste", e Klinkert-Pötters Vos "smerigste". Anche nella categoria dei sinonimi (§3.3.4) si nota un'altra differenza nell'interpretazione nella traduzione di "nipote", "neefje" nella prima traduzione e "kleinzoon" nella seconda. Ambedue possibili nel significato anche se risulta più plausibile che Gadda intendesse col nipote il figlio del figlio del colonnello ossia "kleinzoon"(393).

Nella scheda qui sotto tutti gli esempi trovati in questa ultima categoria.

Gadda	Traduzione Klinkert-Pötters Vos	Traduzione Denissen
Davano (1)	Gaven	Lieten
E ciò in considerazione del fatto (1)	Daarbij hielden ze rekening met het feit	En wel vanuit de overweging
Molteplici (1)	Talrijke	Uiteenlopende
Raggiungeva (1)	Het totaal uitmaakte	Gelijk was aan
E (1)	En	Of
Tritume(2)	Pulver	Boorsel
Che lascia dietro di sé (2)	Dat veroorzaakt wordt door	achterlaat
Anche (3)	Dan ook nog	Op de koop toe
Grandinifero (4)	Vol hagel	Hagelzwanger
Quasi a branchi(7)	Eigenlijk in kudden	Zeg maar kudden
Oltreché dalla lontananza	Bovendien omdat ze op	Alsmede met de

⁶⁴ Commento alla `cognizione del dolore di C.E. Gadda, tesi di Laurea da Dina Ruchti-Cabrini, pp. 6

⁶⁵ Commento alla `cognizione del dolore di C.E. Gadda, tesi di Laurea da Dina Ruchti-Cabrini, pp. 8

della gendarmeria (7)	afstand van de gendarmerie	afwezigheid van politie
Che (7)	Zodat	Waarna
Più ciaccolosi (9)	Smerigste	Babbelziekste
Scemo di guerra (14)	Oorlogsidoot	Oorlogssnotaap
Scemo (15)	Idioot	Snotaap
Un dieci minuti (15)	Tien minuten	Minuut of tien
Si dice (15)	Zegt men	Is
Pretta (15)	Juiste	Geijkte
Vigili (16)	Mannen	Nachtwakers
Reduci di guerra (16)	Oorlogsinvaliden	Oud-strijders
Posto di guardia (16)	Politiepost	Wachtpost
È meglio (17)	Het veiliger is	Het beter is
Vero è che (18)	Het is waar dat	Weliswaar zijn
Al caso (19)	Als het geval zich voordoet	In geval van nood
Prerogativa (21)	Vereiste	Vaardigheid
A cagion d' esempio (21)	Bijvoorbeeld	Om maar enkele voorbeelden te geven
Lo strofinò (21)	Het slepend geluid	Het geslof
Concepibile (23)	Aannemelijk	Voorstelbaar
Il diuturno lavoro (24)	Het dagelijks werk	Het rusteloze werk
Carnale (26)	Fysische	Ingebakken
Ha ragione (27)	Overwint	De bovenhand krijgt
Quest' altra (27)	De laatste	Die tweede
Ha inizio (27)	Vindt plaats	Begint
Come...e poi (27)	van ...tot	als, en daarna
Opportuno (28)	Gewenst	Nuttig
Legge (28)	Wet	Gerecht
Ancipiti (28)	Twijfelachtige	Tegenstrijdige
Meglio suscettivo (30)	Meer geneigd waren	Kan leiden tot
Di discriminazione (30)	Tot het aannemen van verzachtende omstandigheden	Tot een ondubbelzinniger wijzing
All'uopo emesse (30)	In bepaalde gevallen geveld	Bij deze gelegenheid opgesteld
Donde (31)	Deswege	Ergo
Poi (32)	Dan	Overigens
Al meccanismo del favore elettorale (32)	Aan het raderwerk van de electorale bevoorrechtiging	Aan het politieke cliëntelisme
Che divien procura (32)	Dat volmacht betekent	Dat een vrijbrief betekent

Rubare (33)	Stelen	Rapen
Si trattava (34)	Was	Ging om
Adottò (35)	Was gewend te berijden	Nam in gebruik
- (35)	En	Terwijl hij
Un barcarizzo (35)	Een sloop	Een valreep
La murata (35)	De flank	De scheepswand
Pedalante (36)	Slingerende	Peddelende
Folklore locale (36)	Dorpsfolklore	Plaatselijke folklore
Accaddero furti di polli (37)	Kippendiefstallen voorkwamen	Kippen gestolen werden
Anche lui (37)	Die ook	Net als wij
Circondario (37)	Streek	Kanton
Son buona gente (40)	Een goed soort mensen	Brave lui
Medico condotto (40)	Arts	Districtsarts
Beninteso (40)	Wel te verstaan	Vanzelfsprekend
Traversa (40)	Loopt erdoor	Doorsneden door
Con alcune svolte (40)	Enigszins bochtig	Met de nodige bochten
Pioppaie (40)	Populieren	Populierenbossen
La via ferrata (41)	De lijn	De spoorlijn
Ancora (41)	Dan	Vandaar
L' ansimare del treno (41)	De puffende trein	Het puffen van de trein
Spàppola (42)	Uitgespreid liggen	Her en der zijn neergekwakt
Un centinaio di chilometri (42)	Ongeveer honderd kilometer	Een honderdtal kilometers
Le catene moreniche (42)	De opeenhopen van morenen	De moreneketens
Da cui prende (43)	Waaraan ontleent	Aan heeft gegeven
Rilievi (43)	Punt	Reliëf
Cuspidi (43)	Uitstulpingen	Golving
Scheggiatura (44)	Scheuren	Scherven
Il vapore (46)	Stoom	De stoomtrein
Bianco (46)	Witte	Een wit gewemel
Poco fiume (46)	Kleine stukje rivier	Schriële riviertje
Ad opera (47)	Door de bemoeiingen	Door toedoen van
Non era affatto (48)	Feitelijk geen	Helemaal niet
Il suo vero nome, invece,	Hij heette in werkelijkheid	Zijn echte naam

era (48)		daarentegen was
Dello zio nonché padrino (49)	Zijn oom zowel als zijn pleegvader	Zijn oudoom annex peetvader (ripetizione di prozio (48))
Che non altro era né altro poteva essere (49)	Hij bedoelde natuurlijk, en het kon niet anders	Dat niets anders was en niets anders kon zijn
E magari con il luccichìo d'una qualche mezza lacrima (49)	Waarbij dan zelfs achter (zijn mannelijke glimlach)sporen van tranen zichtbaar werden	En soms met een glinsterende halve traan
Definitiva (49)	Tenslotte	Definitieve
Fosse un figlio (51)	Hij zijn eigen zoon was	Het om zijn eigen vlees en bloed ging
Sicché (52)	Dat betekende	Ergo
Più che tutto (52)	Meer dan wat ook	Bovenal
Assai mobili (53)	Erg beweeglijk	Voortdurend heen en weer schietende
Lama (53)	Mes	Lemmet
Visiera (53)	Pet	Uniformpet
Appariva (54)	Werd zichtbaar	Bleek
Rimanevano soli al comando (55)	Spraken	Voerden het hoge woord
Ricevendone in adeguato concambio (55)	Terwijl men er als passende wederdienst	Waarna je er bij wijze van passende wederdienst
S'erano messi d'impegno e di buona volontà (56)	Betoonden zich ijverig en van goede wille	Deden vol goede wil hun best
Visto che pagare avevan pagato (56)	Want betaald hadden ze	Betaald hadden ze toch
Gravava (56)	Drukke	Torste
A suo tempo (57)	Tezijnertijd	Destijds
Azione (57,67)	Gevecht	Gevechtsactie
Quota (57,62,63,67)	Heuvelstelling	Hoogte
Due (58, 380)	Beide	Twee
Escogitò (58)	Dacht hij uit	Schudde hij uit zijn mouw
Rimpastocchiare (58)	Met de nodige smoesjes omwerkte	Op te sieren
Si sentì chiamato in causa (58)	Daartoe geroepen voelde	Op het matje geroepen voelde
Villici (58)	Boeren	Dorpelingen
Giusto (60)	Dus	Wél
Molto più temibile (60)	Veelmeer te vrezen	Afschrikwekkender

Alla meglio (60)	Zo goed mogelijk	Zo kwaad als dat ging
Villani (60)	Boeren	Boerenknechten
Dal momento che si era costretti a designarla in tal modo (61)	Vanaf het ogenblik dat men gedwongen was het zich op deze wijze voor te stellen	Zo'n granaat kon je inderdaad alleen maar op die manier omschrijven
Quanto (65)	Voor zover	Elke
Poi vi fosse d'eventualmente incompatibile (65)	Nog onverenigbaar waren	Eventuele onverenigbaarheid
Vigilanza (65)	Bewaken	Wakerschap
Annullato (65)	Geannuleerd	Uitgewist
Delle anime vere (66)	De gelovige zielen	De ware zielen
Fatto (67)	Feit	Wapenfeit
Prescindere (67)	Uitgaande	En dit alles los
Perduta (67)	Opgegeven	Verloren gegaan
Per sé sola (67)	Zelf alleen al	In d'r eentje
Lo aiutava molto davanti (69)	Gaf hem overwicht	Haalde hij een wit voetje
Con ragione (69)	Wel terecht	Niet onterecht (antonimo)
Ma (70)	Hoewel	Maar
Di cui finirono invece (70)	Ze dan toch tenslotte maar	Op de lange duur
Suo malgrado (70)	Dat hij tegen zijn zin	Zijnsondanks
Per dovergli far recitare (un ragguaglio) (70)	Zover kregen dat hij er (een verslag) van gaf	Dwongen ze hem (een verslag) te geven
Interminabile (70)	Omstandig	Eindeloos
Preceduto (70)	Voorbereid	Voorafgegaan
Adeguato (70)	Bijbehorend	Gepast
Così disse, molto miseramente (70)	Dat zei hij op erg ongelukkige toon	Zo noemde hij het, heel meelijwekkend
Ci fu poi (71)	Daarop was gevolgd	Daarna was er gekomen
Attentissimi (72)	Zeer aandachtige	Ademloos luisterende
Locuzioni veramente soldatesche (72)	Echte soldatenuitdrukkingen	Echt soldatenjargon
Prive affatto d' ogni retorica (72)	Waar geen welsprekendheid aan te pas kwam	Vrij van elke vorm van retoriek
Stavano (72)	Ze wilden	Ze gingen
Afa (72)	Misselijkmakende hitte	Drukkende hitte
Che sia serietà (72)	De bloedige ernst	Een idee van wat ernst is
In ritardo (72)	Te laat was opgekomen	Maar niet op wilde komen

Circonfuso (72)	Wordt gekenmerkt	Omhuld is
Come quelli a cui (73)	Zoals de man wiens	Zoals degenen wier
Dio liberi (73)	God beware	God verhoede
Uno scrittore arzigogolato e barocco (73)	Geen schrijver die een fantastisch en grillig woordenspel opbouwde	Zo'n grillige, barokke schrijver
Così grami (73)	Erg genoeg	Zo beroerd
Buono magari (73)	Er misschien wel goed voor was	Hooguit goed om
I suoi ribòboli sterili (73)	Zijn steriele spitsvondigheden, zijn grappige holle woordspelingen	Zijn steriele woordspelingen en spitsvondigheden
In punta di penna (73)	Met een scherpe pen	Met de punt van zijn pen
Un puro di cuore (74)	Rein van geest	Rein van hart
C'era quindi da credere (74)	Daarom moest men wel geloven	Je kon dus geloof hechten
Efficace (74)	Doeltreffende	Welgekozen
Tabaccheria (74)	Tabakswinkel	Bar-tabac
Contro bicchierino (74)	Contra-glaasje	Tegenborrel
Conosceva l'uso (75)	Kon omgaan	Wist om te gaan
Bizzateffe (76)	In overvloed	À volonté
Strofinarono (76)	Heen en weer sleepten	Heen en weer streken
Zolfanelli (76)	Lucifertjes	Lucifers
Qualsiasi (76)	Een willekeurige	Om het even welke
Per poco fantasioso che fosse	Hoe weinig fantasie deze dan ook mocht bezitten	Hoe weinig fantasierijk ook
E magari (76)	En misschien	Ja desnoods
Aveva largamente da scegliere (76)	Had dan ook ruime keus	Had dan ook keuze te over
Ossia (77)	Of eigenlijk	Oftewel
Per merito (77)	Dankzij	Door toedoen van
Un commerciante dalla lingua piuttosto sciolta (77)	Een koopman wiens tong nogal los zat	Een nogal loslippige handelaar
Con dietro (77)	Met achter zich aan	Met in zijn kielzog
In ispalla (77)	Over zijn schouder	En op zijn rug
Pezze d' occasione (77)	Gelegenheidskoopjes	Koopjes
L' avidità (78)	Hebzucht	Weetgierigheid

Il lavoro vitale (78)	De aanhoudende ingespannen arbeid	Het energieke gezwoeg
Da elaborare (78)	Bewerken	Bedenken
Di buona e felice lena (79)	Graag met veel volharding en goede wil	Met veel inzet en voortvarendheid
Tra i primi (80)	In de eerste plaats kwam	Een van de eersten was
Più dura e salda (80)	IJzersterk en harder	Harder en potiger
Altra (80)	Één	Andere
Gialla nel viso (80)	Geel in het gezicht	Met een gelig gezicht
Lungo la sassonia penosa delle stradacce (80)	Liep ze daar moeizaam over het slechte steenachtige dek van de weggetjes	Over de puntige keien van de hobbelweggetjes
Nel vento, bandiera (80)	Met de vlag in de wind	Met wapperende vlag.
Ma non tanto, tirarlo, che le venisse inibito il buon uso della lingua, se mai di quello stesso altro andava partecipe alcuna comare (80)	Maar niet <u>te</u> diep, zodat ze haar tong niet meer behoorlijk zou kunnen <u>gebruiken</u> als dit <u>oponthoud</u> toevallig samenviel met dat van de een of andere oude vrouw	Maar niet <u>zo</u> diep dat ze haar tong niet meer behoorlijk zou kunnen <u>reppen</u> als haar <u>rustpauze</u> toevallig samenviel met die van de een of andere kletskaus.
La buona stagione (81)	Het warmste jaargetijde	Het warme jaargetijde
Però (81)	Natuurlijk	Dus
Al luogo (81)	In het dorp	Op het veld
Naftalina (81)	Kamfer	Mottenballen
Dàtole (81)	Dat ze gekregen had	Een geschenk
A 5 anni (81)	Toen hij vijf jaar was	Op zijn vijfde
Dai suoi maggiori (81)	Van zijn vader	Van zijn voorvaderen
L'aveva anche purgata (82)	Ze had die zelfs een purgeermiddel gegeven	Ze had haar zelfs gepurgeerd
Ma le dava continue preoccupazioni (82)	Maar het dier gaf haar toch voortdurend zorgen	Maar het beest bleef haar zorgen baren
Seconda (82)	Als tweede kwam	Tweede was
Il territorio (83)	De streek	Het grondgebied
Notissima (83)	Erg bekend	Overbekend
Lavarelli (83)	Forellen	Meerforellen
Per il modo sbrigativo (83)	De manier en de snelheid	De radheid
Che adibiva per lo più, la pipì, a uno scopo	Die ze meestal grootmoedig aanwendde	Die ze meestal voor nobele agronomische

nobilmente agronómico, (83)	ten gunste van agrarische doeleinden	doelstellingen bestemde
Secondo sarà specificato in appresso (83)	Over haar zelf zal verderop worden uitgeweid	Zoals verderop uit een nadere omschrijving zal blijken
Martellante anzi (84)	Zelfs heel scherp	Ze ratelde erop los
E poi, non c'è due senza tre (85)	Aangezien alle goede dingen uit drie bestaan	En dan - driemaal is scheepsrecht
Ai registri (85)	In de burgerlijke stand ingeschreven als	Voor de burgerlijke stand
Dell' affossatore principale (85)	Van de voornaamste doodgraver	Van de doodgraversbaas
In riguardo (85)	Met het oog op	Vanwege
Perché beneficiaria (85)	Omdat ze profiteerde	Omdat ze de begunstigde was
Vestiti a lutto smessi d' alcune sue impenitenti benefattrici (85)	Afleggettjes van enige van haar nooit aflatende weldoeners	Afleggettjes van enkele verstokte weldoeners.
Imbroglia portato(86)	Verwarde ingewikkelde zaak die in omloop gebracht was	Uitgebrachte knoeiboel
Ingarbugliandolo anche più (86)	Terwijl ze deze nog ingewikkelder maakten	En nog onontwarbaarder te maken
Quadrupedare (349)	Hoefgetrappel	Klompdans
Ciottoli (349)	Kiezelstenen	Keien
Si vide guardato dalla Battistina (349)	En zag dat Battistina naar hem keek.	En keek recht in de ogen van Battistina
Un piatto fondo (350)	Een soepbord	Een diep bord
Rivolgeva(350)	Keek	Stond
Un pupazzo dignitoso (350)	Een hansworst	Een beeldje uit een kerstgroep
Le impegnava le mani(351)	Belette haar handen te gebruiken	Haar handen gebonden hield
A cui (351)i	Dat	Waarvan
Contendere (351)	Betwisten	Afpakken
Un gorgoglio (352)	Een gerommel	Een gegorgel
Come un velo di catarro (352)	Als bij een lichte catarre	Als door een slijmlaag
Accennò a fermarsi (353)	Maakte aanstalten om stil te staan	Hield even de pas in

Allora (353)	En toen	Daarop
Dal gozzo (354)	Uit de keel	Uit de krop = keelgezwel
Ribollì (354)	Giste	Opborrelde
Una verza e carote	Een kool met wortels	Kool en wortelen
«Cos'ha?»(355)	'Wat heeft hij?'	'Wat is er aan de hand?'
Gli occhi (355)	De ogen	De oogleden
Andava rimovendo (355)	Schoof heen en weer	Wegtikte
Ho fatto tardi quest' oggi (357)	't Is laat geworden vandaag	Ik ben laat vandaag
Mezzogiorno (357,366)	Twaalf uur	Middag
Non si può (360)	Je kunt niet	't is geen
Povera donna anche lei (362)	Dat is ook een arme stakker	't arme mens ook
Ridotta in quella maniera (362)	Is ze er wel erg aan toe	Is ze er beroerd aan toe
È paura (364)	Het is angst	Ze is bang
Comincia (364,368)	Gaat	Begint
Da un pezzo (364)	lang genoeg	Al lang
Povera donna (364)	Arme vrouw!	Arme ziel
Dopo tutte le vite che ha fatto! (364)	Na alles wat ze heeft doorgemaakt!.	Na alle levens die ze geleefd heeft!
Ma paura di chi? (365)	Maar angst voor wie?	Bang voor wie dan?
Paura di essere sola in casa quando c'è lui (366)	Bang om alleen met hem thuis te zijn	Bang om alleen in huis te zijn als hij er is
Mi fa lei da mangiare (366)	Zij kookt dan voor me	Ze maakt zelf eten voor me
Tutti i mestieri.(366)	Met alles wat er te doen is	Al m'n besognes
Ed è già qui mezzogiorno (366)	En daar slaat het al twaalf uur	En 't is al middag
Meditò (367)	Peinsde	Opperde
È (367)	Ligt	Is
Nel frascame (367)	In het struikgewas	In het gebladerte
Non sarebbe niente (368)	Dat zou niets zijn	Als t dat maar was
Egutturò ⁶⁶ la gozzuta (368)	Klonk het diep uit de krop	Gorgelde de kroplijdster

⁶⁶ Conio gaddiano dal latino "guttur"= gola; Dina Ruchti-Cabrini, *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda.*, (Zurigo, ADAG, 1987):73

Ha paura (368)	Ze bang is	Ze als de dood is
Lei che è sua madre (368)	Ze is toch zijn moeder	Z'n eigen moeder
Ecco (368)	Ziet u	Dat is het
Mi dica un po' lei (368)	Wat zegt u daar nu van	Zeg nou zelf
Fate sempre delle idee (369)	Halen je altijd van alles in je hoofd	Zien overal spoken
Griderà un po'(369, 370)	Zal een beetje schreeuwen	Zal foeteren
È troppo cotta (369)	Te lang gekookt heeft	Verkookt is
Fosse domà per il gridare (370)	Als het alleen dat schreeuwen was	Bleef het maar bij foeteren
Ma quando le dice un qualche cosa anche peggio (370)	Maar soms zegt hij ook wel erger dingen tegen haar	Maar wat ie die allemaal naar het hoofd slingert!
Andar (370)	Gaan	Sjokken
Ha avuto il coraggio di dirle, alla Pina (370)	Heeft ze zelfs tegen Pina gezegd	Bestond ze het om tegen d'r te zeggen, tegen Pina
Mi par perfino che (370)	Lijkt het zelfs wel	Krijg ik zelfs de indruk
Non è vero(370)	Nietwaar?	Hè?
Be'(371)	Nou ja	Ach
Povera donna (371)	Arme vrouw	Zielepoot
Che si dicono (371)	Die men zo zegt	Die een mens wel eens zegt
E la guarda (372)	En hij kijkt haar aan	En naar d'r kijkt
Allora è quando lei ha più paura (372)	Dan wordt ze zo bang	Juist dan wordt ze 't bangst
Ma siete matta!(373)	Maar ben je nou gek geworden!	Je raaskalt!
Perché è già un po' di tempo che le tiene gli occhi sui brillanti (374)	Want hij heeft al een hele tijd een oogje op haar briljanten	Want hij kan al een tijdje z'n ogen niet van d'r briljanten afhouden .
Capirà (376)	U begrijpt me wel.	Ziet u?
Poi sempre lo stesso (377)	'T blijft toch allemaal hetzelfde	Wat maakt het uit?
Diede una bacchettata (stokslag) (377)	Sloeg met zijn stokje	Verkocht een mep.
E pur anche vero (378)	Ook dat is waar	En toch is 't waar
Questo è sicuro (378)	Dat is zo zeker als wat.	Zo waar als ik hier sta
E (378)	Maar	En
Continuava a fissar (378)	Hij bleef maar staren	En maar pieren
Sala (378)	Huiskamer	Eetkamer

E tornava in cucina a nettare la macchinetta del caffè, con il fischio (378)	En zij ging weer naar de keuken om de koffiemachine met het fluitje schoon te maken	En zij terug naar de keuken om het espressokannetje uit te spoelen, dat met het fluitje
Guai, guai (378)	O, hemel nee!	Oei, oei
Ah! (378,389)	O!	Ach!
Quella paura addosso (378)	In angst te zitten	Met de stuipen op 't lijf
Senza poter vivere in pace un minuto (378)	Zonder een minuut rust te hebben	Zonder een minuutje rust te vinden!
Stare attenta (378)	Voorzichtig moet zijn	Moet opletten
Stringendo i denti (378)	Met zijn tanden stijf op elkaar	Knarsetandend
Sta povera vecchia (378)	Die arme oude vrouw	't arme mens
Che glie le ha date il suo marito (378)	Haar man heeft ze haar toch gegeven	Ze heeft ze toch cadeau gekregen van d'r man
Guardando (379)	Keek	Met zijn blik
Un sasso più minchione (379)	Een steentje dat wat olijker was	Een wat treiteriger kei
Gli ci vollero due mani a far leva (379)	Er waren twee handen voor nodig om het eruit te wrikken	Hij had allebei zijn handen nodig om hem los te wrikken.
In un verso (380)	In klanken	In gemekker
Come fosse il diavolo a ridere (380)	Alsof de duivel staat te lachen	Als een grinnikende duvel
Pezzi (380)	Pezzi	Peso
Bestie (380)	Beesten	Krengen
Porche bestie (380)	Vuile beesten	Rotkrengen
Riempito (380)	Bezet	Vol gelegd
Mi vien dietro anche lei (380)	Zij komt ook met me mee	Ze komt zelf achter me aan
Gli Arabi (380)	De Arabieren	De Moren
Le perle (380)	Paarlen	Parels
Cioè (380)	Dat wil zeggen	Nou ja
Gli prese a dondolare una gamba (381)	Hij zwaaide wat met zijn ene been	Een van zijn benen begon te wiebelen
Voi donne chissà cosa capite...cosa sognate (381)	Jullie vrouwen denken altijd wie weet wat... jullie dromen	Wie kan er nou weten wat jullie, vrouwen, ervan snappen ... en wat jullie verzinnen .

Che quella donna, è più la pena che la vita (382)	Dat die vrouw meer verdriet heeft dan vreugde	Dat die vrouw meer afziet dan ze leeft
Sarà un momento (383)	Dat zal wel een ogenblik zijn	Dat is toch zó overgewaaid
Stava per (383)	Hij stond op het punt	Hij maakte aanstalten om
Il vento (383)	Een windstoot	Een windvlaag
E poi se ne va, e non è nulla (383)	En dan is het voorbij en het heeft niets te betekenen	En die daarna gaat liggen, en wat blijkt? Niks aan de hand .
A furia (383)	Altijd zo	Zo lang
È quel che càpita (383)	Zo leeft	Kan dat je wel eens overkomen
Screziavano (384)	Vulden	Bespikkelden
(le cicale screziavano) Di fragore le inezie verdi sotto la dovizie di luce (384)	Met luidruchtige wanklanken de groene leegten onder de overvloed van licht, de ganze zomerhemel	Met hun kabaal de groene sprietten onder het overvloedige licht, heel de zomerhemel
D'una vacanza assordante (384)	Een oorverdovende stilte.	Een oorverdovende ledigheid
Era in corso di maturazione (386)	Begon te rijpen	Was aan het rijpen
Con (386)	Vanwege	Met
Certe volte (388)	Soms	Sommige keren
Ha una faccia, una faccia (388)	Ziet hij er uit, dan ziet hij er uit	Trekt hij me een gezicht van heb ik jou daar
Pare che per lui (388)	Wat hem betreft lijkt het wel	Het lijkt wel voor hem
Il cipollone che le ribolliva dentro la gola pareva, a furia di cuocere, che gli fosse venuto meno il suo sugo (388)	Het scheen dat die grote ui daar in haar keel minder sappig werd als ze zo hard kookte.	Het was alsof de reuzenui die in haar keel kookte bij gebrek aan vocht aan het aankoeken was
Quel rantolo affaticava la tristezza del parlare (389)	Vanwege dat gereutel kwamen haar trieste woorden er steeds moeizamer	Het gereutel van haar trieste woorden borrelde nog vermoeider op.
E guai (390)	En wee haar	'En o wee
Regàlagli le scarpe	Geef dat drommelse	Doe ze de afgetrapte

vecchie, grida, a questi accattoni della malora(390)	bedelvolk de afgetrapte schoenen maar, schreeuwt hij.	schoenen maar cadeau, zegt ie, dat vervloekte stelletje schooiers!
Via, via (391)	Nou,Nou	Kom, kom
Che lui è via (392)	Dat hij weg is	Dat hij d'r niet is
Seguitò la vecchia senza far caso (392)	Vervolgde de oude vrouw zonder erop te letten	Ging het besje onverstoorbaar door
Deve correre ad ogni capriccio (392)	Moet aan al zijn grillen voldoen	Moet voor elke gril van hem het vuur uit d'r sloffen lopen
Portargli il caffè (392)	Die men zijn koffie moet brengen	En hem z'n koffie brengen (la mamma)
Fare scale su scale (392)	Trap op trap af lopen	Trap op, trap af
Il ràntolo andava spegnèndosi (393)	Het gereutel begon langzaam te bedaren	Het gereutel stierf langzaam weg:
Ribòboli brevi di quel catarro (393)	Nog even borrelde die catarre op.	Een paar schimp-scheuten vanuit haar slijmprop
Ma come sottovoce (393)	Zachtjes	Maar bijna fluisterend
In un modo opaco (393)	Op matte toon	Dof
È la volta che lo strozza (393)	Dan komt het er nog van dat hij hem wurgt	Dan draait ie 'm de nek om
E voi come va? (394)	En hoe gaat het met u?	En hoe gaat het met jou ?
Cara madonna (396)	Lieve help	Lieve Madonna
Accompagnare (397)	Te begeleiden	Kracht bij te zetten
Tristezza (397)	Neerslachtigheid	Droefenis
Quel gemito rauco (397)	Dat hese gejammer	De hese jammerkreet
Ma il tentennamento, ostacolato dal gozzo, le riuscì con elongazione ridotta, quasi impercettibile (397)	Maar ze was slechts in staat tot een nauw merkbaar knikken, daar ze in die beweging belemmerd werd door haar krop.	Maar haar krop zat in de weg en de poging leverde niet méér op dan een kleine, bijna onmerkbare schommeling.
Il lucignolo (399)	Het lichtje	Het smeulende vlammetje
Arpionarono (400)	Doorboorden	Harpoeneerden
Che gli esce di bocca (401)	Wat er uit zijn mond komt	Wat ie allemaal uitkraamt.
Asciugare i piatti (401)	De afwas	Het afdrogen
Ha voluto schiacciare (401)	Heeft willen	Vertrapt heeft

	verbrijzelen	
Ha distaccato (401)	Heeft hij genomen	Heeft ie gerukt
E ci è montato sopra coi piedi a pestarlo (401)	En er is op gaan staan ... om het te vertrappen...	En er z'n voeten op gezet om het kapot te stampen ..
Manifeste un grande rispetto(403)	Ze legde een grote eerbied aan de dag	Ze koesterde een diep respect
La cadenza, di quel discorso era ossitona (404)	De nadruk van ieder woord in dit gesprek viel op de een na laatste lettergreep	Ze sprak met een oxytinische cadans; het accent van elk woord valt op de laatste lettergreep
Ha ridotto (406)	Hij heeft gebroken	Hij heeft vertrappeld
Briciole (406)	Kruim	Gruzelementen
Che era un uomo (406)	Dat was een man	Dat was er een
Io lo posso ben dire (406)	Dat kan ik gerust zeggen	Dat kan ik wel zeggen
Un uomo al giorno d'oggi si può star sicuri di non trovarne più nemmen la semenza, di uomini compagni di quello (406)	Dàt was één van die mannen van een uitgestorven ras, zoals je ze vandaag niet meer tegenkomt	Mannen van zijn kaliber, daar vind je vandaag de dag zelfs het zaaigoed niet meer van, zo waar als ik hier sta ..
(il dottore) La riprese (407)	(de dokter) viel haar in de rede	(De dokter) riep haar tot de orde
Alzo l espalle (407)	Schouderophalend	Met een schouderophalen
Si dice per dire(408)	Ik zeg dat zo bij wijze van spreken	Dat was maar bij wijze van spreken
Lo capisco bene	Dat begrijp ik wel	Dat weet ik maar al te goed
M'è toccato di venderli (408)	Heb ik ze verkocht	Kreeg ik er voor
Bigatti (408)	Zijdewormen	Zijderupsen
Che cosa sono quaranta centavi (408)	Wat zijn nou veertig centavos	Wat koop je nou nog voor veertig centavo
Neanche un etto di croconsuelo, che va per i quarantacinque, e stamattina cinquanta, perché ogni mattina c'è la sua notizia (408)	Daar krijg je nog geen ons croconsuelo voor, dat kost nu al vijfenveertig en vanmorgen vijftig, want iedere morgen is het	Zelfs geen ons croconsuelo, dat naar de vijfenveertig toe gaat, en vanmorgen de vijftig, want iedere morgen komt er wel wat bij

	weer anders	
Che cuore (408)	Wat een moed	Je moet maar durven
Attaccato com'è(408)	Iets waar je zo aan gehecht bent	Een centenbijter als hij
Che intanto ha potuto slavarsi (408)	Zodat het tenminste gespaard is gebleven. -	Zo bleef dát tenminste heel.'
con l'aria (409)	Als	Met het gezicht van
Ah (410)	Tja	Ah
Il filo del sospirare (410)	Een lichte zucht	De draad van haar zuchten.
Reciso (410)	Afgebroken	Afgesneden
Ubrico (411)	Dronken	Onder invloed
La va a momenti, a simpatia., (411)	't Is bij hem zoals hij gemutst is, hij heeft zo zijn sympathieën.	Het gaat bij hem met vlagen, naargelang je gezicht 'm aanstaat.
Io ci dico buongiorno (411)	Ik groet u	Het beste met u
Separò i due (412)	Maakte een eind aan hun gesprek	Dreef de twee uit elkaar
Metallo immane (412) (il toccare delle undici e mezza)	Woeste, overweldigende metalen klanken	Een ontzagwekkende metaalklank
Sullo stridere (412)	Boven het geruis	Boven het geknars
La ronda del Conta – ore (412)	De nachtwacht bij zijn ronde	De ronde van de uurwijzer
Li avesse colti in peccato. (412)	Hen op een zonde had betrapt	Hen op heterdaad had betrapt.
Dopo un po' d' altri ciottoloni (413)	Over nog meer keien	Nog wat meer keien
E dopo ancora una risvolta (413)	En na nog een bocht	En een laatste bocht
Portò allo spiazzo (413)	Kwam op de open plaats	Voerden naar de open plek
Il cancello principale (413)	Hek van de hoofdingang	Voorhek
Era (413)	Was	Stond

POSTFAZIONE

Nei capitoli precedenti ho tentato di fare delle dichiarazioni verificabili sulle somiglianze e differenze fra le due traduzioni olandesi e il testo originale italiano del romanzo *La cognizione del dolore*, senza aver l'intenzione di dare un giudizio di valore, ma di fare una descrizione più o meno obbiettiva. Ho cercato di descrivere i vari adattamenti o aggiornamenti fra la lingua di partenza e la lingua d'arrivo per poter dedurre la strategia traduttiva utilizzata dai due traduttori.

Nel primo capitolo si è accennato brevemente alla vita dell'autore Carlo Emilio Gadda, per poi procedere nel secondo capitolo con la complessa genesi del romanzo in Italia. Nello stesso capitolo si era illustrato il contenuto del romanzo per poi introdurre le due traduzioni olandesi e i suoi traduttori :

- *De ervaring van het verdriet* di J.H Klinkert-Pötters Vos
- *De leerschool van het lijden* di Frans Denissen.

Nel terzo capitolo le due traduzioni sono esaminate più in dettaglio e sono fatte alcune osservazioni generali, parlando del titolo, l'introduzione, le note esplicative, l'accentuazione, il linguaggio dei traduttori e la (in)conciliabilità strutturale fra la lingua italiana e quella olandese. In seguito è fatta una divisione delle osservazioni in categorie più specifiche, illustrate con esempi dai due frammenti selezionati dal romanzo intero. Dopo aver analizzato le varie categorie trovate: l'uso del tempo verbale, l'uso della preposizione, plurale contro singolare, i sinonimi, l'iperonimia, l'iponimia, cambiamento nella quantità delle parole, l'effetto esotico contro l'effetto

domestico, l'esplicazione : omissioni e aggiunte, i possessivi, l'uso colloquiale, gli errori, i nomi propri e infine le altre differenze. La mia conclusione principale è che, benché sia un romanzo molto difficile da tradurre, ambedue i traduttori ci sono riusciti, anche se con un risultato differente.

Interessante è che l'opera è stata tradotta in periodi molto distanti l'uno dall'altro cioè quarantasette anni di differenza. I cambiamenti nella cultura e le norme di traduzione vigenti in Olanda in questi anni sono responsabili del risultato diverso nelle traduzioni di Klinkert-Pötters Vos e Denissen.

Già dall'inizio, dal titolo e prendendo in esame la prima frase in poi, si nota la tendenza di Klinkert-Pötters Vos tradurre in modo più letterale rispetto a Denissen, anche se questo non significa che il risultato non sia corretto, però il risultato è che nella traduzione si perdono i significati specifici dell'originale cioè l'arte letteraria , i dialetti, i giochi di parole.

Secondo Denissen non è sempre importante il significato letterale e la sua traduzione si legge come un equivalente dell'italiano. Egli è riuscito a mantenere lo stile di Gadda per cui il testo risulta una "festa di lingua" come l'originale, dove la traduzione di Klinkert-Pötters Vos è un po' alla lettera e manca di una certa inventività.

BIBLIOGRAFIA

- Fonti primarie

Denissen, Frans. *De leerschool van het lijden*. Amsterdam: Athenaeum, Polak & van Genneep, 2011

Gadda, Carlo. Emilio. *La cognizione del dolore* con un saggio introduttivo di Gianfranco Contini. Torino: Einaudi, 1963

---. *Romanzi e Racconti I*. Milano: Garzanti, 1988

Klinkert-Pötters Vos, Jeanne Henriette. *De ervaring van het verdriet*. Amsterdam: Meulenhoff, 1964

- Letteratura secondaria

Aristodemo, Dina. 'Carlo Emilio Gadda, het schamele geluk van het schrijven'. *Gadda Raster 45*, a cura di Ronald de Rooy. Amsterdam: de Bezige Bij, 1989. 7-18

Baillon, André. *Délires*. Paris, Senac, 1927.40

Bolla, Elisabetta. 'La vita'. *Come leggere quer pasticciaccio brutto de via Merulana*. Milano: Mursia, 1976, 17-22

Bendetti, Carla. 'Un espressionismo contro l'io. Gadda e la Cognizione del dolore'. *Una trappola di parole: lettura del pasticciaccio*. Pisa: Ets, 1980. 123-42

Contini, Gianfranco. *Un saggio introduttivo alla Cognizione del dolore*. Torino: Einaudi, 1963

Denissen, Frans. 'Carlo Emilio Gadda (1893-1973)'. *Italiaanse Literatuur na 1900, deel 1 1900-1945*. Bossche, Bart van den, & Franco Musarra. Leuven: Peeters, 2002. 145-60

Denissen, Frans. *Waanzinnen*. Haarlem / Brussel, In de Knipscheer, 1985

Gadda, Carlo.Emilio. *I viaggi la morte*. Milano: Garzanti, 1958

Guglielmi, Angelo. 'La riscoperta di C.E. Gadda negli anni sessanta'. *Gadda – Progettualità e scrittura*, a cura di M. Carlino *et al.* Roma: Editori Riuniti, 1987. 19-30

Koster, Cees. 'Over meesterlijke vertalingen. Veertig jaar Martinus Nijhoff Prijs.', in Naaijken, Ton (red.) *Vertalers als erflaters. Staalkaart van een eeuw vertalen*. Bussum: Coutinho, 1996. 86-105.

Manzotti, Emilio. 'La cognizione del dolore: di alcuni problemi testuali' *Gadda – Progettualità e scrittura*, a cura di M. Carlino *et al.* Roma: Editori Riuniti, 1987.121-42

Mariani, Franca. *Carlo Emilio Gadda e la cognizione del dolore*. Torino: Loescher, 1990

Naaijken, Ton, Cees Koster, Henri Bloemen, Caroline Meijer. Uit: Andrew Chesterman "Vertaalstrategieen: een classificatie" (vertaling: Ans van Kersbergen) *Denken over Vertalen*. Utrecht: Uitgeverij Vantilt, 2004, 243-262.

Roel R.P.M. *Gids van Zeister letterkundigen en dichters met korte biografische schetsen*. Zeist: Gemeentearchief, 2005

Ruchti-Cabrini, Dina. *Commento alla "cognizione del dolore" di C.E. Gadda*. Zurigo, ADAG, 1987

Stellardi, Giuseppe. 'La prova dell'altro: Gadda tradotto'. *Le lingue di Gadda. Atti del convegno di Basilea*, a cura di Maria Antonietta Terzoli. Roma: Salerno editrice, 1995. 343-62

Verstegen, Peter. *De muze met de Januskop. Dertig jaar Martinus Nijhoff Prijs*. Amsterdam, Bert Bakker, 1985.

Siti –web

Denissen, Frans. 'Die gore klerezooi van het Gadda vertalen'. 04-02-2011.

<http://www.ny-web.be/long-hard-looks/die-gore-klerezooi-van-het-gadda-vertalen.html>

E-book: 'Gadda voor de literaire lente', nY 5, 2010 <http://ebookbrowse.com/100318-pb-literaire-lente-auteursprogramma-pdf-d142761669>

'Frans Denissen'. <http://www.uitgeverijatheneum.nl/web/Auteur/Frans-Denissen.htm>

'Gekoppelde boeken J.H. Klinkert-Pötters Vos'.

<http://www.literatuurplein.nl/persdetail.jsp?persId=350806>

'Martinus Nijhoff prijs 2012 voor Frans Denissen'.

<http://www.cultuurfonds.nl/t1.asp?path=tc77kvhn>

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=XtoxfTwo_FQ

Mosca, Raffaello Palumbo. 'La Cognizione del dolore: figure e lingua tra due mondi'

<http://www.cisi.unito.it/artifara/rivista4/testi/gadda.asp>

Schepper, Ronny de. Frans Denissen vertaalde Boccaccio's "Decamerone". 13 -11-2007. <http://ronnydeschepper.com/2007/11/13/frans-denissen-over-boccaccios-decamerone>

Intervista al microfono. The Edinburgh Journal of Gadda studies.

<http://www.gadda.ed.ac.uk/Pages/resources/essays/intervistamicrofono.php>

Riviste

Denissen, Frans. *Die gore klerezooi van het Gadda-vertalen*. <<nY>>, 2009, vol. 1. 73-77

Klinkert, Pötters Vos, Jeanne, Henriette. *Brieven*. <<Literair Paspoort>>, annata 20, agosto/settembre 1965, no. 188. 159-60

---. *Carlo Emilio Gadda*. <<Literair Paspoort>>, annata 24, ottobre 1969, no. 232. 149-50

Dizionari

Il sabattini colleti, dizionario della lingua italiana, Milano, Sansoni, 2008

Lo Cascio, groot elektroinsch woordenboek Italiaans –Nederlands/Nederlands-Italiaans , Amstelveen, Italded, 2005

Van Dale online

<http://surfdiensten2.vandale.nl.proxy.library.uu.nl/vandale/zoekservice/?type=pro>

SUPPLEMENTO – Due frammenti selezionati

Testo originale italiano – 1963	Traduzione olandese 1 -1964	Traduzione olandese 2 - 2011
<p>La cognizione del dolore (Gadda)</p> <p>p.571 1 In quegli anni, tra il 1925 e il 1933, le leggi del Maradagàl (P), che (O), paese di non molte risorse(S), davano (AD) facoltà (S) ai proprietari di campagna (S) d'aderire o di non aderire alle associazioni provinciali di vigilanza per la notte (PS) (Nistitúos provinciales de vigilancia para la noche) e ciò in considerazione del fatto (AD) ed erano obbligati a contributi molteplici (AD), il cui globale ammontare, in alcuni casi, raggiungeva (AD) e (AD) financo superava (S) il valsente del poco banzavóis che (S) la proprietà rustica arriva a fruttare (V), Cerere e Pale assenziando (S), ogni anno bisestile: cioè (S) nell' anno su quattro (S) in cui non si sia verificata siccità, non pioggia persistente alle semine ed ai raccolti, e non abbi avuto passo tutta la carovana delle malattie.</p>	<p>De ervaring van het verdriet (J.H. Klinkert-Pötters Vos)</p> <p>p.11 In die jaren tussen 1925 en 1933 gaven (AD) de heersende wetten (A) in Maradagàl (P), dat een land met weinig mogelijkheden (S) is (O), de landeigenaren (S) de keus (S) zich al of niet aan te sluiten bij de provinciale nachtveiligheidsdienst (PS) (<i>Nistitúos provinciales di vigilancia para la noche</i>) en daarbij hielden ze rekening met het feit (AD), dat ze al gebukt gingen onder buitengewone heffingen en talrijke (AD) indirecte (A) belastingen, waarvan de globale som in enkele gevallen het totaal uitmaakte (AD), en (AD) soms zelfs de handelswaarde te boven ging (S) van de weinige banzavóis, dat (S) de landerijen ieder schrikkeljaar op konden brengen (V), met de toestemming (S) van Cerere en Pale. Dat wilde dus zeggen (S) eens in de vier jaren (S), waarin er geen droogte, geen aanhoudende regens in zaai- en oogsttijd voorkwamen, of wanneer er (A) niet een hele karavaan ziekten door het land was getrokken.</p>	<p>De leerschool van het lijden (Frans Denissen)</p> <p>p.21 In die jaren, tussen 1925 en 1933, lieten (AD) de wetten van Maradagal (P), X (O) een land zonder veel natuurlijke rijkdommen (S), de grondbezitters (S) de keuze (S) om (A) zich al dan niet aan te sluiten bij de provinciale nachtveiligheidsdiensten (PS) (<i>Nistitúos provinciales de vigilancia para la noche</i>), en wel vanuit de overweging (AD) dat ze toch (A) al gebukt gingen onder buitengewone heffingen en uiteenlopende belastingen, waarvan de globale som in enkele gevallen gelijk was aan (AD) -of (AD) soms zelfs groter was dan (S) - de handelswaarde van de weinige <i>banzavóis</i> die (S) de landerijen ieder schrikkeljaar met de zegen (S) van Ceres en Pales kunnen opbrengen (V): met andere woorden (S) het ene jaar van de vier (S) waarin geen droogte, geen aanhoudende regens in zaai- en oogsttijd voorkwamen en niet de hele karavaan ziekten door het land was getrokken.</p>
<p>2 Paventata (S), più che ogni altra, la ineluttabile «Peronospera banzavoisi» del Cattaneo (P): essa opera (V), nella misera pianta (S), a un disseccamento e sfarinamento (V) delle radice e del fusto, proprio nei</p>	<p>Meer dan wat ook werd de onuitroeibare 'Peronospera banzavoisi' uit Cattaneo (P) gevreesd (S). Deze ziekte (A) maakte (V) dat de worteltjes en de stengels van het armzalige plantje (S) uitdroogden, wegteerden (A) en verpulverden (V),</p>	<p>Meer dan wat ook werd de onuitroeibare <i>Peronospera banzavoisi</i> van Cattaneo (P) geducht (S): die (O) maakt (V) dat de worteltjes en de stengels van het armzalig gewas (S) juist in de maanden van ontwikkeling uitdrogen en verpul-</p>

<p>mesi dello sviluppo: e lascia(V) ai disperati e agli affamati(S), invece del granone(IPO), un tritume(AD) simile a quello che lascia dietro di sé(AD) il tarlo, o il succhiello(S), in un trave di rovere.</p>	<p>juist in de maanden van ontwikkeling, zodat er voor de wanhopigen en hongerigen(S) in plaats van graan(IPO), pulver(AD) overbleef(V), zoals dat veroorzaakt wordt door(AD) de houtworm of de boor(S) in een eikehouten balk.</p>	<p>veren(V), zodat er voor de wanhopigen en de hongerlijders(S) in plaats van graankorrel(IPO) alleen wat(A) boorset(AD) overblijft(V) zoals de houtworm of de avegaar(S) in een eikenhouten balk achterlaat(AD).</p>
<p>3 In talune plaghe bisogna(V) poi fare i conti(S) anche(AD) con la grandine. A quest' altro flagello, in verità(S), non è particolarmente esposta la involuta pannocchia(A) del banzavóis, ch'è una specie di grano-turco dolciastro proprio a quel clima.</p>	<p>In sommige streken moest(V) men dan ook nog(AD) rekening houden met(S) hagel. Hoewel, om de waarheid te zeggen(S), de goed omhulde en gedrongen kolf(A) van de banzavóis, een voor dit klimaat geschikte, zoetige maissoort, niet bijzonder aan deze gesel is blootgesteld.</p>	<p>In sommige streken moet(V) men op de koop toe(AD) met hagel afrekenen(S), hoewel de omhulde kolf(A) van de banzavóis, een voor dit klimaat geschikte zoetige maïssoort, eerlijk gezegd(S) niet bijzonder aan deze gesel is blootgesteld.</p>
<p>4 Clima o cielo(S), in certe regioni, altrettanto(S) grandinifero (AD) che(S) il cielo incombente su alcune mezze pertiche(O) della nostra(S) indimenticabile Brianza: terra(S), se mai altra, meticolosamente perticata.</p>	<p>Een klimaat of luchtstreek in sommige oorden evenzo(S) vol hagel(AD) als de hemel(S), die(S) dreigend boven enkele roeden van ons(S) onvergetelijk Brianza hangt; een streek(S) die(S) meer dan welke andere ook met pijnlijke nauwgezetheid in roeden(O) is verdeeld.</p>	<p>Een klimaat of luchtstreek die in sommige oorden even(S) hagel-zwanger(AD) is als het zwerk(S) dat (S) dreigend boven enkele halve roeden (O) van onze(S) onvergetelijke Brianza hangt: een gewest(S) dat(S) meer dan welk ander pijnlijk nauwgezet in roeden is verdeeld.</p>
<p>5 Il Maradagàl, come è noto, uscì nel 1924(A) da un'aspra guerra(S) col Parapagàl, stato limitrofo con popolazione della medesima origine etnica, immigratavi via via dall' Europa, a far tempo(S) dai primi decenni del secolo decimosettimo.</p>	<p>p.11-12 Zoals bekend kwam Maradagàl in 1924 te voorschijn uit(A) een harde strijd(S) tegen Parapagàl, een nabuurstaat met een bevolking, die gaandeweg uit Europa geëmigreerd was, te beginnen met(S) de eerste decennia van de zeventiende eeuw van dezelfde etnische origine.</p>	<p>p.22 Zoals bekend kwam Maradagal in 1924 uit(A) een bittere oorlog(S) tegen Parapagal, een nabuurstaat met een bevolking van dezelfde etnische origine, die vanaf(S) de eerste decennia van de zeventiende eeuw gaandeweg uit Europa was geëmigreerd.</p>
<p>6 Anche ciò(S) è noto.</p>	<p>p.12 Ook dit(S) is bekend.</p>	<p>Ook dat(S) is bekend.</p>
<p>p.571-572 7 I pochi Indios(ED) superstiti alla Reconquista e pervenuti(S) fino al secolo e ai(P) clamori</p>	<p>De weinige Indianen(ED) die de 'Reconquista' hadden overleefd en die in de eeuw met(P) het luidruchtig gejengel van de radio</p>	<p>De weinige Indios(ED) die de Reconquista hadden overleefd en in de eeuw van(P) het luidruchtige radiogejengel(Q) waren aanbeland</p>

<p>della radio(Q)vivono a tribù e quasi(AD) a branchi, nei lontani «Territorios», felicitati da una loro speciale tubercolosi e da una loro speciale sifilide(S), oltreché dalla lontananza della gendarmeria(AD): tratti(V), alcuni(S), e a gran fatica, dalla caparbieta d'un qualche missionario piemontese(Q), nell'orto della Fede di Cristo; donde(S)pur tuttavia si assentano(IP) ancora, poi, di tanto in tanto, per una di quelle loro(S) così deplorable bevute di caña(O), che(AD)li lasciano(V)un paio di giorni(A)a terra, lungo un sentiero, come sassi(IPO).</p>	<p>(Q)waren aangeland(S), leefden in stammen of eigenlijk in(AD) kudden in de afgelegen 'Territorios', gezegend met een geheel eigen soort tuberculose en syfilis(S).Bovendien zijn ze bevoorrecht(A)omdat ze op grote afstand van de gendarmerie(AD) wonen. Enigen(S)die met veel moeite in de wijngaard des Heren waren binnengehaald(V)door de koppigheid van de een of andere missionaris uit Piemonte(Q), verwijderden zich(IP)zo nu en dan nog wel eens daaruit(S)naar de één van de voor hun(S)zo betreuenswaardige drinkgelagen(O), zodat(AD)ze gedurende een paar dagen(A) als een blok(IPO) langs het pad bleven(V)liggen.</p>	<p>(S), leefden in stammen, of zeg maar(AD)kudden, in de afgelegen Territorios, gezegend met een geheel eigen soort tering en sjanker(S) alsmede met de afwezigheid van politie(AD); sommigen(S)zijn met veel moeite door de koppigheid van een of andere Piemontese missionaris(Q) in de wijngaard des Heren binnengehaald(V), vanwaar(S)ze zo nu en dan nog weleens afdwalen(IP)naar een van die voor hen(S)zo betreuenswaardige drinkgelagen met caña(O), waarna(AD)ze een paar dagen(A) als rotsblokken(IPO)langs een pad blijven(V)liggen.</p>
<p>p.572 8 Negli anni seguenti al 1924 vi erano perciò, tanto nel Maradagàl quanto nel Parapagàl, dei reduci di guerra, alcuni dei quali(S)appartenevano e appartengono tutt' ora alla benemerente categoria dei mutilati: e zoppicavano, o avevano sul volto(POS) cicatrici, o un arto irrigidito, o erano privi di un piede, o di un occhio.</p>	<p>In de jaren na 1924 waren er dus zowel in Maradagàl als in Parapagàl oud-strijders, waarvan(S) sommigen behoorden en nog steeds behoren tot de verdienstelijke categorie der oorlogsinvaliden. Ze liepen mank of hadden littekens in het gezicht(POS), of stijfgeworden ledematen, misten een voet of een oog.</p>	<p>In de jaren na 1924 waren er dus zowel in Madragal als in Parapagal oud-strijders, van wie(S)sommigen behoorden en nog steeds behoren tot de verdienstelijke categorie van de oorlogsinvaliden. Ze liepen mank of hadden littekens in hun gezicht(POS), of stijfgeworden ledematen, misten een voet of een oog.</p>
<p>9 Non è infrequente(S), nei più ciaccolosi(AD)caffè(S)del Maradagàl o del Parapagàl, venir(V)fissati da un occhio di vetro.</p>	<p>Het kwam niet zelden voor(S)dat men(S)in de smerigste(AD) cafés(S) van Maradagàl of Parapagàl werd(V)aangestaard door een glazen oog.</p>	<p>In de babbelziekste(AD)kroegen(S) van Maradagal of Parapagal is het niet ongewoon(S)dat je(S)wordt(V) aangestaard door een glazen oog.</p>
<p>10 Di taluni(S)reduci(S) si(S) sapeva che erano stati feriti(V), per quanto(S)non apparisse; le cicatrici, nascoste dai panni(A),</p>	<p>Van sommige(S)oud-strijders(S) wist men(S)dat ze gewond waren(V), hoewel(S)dat niet zichtbaar was. Deze met hun door kleding-</p>	<p>Van bepaalde(S)veteranen(S) wist je(S) dat ze gewond waren geweest(V), ofschoon(S)dat niet zichtbaar was; de door kledingstukken</p>

<p>venivano così defraudate della quota di ammirazione a cui avevano diritto.</p>	<p>stukken verborgen littekens(A) werden aldus beroofd van hun rechtmatig aandeel in de algemene bewondering.</p>	<p>verborgen littekens(A) werden aldus beroofd van hun rechtmatig aandeel in de algemene bewondering.</p>
<p>11 Vi erano poi(S)anche dei sordi di guerra(Q).</p>	<p>Verder(S)waren er ook, die door de oorlog doof waren geworden(Q).</p>	<p>Daarnaast(S) waren er ook veel(A) oorlogsdoven(Q).</p>
<p>12 La preposizione di (de, in maradagalese)(A)esprimente causa ad origine(S), seguita dal sostantivo «guerra» e preceduta da un aggettivo sostantivale come «invalido», «mutilato», «cieco», «sordo», «minorato(O)», e simili(S), aveva anzi dato luogo a certa faccia(S), di discutibile gusto(S), è vero: e non proibita tuttavia dalla legge, perché innocente(A).</p>	<p>p.12-13 Het voorzetsel 'van' (in Maradagalees 'de')(A)dat oorzaak of origine(S)uitdrukt, gevolgd door het zelfstandig naamwoord 'oorlog' en voorafgegaan door een zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord als 'invalide', 'verminkte', 'blinde', 'dove' (O) en dergelijke(S), had zelfs aanleiding gegeven tot bepaalde grappen(S), weliswaar van twijfelachtige aard(S), maar die toch niet door de wet waren verboden, omdat ze onschuldig waren(A).</p>	<p>p.22-23 Het voorzetsel 'van'(de in het Maradagalees)(A), dat oorzaak of oorsprong(S)uitdrukt, gevolgd door het zelfstandig naamwoord 'oorlog' en voorafgegaan door een zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord als 'invalide', 'verminkte', 'blinde', 'dove', 'misvormde' (O) en zo meer (S), had zelfs aanleiding gegeven tot bepaalde kwinkslagen(S), weliswaar van twijfelachtig alloo(S), maar toch niet door de wet verboden, want onschuldig(A).</p>
<p>13 Accade alla loquace vita, purtroppo, di esorbitare(S) talora(S)dalle sacre leggi della deferenza(S) e della compostezza.</p>	<p>p.13 In het praatzieke leven komt het helaas voor, dat men soms(S)de perken te buiten gaat en(A) de heilige wetten van eerbied(S) en fatsoen overschrijdt(S).</p>	<p>p.23 In het praatzieke leven komt het helaas wel eens(S)voor dat de heilige wetten van respect(S)en fatsoen met voeten worden getreden(S).</p>
<p>14 Così a Terepàttola(P), sulle prime pendici della Cordillera, le ragazze terepattolesi apostrofavano « scemo di guerra(AD)! » qualche zerbinotto(S) un po' troppo ardito(S)di mano, a cui però, dopo un dieci minuti(AD)di broncio, finivano col perdonare(S) e col farci la pace(A), come(S)i plenipotenziari del Maradagà l'avevano fatta coi plenipotenziari del Parapagà(P).</p>	<p>Zo scholden de meisjes uit Terepàttola(P), dat op een van de eerste hellingen van de Cordillera ligt(A), een of andere(A)kwast(S) uit voor oorlogsidioot(AD), als die een beetje driest(S)met zijn handen was, maar ze verzoenden(S)zich na tien minuten(AD)mokken en sloten vrede(A), evenals(S)de gevolmachten van Maradagà met de gevolmachten uit Parapagà(P) hadden gedaan.</p>	<p>Zo scholden in Terepàttola(P), op een van de eerste hellingen van de Cordillera, de meisjes een snaak(S) die wat te ondernemend(S) was met zijn handen, uit voor oorlogssnotaap(AD), maar na een minuut of tien(AD)mokken vergaven(S) ze hem en sloten weer vrede(A), zoals(S)de gevolmachten van Maradagal met de gevolmachten van Parapagal(P) hadden gedaan.</p>

<p>15 «Scemo(AD)»si dice(AD) «mocosu» con un c(O) solo, in maradagalese, e la locuzione (S)pretta(AD) è perciò(S): «!Mocosu de guerra! ».</p>	<p>In het Maradagalees zegt men(AD) voor idioot(AD) 'mocosu' met één c(O)en de juiste(AD) uitdrukking(S) is dus(S);Mocosu di guerra!'</p>	<p>Snotaap(AD) is in het Maradagalees mocosu X(O) en de geijkte(AD) zegswijze(S) is dan ook(S);Mocosu de guerra!</p>
<p>p.572-573 16 Ora appunto, trattandosi di arruolare(S)i vigili(AD)dei Nistitúos(P)de vigilancia para la noche, si deliberò venisse data la prelazione(S)ai reduci di guerra(AD), senza escluder dal novero i gloriosi feriti, quandoché beninteso apparissero idonei all'ufficio(O): il che torna a dire(S)fisicamente ancor validi: e tanto presantanti(S), anzi, da poter assolvere a un incarico del genere, il quale può richiedere interventi(S/V)manu armata e presume comunque(S), nel vigile, un certo grado di robustezza e di conseguente autorevolezza, affinché(S)il vigile possa(V)efficacemente persuadere al fuorilegge ch'egli deve(O)senz'altro seguirlo al più vicino posto di guardia(AD).</p>	<p>Nu het er dus om ging mannen(AD) te vinden die dienst konden nemen(S) bij de 'Nistitúos (P) de vigilancia para la noche' werd besloten, dat de voorkeur zou worden gegeven(S)aan de oorlogsinvaliden(AD), zonder de roemrijke categorie gewonden uit te sluiten, wel te verstaan, als(S)ze op het bureau geschikt voor de dienst zouden blijken(O). Het kwam er dus op aan(S), dat ze lichamelijk fit zouden zijn(A) en er nog goed genoeg(S)uitzien(A)om een taak te vervullen, die wel eens(A)gewapend ingrijpen nodig zou kunnen maken(S/V) In ieder geval(S)verwachte men van de bewaker een zekere graad van robuustheid en bijgevolg van gezag, opdat(S)hij de bandiet op afdoende wijze ervan zou kunnen(V)overtuigen, dat hij hem zonder meer naar de dichtstbijzijnde politiepost(AD) moest(O) volgen.</p>	<p>Toen het er nu om ging nachtwakers(AD)te rekruteren(S)voor de Nistitúos(P) de vigilancia para la noche, werd besloten voorrang te verlenen(S)aan de oudstrijders(AD), zonder bij die categorie de roemrijke gewonden uit te sluiten, mits(S)ze geschikt voor de dienst zouden blijken(O), welteverstaan. Wat neerkomt op(S)lichamelijk nog (A)fit, meer nog: kranig genoeg(S)om een taak te vervullen die gewapend optreden kan vergen(S)en hoe dan ook(S/V)bij de waker een zekere graad van robuustheid en bijgevolg van gezag vereist, zodat(S)hij de bandiet er op afdoende wijze van kan(V)overtuigen hem zonder meer naar de dichtstbijzijnde wachtpost(AD)te volgen.</p>
<p>p.573 17 Seguirlo(A), o per dir meglio precederlo, visto che certi tipi(S)è meglio(AD) metterseli davanti, che dietro.</p>	<p>De bandiet moest hem wel(A) volgen, of liever gezegd, hem voorgaan, aangezien het veiliger is(AD)bepaalde typen(S)voor je te hebben dan achter je.</p>	<p>Hem volgen(A), of liever gezegd voor te gaan, aangezien het nu eenmaal(A)beter is(AD)bepaalde individuen(S)voor je dan achter je te hebben.</p>
<p>18 Vero è che(AD)nel Maradagàl ci sono anche dei vigili alti come due soldi di cacio: ma questa(S), oltre all'essere una bella(S)espressione toscana(Q), è più l' eccezione</p>	<p>Het is waar dat(AD)er in Maradagàl ook bewakers zijn niet groter dan een plak kaas van twee stuivers, maar dit(S)is behalve een aardige(S)uitdrukking (uit Toscaane)(Q)meer uitzondering dan</p>	<p>Weliswaar zijn(AD)er in Maradagal ook wakers die niet groter zijn dan een plak kaas van twee stuivers, maar dat(S)is behalve een fraaie(S) Toscaanse(Q)uitdrukking meer uitzondering dan regel.</p>

che la regola.	regel.	
19 E poi si sospetta(S)che, per quanto piccoli(A), rivelino(S), al caso(AD), una forza inopinata.	En bovendien verdenkt men hen ervan(S)dat ze, hoe klein ze ook zijn(A), een onverwachte kracht zullen openbaren(S)als het geval zich voordoet(AD).	En bovendien gaat men ervan uit(S) dat ze, hoe klein ook(A), in geval van nood(AD)een onverwachte kracht aan de dag zullen leggen(S).
20 I nani veri(S)e propri, in ogni modo(S), e i gobbi(A) sono rigorosamente esclusi dai servizi di vigilanza(PS)diurni o notturni e dal reclutamento(S)in genere.	De eigenlijke(S)dwergen en ook de gebochelden(A)zijn in ieder geval(S)streng uitgesloten van de dag- of nachtwakersdienst(PS)en ook van de krijgsmacht(S)in het algemeen.	Echte(S) dwergen en gebochelden(A) zijn hoe dan ook(S)streng uitgesloten van dag- of nachtwakersdiensten(PS)en van de rekrutering(S)in het algemeen.
21 Altra(S)prerogativa(AD) del vigile(P)notturmo è quella del percepire con acuità i rumori sospetti(PS), quali potrebbero essere(O), a cagion d'esempio(AD), lo strofinio(AD) dei calzari di pezza di un par(S)di ladri sul pavimento musivo al pianterreno d'una villa, o il tintire(V)d'una forchetta d' argento caduta nel sacco(POS), nottetempo(S), internamente alla villa stessa, ben s'intende.	p.13-14 Een tweede(S)vereiste(AD)voor de nachtwaker(P)is, dat hij elk(A)verdacht geluid(PS)scherp kan waarnemen, wat het dan ook zijn mag(O), bijvoorbeeld(AD)het slepend geluid(AD)van het stoffen schoeisel van een paar(S)dieven over de mozaïekvloer van de benedenverdieping van een villa of het tinkelen(V)van een zilveren vork die in de zak(POS)valt, in de nacht(S)en binnen in die villa wel te verstaan.	p.23-24 Nog een(S)vaardigheid(AD)van de nachtwaker(P)is dat hij verdachte geluiden(PS)scherp kan waarnemen. X(O)Om maar enkele voorbeelden te geven(AD): het geslof(AD)van het stoffen schoeisel van een koppel(S) dieven over de mozaïekvloer van de benedenverdieping van een villa, of het getinkel(V)van een zilveren vork die in hun zak(POS)valt, 's nachts(S)en binnen in die villa welteverstaan.
22 Teoricamente il vigile notturno, il vigile tipo(S), dovrebbe essere provveduto(S)d'orecchi(A)sceltissimi(S) e avere(V)tutti(O) i cinque sensi in perfetto(S)stato: comportare in sé il fiuto(A)del segugio(P)e la retina del gatto(P), che arriva a scorgere(S)i topi(PS)in corsa(S), dicono, nel buio(S)delle cantine.	p.14 In theorie zou dus de nachtwaker, de modelbewaker(S), uitgerust(S) moeten zijn met een paar bijzonder scherpe(S)oren(A)en X(O)zijn vijf zintuigen zouden in een volmaakte(S)staat moeten verkeren(V). Hij zou de fijne neus(A) moeten hebben van de jachthond (P), het netvlies van de kat(P), die naar men zegt zelfs een hardlop-ende(S) muis(PS)in een duistere (S)kelder weet waar te nemen(S).	p.24 In theorie zou de nachtwaker, de modelwaker(S),dus voorzien(S) moeten zijn van een uitgelezen(S) stel oren(A) en zouden alle(O)vijf zijn zintuigen in perfecte(S)staat moeten zijn(V); hij zou de neus(A) moeten hebben van een jachthond(P) en het netvlies van een kat(P), die naar men zegt zelfs rennende(S) muizen(PS) in een donkere(S) kelder weet te ontwaren(S).
23 Una guardia sorda, o semisorda, è poco concepibile	Een dove of half dove nachtwaker is niet erg aannemelijk(AD)en X	Een dove of halfdove nachtwaker is niet erg voorstelbaar(AD), en zelfs

<p>(AD): e anche(O)nel Maradagàl difatti, e anche(IPO)nel dopoguerra, la si concepiva (V)a stento(S).</p>	<p>(O)in Maradagàl, ook(IPO) na de oorlog, kan men die zich dan ook slechts met moeite (S) voorstellen (V).</p>	<p>(O) in Maradagal, en zelfs(IPO)na de oorlog, konmen die dan ook nauwelijks(S)voorstellen(V).</p>
<p>24 Ma il tessuto della collettività, un po' dappertutto forse, nel mondo, e nel Maradagàl più che altrove, conosce una felice attitudine a smemorarsi(V),almeno(S)di quando in quando, del(S)fine imperativo cui sottostà(O)il diuturno lavoro(AD)delle cellule(POS).</p>	<p>Maar het weefsel der samenleving kent misschien wel een beetje overal in de wereld, en in Maradagàl meer dan elders, een gelukkige neiging tot vergeetachtigheid (V), tenminste(S) zo nu en dan, wat het imperatieve doel betreft(S) waaraan het dagelijks werk(AD) van de cellen(POS) ondergeschikt is (O)</p>	<p>Maar het weefsel van de samenleving kent, misschien overal in de wereld wel een beetje en in Maradagal meer dan elders, een gelukkige neiging om, althans(S)zo nu en dan, het imperatieve doel van(S)het rusteloze werk(AD)van zijn cellen(POS)te vergeten(V).</p>
<p>25 Si smagliano allora, nella compattezza del tessuto(S), i caritatevoli strappi della eccezione.</p>	<p>Dan ontstaan in de compactheid van het weefsel(S)de barmhartige scheuren der uitzondering.</p>	<p>Dan ontstaan in het hechte weefsel(S)de barmhartige scheuren van de uitzondering.</p>
<p>26 La finalità etica e la carnale(AD)benevolenza(S) vers (S) la creatura umana(S) danno(V)contrastanti richiami.</p>	<p>De ethische finaliteit en de fysische(AD)benevolentie(S) brenge ten aanzien van(S) het menselijk wezen(S)tegengestelde lokstemmen voort(V).</p>	<p>De ethische finaliteit en de ingebakken(AD) welwillendheid(S) jegens(S)de evenmens(S)leveren tegengestelde lokstemmen op(V).</p>
<p>27 Se ha ragione(AD)quest' altra(AD), una nuova serie di fatti(S)ha inizio(AD), scaturita (S) come germoglio(PS/S), e poi(AD)ramo, dal(P)palo(S) teleologico.</p>	<p>Als de laatste(AD)overwint(AD), vindt er een nieuwe reeks handelingen(S)plaats(AD), die zich van spruitsels (PS/S) tot(AD)tak ontwikkelen(S) uit(P) de teleologische staf(S).</p>	<p>Als die tweede(AD)de bovenhand krijgt(AD), begint(AD)er een nieuwe reeks feiten(S), die als loot(PS/S), en daarna(AD)tak, aan(P) de teleologische stam(S) ontspuit(S).</p>
<p>p.573-574 28 Circa(S)' assunzione(S)dei sordi di guerra(Q)nei(P) Nistitúos de vigilancia regnava pertanto incertezza: e alcuni ricorsi(S) onde gli interessati ed esclusi avevan creduto(V)opportuno (AD)di adire la legge(S), in figura di danneggiati, finirono per incontrare(S), dalla legge(AD) stessa(S), responsi ancipiti (AD).</p>	<p>Wat betreft(S) het aannemen(S) bij de(P)'Nistitúos de Vigilancia' van degenen onder de oudstrijders, die in de oorlog doof waren geworden, (Q)heerste daarom onzekerheid: enkele verzoekschriften(S)waarmee de uitgesloten belanghebbenden het gewenst(AD)achtten(V)zich tot de rechterlijke instanties(S)te wenden in hun hoedanigheid van benadeelden, stuitten tenslotte(S) op twijfelachtige(AD)uitspraken</p>	<p>Omtrent(S) het aanwerven(S) van oorlogsdoven(Q)voor de(P) Nistitúos de vigilancia heerste daarom onzekerheid: enkele bezwaarschriften(S)waarmee de uitgesloten belanghebbenden het nuttig(AD)hadden geacht(V)zich in hun hoedanigheid van benadeelden tot het gerecht(S)te wenden, stuitten uiteindelijk(S)op tegenstrijdige (AD) uitspraken van dat gerecht(AD)zelf(S).</p>

	van die wet (AD) zelve (S).	
p.574 29 A Terepáttola sì, e a Pastrufazio no (S).	In Terepáttola 'ja' en in Pastrufazio neen (S).	In Terepáttola ja en in Pastrufazio nee (S).
30 Anche le due Corti, presso cui era stato interposto appello in alcun caso (PS/S) meglio suscettivo (V/AD) di discrimine (AD), ebbero occasione (V) a difforme (S) pronuncia, nelle elaborate sentenze (POS) all'uopo emesse (AD) dai loro più lucubrativi (IP) magistrati: i quali (A) ritengono di dover emanare (O), da un caso all' altro, pareri divergenti: ossia dispareri (S).	p.14-15 Ook de beide gerechtshoven, waarbij appèl was aangetekend, die in sommige gevallen (PS/S) meer geneigd waren (V/AD) tot het aannemen van verzachtende omstandigheden (AD), kwamen (V) tot verschillende (S) uitspraken in uitvoerige vonnissen (POS), in bepaalde gevallen gevelde (AD) door hun verlichtste (A) en spitsvondigste (IP) magistraten, die (A) het nodig oordeelden over iedere casus uiteenlopende of tegenstrijdige (S) meningen ten beste te moeten geven (O).	p.24-25 Ook de beide gerechtshoven waarbij appel was aangetekend, wat in sommige zaken (PS/S) tot een ondubbelzinniger wijzing (AD) kan leiden (V/AD), hadden kans gezien (V) om in hun uitvoerige vonnissen (POS), bij deze gelegenheid opgesteld (AD) door hun diepzinnigste (IP) magistraten, tot van elkaar afwijkende (S) uitspraken te komen (A): de bollebozen (A) oordeelden het nodig over iedere casus uiteenlopende of tegensprakige (S) meningen ten beste te geven (O).
31 Donde (AD) rinvii e ricorsi al Supremo Collegio (IPO) e rimandi a nuova disamina (S), da durare in eterno: una bazza (IPO)! per il tabaccaio (S) sul cantone.	p.15 Deswege (AD) verdaging en beroep bij het Hoogste Gerechtshof (IPO) en opdrachten tot nieuw en nauwkeurig onderzoek(S) tot in der eeuwigheid: een buitenkansje (IPO) voor de sigarenwinkelier (S) op de hoek!	p.25 Ergo (AD) verdaging en beroep bij het Hoogste Rechtscollege (IPO) en opdrachten tot nieuw en grondiger onderzoek(S), tot in der eeuwigheid: een godsgeschenk (IPO) voor de sigarenboer (S) op de hok!
32 Si erano verificati (V/S), poi (AD), dei casi stranissimi (S): imputabili (V) forse al meccanismo del favore elettorale (AD), che divien procura (AD) d' inetti (S): e d' immeritevoli (Q), ma aventivoto : e figura tra le meno confessabili e più pervicaci (Q) caratteristiche del costume (S): democratico e repubblicano, in tutto pressoché il Sud-America.	En er kwamen dan (AD) heel vreemde (S) gevallen voor (V/S), die men misschien kon toeschrijven (V) aan het raderwerk van de electorale bevoorrechting (AD), een raderwerk (A) dat dan volmacht betekent (AD) voor onvolwaardigen (S): en mensen die het niet verdienen (Q), maar dat toch stem-recht heeft (Q) en dat behoort tot de slechts zelden toegegeven en zeer hardnekkige (Q) eigenschappen van de democrati-sche en republikeinse	Er hadden zich overigens (AD) hoogst eigenaardige (S) gevallen voorgedaan (V/S), misschien toe te schrijven (V) aan het politieke cliëntelisme (AD), dat een vrijbrief betekent (AD) voor onbekwamen (S): en onverdienslijken (Q) maar wél stemgerechtigden (Q), en dit behoort tot de schandelijkste en hardnekkigste (Q) eigenschappen van de democratische en republikeinse zedes (S): in bijna geheel Zuid-Amerika.

	gewoonten (S): in bijna geheel Zuid-Amerika.	
33 Nella provincia di Zigo-Zago, a mo' d'esempio, fu assunto nel 1926 un vigile ciclista(P) che doveva sorvegliare una zona due chilometri lunga: pochissimo frequentata, questo è vero(S) , dai ladri, che non vi avevano nulla a poter rubare(AD) , se non(S) delle stoppie.	In de provincie Zigo-Zago bijvoorbeeld werd in 1926 een nachtwaker met een fiets(P) aangesteld, die een twee kilometer lange zone moest bewaken: weinig bezocht door dieven, dat is waar(S) , omdat er niets te stelen(AD) viel, of het moesten stoppels zijn(S) .	In de provincie Zigo-Zago bijvoorbeeld werd in 1926 een nachtwaker-per-fiets(P) aangesteld die een twee kilometer lange zone moest bewaken, weinig bezocht door dieven weliswaar(S) , omdat er niets te rapen(AD) viel tenzij(S) stoppels.
34 Il poveraccio aveva una gamba rigida: ed era anche riuscito a farla(P) passare per gamba rigida di guerra(Q) , mentre si trattava(AD) in realtà di un' anchilosi al ginocchio (POS) , di probabile per quanto remota origine sifilitica.	De arme drommel had een stijf been en was er bovendien in geslaagd het te laten doorgaan(P) voor een stijf been, dat hij uit de oorlog had overgehouden(Q) , hoewel het in werkelijkheid ankylose was(AD) van zijn knie(POS) en, van hoe oude datum ook, waarschijnlijk van syfilitische oorsprong.	De stumper had een stijf been en was er bovendien in geslaagd dat voor een stijf oorlogsbeen(Q) te laten doorgaan(P) , hoewel het in werkelijkheid ging om(AD) ankylose van de knie(POS) , waarschijnlijk van syfilitische oorsprong, van hoe oude datum ook.
35 Egli adottò(AD) un bicicletta con un solo pedale, a destra, per la gamba sana: dall' altro lato, da babordo, lasciava pencolare(V) la sinistra (E) rigida(IPO), come un barcarizzo(AD) della murata(AD) .	Hij was gewend een fiets te berijden(AD) met maar één pedaal, rechts, voor zijn gezonde been en(AD) aan de andere kant, aan bakboord, slingerde(V) zijn stijve(IPO) rechter been (E) als een scheepstrap(AD) langs de flank(AD) .	Hij nam een fiets in gebruik(AD) met maar één pedaal, rechts, voor zijn gezonde been, terwijl hij(AD) aan de andere kant, aan bakboord, zijn onbuigzame(IPO) linker been(E) liet slingeren(V) als een valreep(AD) langs de scheepswand(AD) .
36 Nel mito(S) e nel folklore locale(AD) , dopo un po' di tempo, la gamba rigida e non pedalante(AD) si tramutò addirittura in una gamba di alluminio.	In de legende(S) en de dorpsfolklore(AD) veranderde het stijve en niet slingerende(AD) been na een poosje zelfs in een aluminium been.	In de overlevering(S) en de plaatselijke folklore(AD) veranderde het stijve, niet peddelende(AD) been na een poosje zelfs in een aluminium been.
37 Quando accaddero furti di polli(AD) , tutti(S) : dissero: «Oeh! Per un furto di polli!»: e quando accadde(S) qualche fatto(PS) , più gravetutti dissero: «Povero cristo, anche	Als er kippendiefstallen voorkwamen(AD) , zei iedereen: 'O, voor zo'n paar kippen!' en als er dan wat ernstiger feiten(PS) plaatsgrepen(S) , zeiden allen(S) : 'die arme drommel ook(AD) ! Hij	Als er kippen gestolen werden(AD) , zei iedereen: 'Ach, die paar kippen!' En als er eens een wat ernstiger feit(PS) voorviel(S) , zeiden ze allemaal(S) : 'Een arme drommel, net als wij(AD) ! Hij moet ook het halve

<p>lui(AD)! ha da guardare mezzo circondario(AD)! e con quella gamba di alluminio! ».</p>	<p>moet ook wel de halve streek(AD) bewaken! en dat met zo'n aluminium been!'</p>	<p>kanton(AD)bewaken! En dat met zo'n aluminium been!'</p>
<p>38 Altri dissero: «Ha moglie e figli! ». Altri, facendo spallucce (Q): «Vivere e lasciar vivere! ».</p>	<p>Anderen zeiden: 'hij heeft vrouw en kinderen!' En weer anderen, terwijl ze de schouders ophaalden (Q): 'leven en laten leven!'</p>	<p>Anderen zeiden: 'Hij heeft vrouw en kinderen!' En weer anderen, schokschouderend(Q): 'Leven en laten leven!'</p>
<p>39 Son buona gente(AD), nel Maradagàl(P).</p>	<p>Er woont(A) een goed soort mensen(AD) in Maradagàl(P).</p>	<p>Brave lui(AD), die van Maradagal (P)!</p>
<p>p.574-575 40 E poi lo scandaletto rurale di Lukones, nell' arrondissement(ED)del Serruchón, questo in provincia di Novokomi. Lukones: Un villaggio con oficina de correos (ufficio postale), telefono, levatrice, tabacchi(S), medico condotto (AD), albergo del Leon d'oro (NP), lavatoio pubblico(S)e ben-inteso(AD)parrocchia: lo traversa(AD), con alcune svolte(AD), la camionabile(IP) provinciale che dalla stazione e dalle pioppaie(AD)del Prado (ED)mena volutamente ad Iglesia.</p>	<p>p.15-16 En dan het landelijk schandaaltje in Lukones in het arrondissement (ED)Serruchòn, in de provincie Novokomi. Lukones: een dorpje met een oficina de correos (een postkantoor), telefoon, vroedvrouw, sigarenwinkel(S), arts(AD), het hotel de Gouden Leeuw(NP), een algemene (S)wasplaats en wel te verstaan(AD)de parochiekerk. Enigszins bochtig (AD)loopt de provinciale straatweg(IP) erdoor (AD), die zich van het station langs de populieren(AD)van Prado(ED)naar Iglesia slingert.</p>	<p>p.25-26 En dan het landelijke schandaaltje in Lukones, in het arrondissement(ED) Serruchón, in de provincie Novokomi. Lukones: een dorpje met <i>oficina de correos</i> (postkantoor), telefoon, vroedvrouw, tabakswinkel(S), districtsarts(AD), hotel De Gulden Leeuw(NP), gemeenschappelijke(S) wasplaats en vanzelfsprekend(AD) parochiekerk. Het wordt, met de nodige bochten(AD), doorsneden door(AD)de provinciale weg(IP) die van het station en de populierenbossen(AD) van El Prado(ED)naar Iglesia slingert.</p>
<p>p.575 41 Il Prado(ED)è congiunto(V) per ferrocarril(ED) tanto a Novokomi che a Pastrufazio: la via ferrata(AD)prosegue ancora(AD)fino a Cabeza, (sempre a bin-ario unico), dove un berretto rosso in capo d'un uomo di quarant' anni attende(V)l' ansimare del treno(AD).</p>	<p>p.16 De spoorlijn(ED)verbindt(V) Prado(ED)zowel met Novokomi als met Pastrufazio, de lijn(AD) loopt dan(AD)nog door tot Cabeza (steeds op enkel spoor), waar een rode pet op het hoofd van een veertigjarige man de puffende trein(AD)opwacht(V).</p>	<p>p.26 El Prado(ED) is per ferrocarril(ED) zowel met Novokomi als met Pastrufazio verbonden(V); vandaar(AD)loopt de spoorlijn (AD)(steeds op enkelspoor) nog door tot Cabeza, waar een rode pet op het hoofd van een veertigjarige man het puffen van de trein(AD)staat op te wachten(V).</p>
<p>42 Pastrufazio, la più dinamica (S)città del paese, spàppola (AD)i suoi sobborghi ovest e sud, un po' piaccicosi(S)e</p>	<p>Pastrufazio, de meest dynamische (S) stad van het land, waarvan de wat kleverige(S)en smerige(S) voorsteden ten westen en ten</p>	<p>Pastrufazio, de bedrijvigste(S) stad van het land, waarvan de modderige(S) en nogal vieze(S) voorsteden her en der(A)ten westen</p>

<p>piuttosto lerci(S), a un centinaio di chilometri(AD) oltre (S) le catene moreniche(AD) che inserrano(S) il Prado(ED): nel verde piano.</p>	<p>zuiden uitgespreid liggen(AD), ongeveer honderd kilometer(AD) verder(A) in een groene vlakte aan de andere kant(S) van de opeenhopingen van morenen(AD), die Prado(ED) insluiten(S).</p>	<p>en ten zuiden zijn neergekwakt (AD), ligt in een groene vlakte, een honderdtal kilometers(AD) voorbij (S) de moreneketens die El Prado (ED) omsluiten(S).</p>
<p>43 Il Serruchón, da cui prende (AD) nome l' arrondissement (ED) come(O) dal più cospicuo (O) de' suoi (POS) rilievi(AD), è una lunga erta montana(O) tutta triangoli e punte, quasi la groppe-minaccia(S) del dinosauro: di levatura(V) pressoché orizzontale salvo(S) il giù e su feroce di quelle cuspidi(AD) e relative bocchette, portelli del vento.</p>	<p>De Serruchón, X(O) het meest in het oog springende(O) en hoogste punt(AD) waaraan het arrondissement(ED) zijn naam ontleent (AD), is een lange uitgestrekte(A) steile berg(O), die geheel uit driehoeken en pieken bestaat als de dreigende rug(S) van een dinosaurus en die zich ongeveer horizontaal uitstrekt(V), niet meegerekend(S) de woeste uitstulpingen(AD) van die spitsen en bijbehorende kloven: laadpoorten voor de wind.</p>	<p>De Serruchón, die als(O) X(O) hoogste reliëf(AD) zijn naam heeft gegeven aan(AD) het arrondissement (ED), is een langwerpige gebergte(O) dat geheel uit driehoeken en pieken bestaat, als de vervaarlijke rugkammen(S) van een dinosaurus, en dat qua hoogte ongeveer horizontaal loopt(V), afgezien van(S) de woeste golving(AD) van die spitsen en bijbehorende kloven, laadpoorten voor de wind.</p>
<p>44 Dietro nere cime il sole improvvisamente risfolgora: i suoi raggi si frangono sulla scheggiatura(AD) del crinale e se ne diffondono(S) al di qua verso il Prado, scesi(V) a dorare(IP) le brume della terra, di cui emergono colline, tra i velati laghi.</p>	<p>Achter zwarte toppen komt de zon plotseling schitterend tevoorschijn, haar stralen breken op de scheuren(AD) van de bergkam en spreiden (S) zich uit naar deze kant, over Prado neerdalend(V), om de nevelen die uit de aarde opstijgen een gouden glans te geven(IP), daar waar de heuvels oprijzen tussen de versluisde meren.</p>	<p>Van achter zwarte toppen komt de zon plotseling schitterend tevoorschijn, haar stralen breken op de scherven(AD) van de bergkam en verbreiden(S) zich aan deze kant verder in de richting van El Prado, dalen neer(V) om een gouden glans te verlenen(IP) aan de nevelen boven de aarde, waaruit tussen versluisde meren heuvels oprijzen.</p>
<p>45 Qualcosa di simile, per il nome(A) e più per l'aspetto(S), al manzoniano Resegone.</p>	<p>Behalve door zijn naam(A) lijkt het uiterlijk ook(S) op de Resegone van Manzoni .</p>	<p>Door zijn naam en meer nog door zijn vorm(S) lijkt hij op de Resegone van Manzoni.</p>
<p>46 lvi(O) alcuna più ardita(IP) torre, (con mattutine campane (Q)), l'acera(A) il velo dorato delle nebbie(Q); il vapore(AD), un bioccollo(PS) bianco(AD), dilunga(V) in un filo; si smarrisce(V); sibila per lontani rimandi(S) tra le colline, e rigiri: porta la stipata, nera</p>	<p>p.16-17 Daar(O) scheurt een enkele moediger(IP) toren (met ochtendklokken(Q)) de gouden sluiers van de nevel(Q) aan flarden(A) Stoom(AD), een witte(AD) vlok(PS), rekt zich(V) tot een draad, lost zich op(V), fluit met verre echo's(S) en wervelingen als een</p>	<p>p.26-27 X(O) Een enkele stoutmoediger (IP) toren verscheurt(A) er met ochtendlijke klokken(Q) de gouden nevelsluier(Q); de stoomtrein(AD), een wit gewemel(AD) van vlokken(PS), rekt zich uit(V) tot een draad, verdwijnt uit het zicht(V/S), fluit met verre weergalmen(S) en</p>

<p>folla(S) degli uomini poveri(S), che ne traboccano(V) verso gli opifici e le fabbriche o, sul poco fiume (AD), il maglio (PS).</p>	<p>antwoord(A) tussen de heuvels, voert de zwarte opeengepakte kudde(S) arme mensen(S) met zich mee, die uitzwermen(V) naar werkplaatsen en fabrieken of naar de stoomhamers(PS) aan het kleine stukje rivier(AD).</p>	<p>wervelingen tussen de heuvels: hij voert de opeengepakte, zwarte massa(S) armelui(S) met zich mee, die uitstroomt(V) naar de werk-plaatsen en fabrieken, of naar de stoomhamer(PS) aan het schriële riviertje(AD).</p>
<p>47 Lo scandalo non fu gran cosa(S): fu anzi piuttosto miseria che scandalo, e venne a galla(IPO), che si andava già per la Madonna di settembre, ad opera(AD) di uno sconosciuto commerciante di stoffe e del dottore di Lukones, il quale erborò(V) poi(S) dati(S) più esatti da(P) un colonnello medico(O) in villeggiatura.</p>	<p>p.17 Het schandaal had niet veel te betekenen(S), het was zelfs eerder misère dan een schandaal, en het kwam aan het daglicht(IPO), toen het al naar het feest van de Madonna in september liep, door de bemoeiingen(AD) van een onbekende stoffenhandelaar en van de dokter van Lukones, die vervolgens(S) de feiten(S) nog nauwkeuriger ging verzamelen en determineren(V) bij(P) een kolonel(O) uit het leger, die in het dorp zijn vakantie doorbracht.</p>	<p>p.27 Het schandaal stelde niet veel voor(S), het was zelfs eerder misère dan schandaal, en het kwam aan het licht(IPO) toen het al naar het feest van de Madonna in september liep, door toedoen(AD) van een onbekende stoffenhandelaar en van de dokter van Lukones, die daarna(S) nauwkeuriger gegevens(S) lospeuterde(V) van(P) een kolonel-arts(O) die in het dorp zijn vakantie doorbracht.</p>
<p>p.575-576 48 Un bel(S) giorno, tutt' a un tratto(S), si venne a sapere(V) universalmente(S) che certo Pedro Mahagones, e cioè appunto il vigile ciclista di quella zona, che tutti lo conoscevano per Manganones o Pedro, non era(V) affatto(AD) Manganones, (per dir meglio) Mahagones, e tanto meno(S) Pedro: ma il nome(S) e cognome di un prozio materno(POS) e il suo vero nome, invece(AD), era Gaetano Palumbo.</p>	<p>Op een goede(S) dag kwamen jan en alleman(S) plotseling(S) te weten, (V) dat een zekere Pedro Mahagones, die fietsende nachtwaker van die streek die iedereen kende als Manganones of Pedro, feitelijk geen(AD) Manganones en ook geen (om het juister te zeggen) Mahagones was en net zo min(S) Pedro, maar dat dat de naam(S) en achternaam was(V) van een oudoom van zijn moederskant (POS) en dat hij in werkelijkheid Gaetano Palumbo heette(AD).</p>	<p>Op een mooie(S) dag kwam de goegemeente(S) opeens(S) te weten (V) dat een zekere Pedro Mahagones, de fietsende nachtwaker van die streek, die iedereen kende als Manganones of Pedro, helemaal niet(AD) Manganones was, en al evenmin Mahagones (om het juister te zeggen), en nog veel minder(S) Pedro: dat waren(V) namelijk de voor(S) en achternaam van een oudoom van moederskant(POS). Zijn echte naam daarentegen was(AD) Gaetano Palumbo.</p>
<p>p.576 49 In quel(O) due(S) anni(POS) di vigilanza(A) egli aveva lungamente commemorato, e</p>	<p>In deze(O) paar(S) jaar(POS) dat hij het beroep van nachtbewaker uitoefende(A), had hij altijd uitvoerig tegenover(S) iedereen</p>	<p>In zijn twee(S) jaar(POS) als nachtwaker(A) had hij altijd uitvoerig, tegen(S) Jan en alleman (IPO), de goedheid bezongen van</p>

<p>un po' con(S)tutti(IPO), la bontà dello zio nonché padrino(AD), di cui portava in giro pel mondo, ad onorarlo sempre di più(S), il nome e cognome(O); e cicchettava ogniqualvolta, commosso, e magari con il luccichio d'una qualche mezza lacrima(AD) dentro(P)il virile sorriso, alla di lui salute(S), che non altro era, questa, né altro poteva essere(AD), se non la salute dell' anima(Q), cioè la vera, definitiva(AD)ed eterna salute(S), la sola che realmente conti; visto che(S) le spoglie mortali del caro(S) zio erano già(S) sottoterra da otto anni.</p>	<p>(IPO) de goedheid bezongen van degene, die zijn oom zowel als zijn pleegvader (AD)was(A)en wiens naam(O) hij, om hem steeds meer(S)te eren door de wereld droeg. Dan hief hij telkens, ontroerd, zijn borrelglasje en dronk op zijn gezondheid(S), waarbij dan zelfs achter(P)zijn mannelijke glimlach, sporen van tranen zichtbaar werden(AD). Hij bedoelde natuurlijk, en het kon niet anders(AD), de gezondheid van zijn ziel(Q), die tenslotte(AD) de ware en eeuwige gezondheid(S)is, de enige die werkelijk telt, gezien(S)het stoffelijk overschot van de brave(S)oom reeds(S)acht jaar onder de grond lag.</p>	<p>zijn oudoom annex peetvader (AD)wiens doop- en familienaam (O) hij door de wereld droeg om hem nog méér(S)te eren; dan hief hij telkens, ontroerd en soms met een glinsterende halve traan boven(P) zijn mannelijke glimlach, zijn borrelglasje en dronk op diens heil(S). Dat niets anders was, niets anders kon zijn(AD), dan zijn zielenheil(Q), het ware, definitieve(AD)en eeuwige heil(S) tenslotte, het enige dat werkelijk telt, aangezien(S) het stoffelijk overschot van die lieve(S) oom al(S)acht jaar onder de grond lag.</p>
<p>50 Ma lo zio lo aveva allevato(S), lui Pietruccio(NP) fattosi(V)poi(S) Pedro: e curato, amato, custodito(S), allattato(S), (col biberon), protetto, educato, consigliato, bastonato(S): oh! per il suo bene, e davvero(S) lo meritava, certe volte! e financo fatto fare la pipì(POS), e la cacà(POS), e poi lavato(V) il cocò(S), da bimbo(IPO) questo, s'intende(S), come una balia (S).</p>	<p>p.17-18 Maar zijn oom had hem opgevoed(S), hem Pietruccio(NP), die dan(S)Pedro werd(V)en hem als een kindermisje verzorgd, liefgehad(S), gevoed(S)(met de fles), beschermd, opgevoed, raad gegeven, geslagen(S) ... oh! om zijn bestwil en heus(S), hij verdiende het soms wel! .. en hij had hem zelfs een plasje(POS)laten doen en een hoopje(POS)en had daarna zijn biljetjes(S) gewassen(V), net als een kindermisje(S), dit alles(A) natuurlijk (S) toen hij nog een kind(IPO) was.</p>	<p>p.28 Maar zijn oom had hem grootgebracht(S), hem, de kleine Pietro,(NP) die later(S)Pedro was geworden(V), en hem als een min verzorgd, geknuffeld(S), opgepast, gezoogd(S)(met de fles), beschermd, opgevoed, hem raad gegeven, stokslagen(S) ... o! om zijn bestwil, en echt(S), hij verdiende het soms! .. en hij had hem zelfs zijn plasje(POS) laten doen en zijn hoopje(POS), en daarna zijn bipsje(S)gewassen(V), toen hij nog een hummeltje(IPO) was uiteraard(S), net als een min(S).</p>
<p>51 Proprio come fosse un figlio (AD).</p>	<p>p.18 Precies alsof hij zijn eigen zoon was(AD).</p>	<p>Precies alsof het om zijn eigen vlees en bloed ging(AD).</p>
<p>52 Sicché(AD) lacrime e bitter alla memoria(IP), ma più che tutto(AD)sigarette gratis, in</p>	<p>Dat betekende(AD) tranen en bittertjes te zijner herinnering(IP), maar meer dan wat ook(AD)</p>	<p>Ergo(AD): tranen en bittertjes te zijner nagedachtenis(IP), maar bovenal(AD)gratis sigaretten in alle</p>

<p>tutte le tabaccherie(S) della zona.</p>	<p>gratis sigaretten in alle sigarenwinkels(S) van de streek.</p>	<p>tabakswinkels(S) van de streek.</p>
<p>53 Era, sopra la corpulente(S) imponenza della persona, e sul(POS) collo chiuso dell'uniforme(Q), una faccia larga e paterna dai corti baffi, a spazzola e rossi, dal naso breve, diritto: gli occhi affossati, piccoli, lucidi, assai mobili(AD) e con faville acutissime(IP) d'una luce di lama(AD) nello sguardo(O), cui la visiera(AD) attenuava ma non poteva spegnere interamente.</p>	<p>Hij had boven zijn indrukwekkende corpulente(S) gestalte en boven de(POS) gesloten kraag van zijn uniform(Q) een breed en vaderlijk gezicht met een kortgeknipte snor, borstelig en rood, een korte rechte neus, diepliggende ogen, klein, glanzend, erg beweeglijk(AD), met scherpe(IP) (O) vonken als de flikkering van een mes(AD). Deze blik(A) werd door de klep van zijn pet(AD) wel verzacht, maar kon niet helemaal gedoofd worden.</p>	<p>Boven zijn indrukwekkende, zwaarlijvige(S) gestalte en boven zijn(POS) gesloten uniformkraag(Q) had hij een breed, vaderlijk gezicht met een kortgeknipte snor, borstelig en rood, een korte rechte neus, diepliggende, kleine, glanzende, voortdurend heen en weer schietende(AD) ogen, met in zijn blik(O) vlijmscherpe(IP) vonken als de flikkering van een lemmet(AD), die door de klep van zijn uniformpet(AD) wel verzacht maar niet helemaal gedoofd werden.</p>
<p>54 Quando(S) levava il berretto(POS), come a lasciar vaporare la cabeza(ED), allora la fronte appariva(AD) alta, ma più stretta degli zigomi(P), e sfuggiva(S) con alcune modulazioni di tinta nella cupola del cranio calvo, bianco, e, a onor del vero(A), assai pulito(S), cioè(S) senza lentiggini di crasme e di polvere impastati assieme(A).</p>	<p>Als(S) hij zijn pet(POS) afnam alsof hij zijn knikker(ED) wilde(A) laten uitdampen, werd zijn voor-hoofd zichtbaar(AD): hoog, maar smaller bij(P) de jukbeenderen en het ging(S) met vervloeiende kleuren in de kale witte schedelkap over en die - het moet gezegd worden(A) - was heel schoon(S), namelijk(S) zonder vlekken op de huid van samengekoekt vet en stof(A).</p>	<p>Wanneer(S) hij die pet(POS) afnam als om zijn cabeza(ED) te laten uitdampen, bleek(AD) zijn voorhoofd hoog, maar smaller dan(P) de jukbeenderen, en het liep(S) met vervloeiende kleuren over in de kale witte schedelkap, die - het moet gezegd - kraakzindelijk(S) was, dat wil zeggen(S) zonder vlekken van samengekoekt vet en stof(A).</p>
<p>p.576-577 55 Allora, senza visiera, gli occhi rimanevano soli al comando(AD), ferivano l'interlocutore con una espressione di richiesta(S) e di attesa, si aveva(S) la sensazione di dover assolutamente pagare qualche cosa, una specie di multa virtuale, per legge(Q): perché così voleva la legge: ricevendone in adeguato concambio(AD) uno scontrino(S) rosa, o cilestro, come ricevuta(Q), spiccato da</p>	<p>Zonder die klep spraken(AD) alleen zijn ogen. Zij doorboorden de aangesprokene met hun vragend-verwachtende(S) uitdrukking en men had(S) het gevoel dat men absoluut iets moest betalen, een soort virtuele boete, wettelijk(Q), omdat de wet het zo wilde, terwijl men er als passende wederdienst(AD), een rose reçoutje(S) of een hemelsblauw voor kreeg als bewijs van ontvangst(Q), gescheurd uit een boekje met souches, dat hij met bijzonder gemak</p>	<p>Zonder die klep voerden alleen zijn ogen het hoge woord(AD), ze doorboorden de aangesprokene met een vragend-verwachtingsvolle(S) uitdrukking, je kreeg(S) het gevoel dat je absoluut iets moest betalen, een soort virtuele boete, krachtens de wet(Q), omdat de wet het zo wilde, waarna je er bij wijze van passende wederdienst(AD) een roze of hemelsblauw bonnetje(S) als ontvangstbewijs(Q) voor in de plaats(A) kreeg, gescheurd uit een boekje met souches dat hij met</p>

<p>un libercoletto a matrici ch'egli sapeva estrarre(S) da una tasca laterale della giubba con una naturalezza straordinaria(S).</p>	<p>(S)uit een zijzak van zijn jasje tevoorschijn wist te halen(S).</p>	<p>buitengewone natuurlijkheid(S)uit een zijzak van zijn jasje wist op te vissen(S).</p>
<p>p.577 56 Tutti, o almeno quasi tutti, d' altronde, nella zona di Lukones, s'erano messi d'impegno(AD) e di buona volontà, visto che pagare avevan pagato(AD), a farsi un'idea(S) di quelle pericolose ronde nel buio(S): e avevano finito per mandar giù (S) anche l'importanza e la delicatezza (S) dell'incarico che gravava(AD) sulle sue spalle, per quanto è lunga e buia la notte (A), e tutti(S): oramai ci credevano, all'importanza: dacché non sempre la buona fama d'un uomo, nel Sud-America, o la notorietà di un funzionario, dipende dalla inutilità delle sue mansioni.</p>	<p>p.18-19 Overigens betoonden allen of tenminste bijna allen in de streek om Lukones zich ijverig en van goede wille(AD) - want betaald hadden ze(AD) - om zich een voorstelling te maken van(S) die gevaarlijke rondes in het duister(S): en ten slotte hadden ze ook de belangrijkheid en het delicate(S) van de opdracht geslikt(S), die op zijn schouders drukte(AD), men moest bedenken hoe lang en donker de nacht wel was(A). Ze geloofden nu allen(S): wel in zijn belangrijkheid, aangezien niet altijd de goede naam van een man in Zuid-Amerika of de algemene bekendheid van een functionaris afhangt van de nutteloosheid van zijn taak.</p>	<p>p.28-29 Overigens deden allen of tenminste bijna allen in de streek om Lukones vol goede wil hun best(AD) - betaald hadden ze toch(AD)- om zich die gevaarlijke rondes in het donker(S) in te denken(S) n namen ze ten langen leste ook het gewichtige en het hachelijke(S) van de opdracht die hij op zijn schouders torste(AD) voor waar aan(S): hoe lang en duister de nacht wel was(A). Allemaal(S): geloofden ze nu in zijn belangrijkheid, aangezien de goede naam van een man, of de algemene bekendheid van een functionaris, in Zuid-Amerika niet altijd afhangt van de nutteloosheid van zijn taak.</p>
<p>57 Il Mahagones-Palumbo - anche questa notizia(S) si diffuse rapidamente, e fu il nocciolo(IPO) dello scandalo, aveva ottenuto(S) a suo tempo(AD), 1925, la pensione di sesto grado(P), categoria quinta, cioè(S) quasi la massima categoria(O), perché(S) trovatosi a esser lasciato sordo d'entrambi gli orecchi, da scoppio di granata(Q) «penetrante e dilacerante». Nell'azione(AD) di quota(AD) 131.</p>	<p>p.19 Mahagones-Palumbo - ook dit bericht(S) verbreidde zich snel en was de kern(IPO) van het schandaal- had te zijnertijd(AD), in 1925, een pensioen in de zesde graad(P), vijfde categorie ontvangen(S), dat wil zeggen(S) dat hij in de bijna hoogste categorie(O) viel(A), want(S) hij was doof gebleven aan beide oren na de 'doordringende en verscheurende' (Q), in het gevecht(AD) bij heuvelstelling(AD) 131.</p>	<p>p.29 Mahagones-Palumbo - ook dat nieuwtje(S) verbreidde zich snel en werd de clou(IPO) van het schandaal- had destijds(AD), in 1925, een pensioen van de zesde graad(P), vijfde categorie dus(S) bijna de hoogste(O) gekregen(S) omdat(S) hij aan beide oren doof was gebleven na een 'doordringende en verscheurende' granaatontploffing(Q). In de gevechtsactie(AD) bij hoogte 131.</p>
<p>58 I due(AD) aggettivi li escogitò(AD) lui li per li(S), nel</p>	<p>De beide(AD) bijvoeglijke naamwoorden dacht hij ter</p>	<p>De twee(AD) bijvoeglijke naamwoorden schudde hij ter</p>

<p>rimpastocchiare(AD) la faccenda(S) ad uso dei Lukonesi(Q), quando finalmente(S) si senti chiamato in causa(AD) dagli ammicchi e dalle allusioni(S) dei villici(AD).</p>	<p>plaatse(S) zelf(A) uit(AD), terwijl hij de aangelegenheid(S) met de nodige smoesjes omwerkte(AD) ten behoeve van de inwoners van Lukones(Q), toen hij zich eindelijk(S) daartoe geroepen voelde(AD) vanwege de knipoogjes en de zinspelingen(S) van de boeren(AD).</p>	<p>plekke(S) uit zijn mouw(AD) om de gebeurtenis(S) ten behoeve van de Lukonezen(Q) op te sieren(AD) toen hij zich op den duur(S) vanwege de knipoogjes en toespelingen(S) van de dorpelingen(AD) op het matje geroepen voelde(AD).</p>
<p>59 E li proferiva(S) con un tono così autorevole(S) e fermo, aiutato anche dall(POS) uniforme(A), che gelò i sorrisi, ogni volta(S), affiorati qua e là sulle labbra degli ascoltatori.</p>	<p>En hij verkondigde(S) die op zo'n autoritaire(S) en besliste toon, terwijl ook het dragen van het(POS) uniform daartoe bijdroeg(A), dat hij de glimlachjes, die telkens(S) hier en daar om de lippen van de toehoorders verschenen, deed besterven.</p>	<p>En hij sprak die uit(S) op zo'n gezaghebbende(S) en besliste toon, waar ook zijn(POS) uniform toe bijdroeg, dat hij de glimlachjes die hier en daar om de lippen van de toehoorders verschenen keer op keer(S) deed besterven.</p>
<p>60 Parve(S) davvero(S) a tutti che ci fossero, in guerra, le granate comuni, ordinarie(IP), (di cui giusto(AD) eran morti i loro fratelli, o figli), non penetranti e tanto meno dilaceranti; (A) ma che la granata del Palumbo fosse stata invece(O) una granata speciale(S), di alta classe: e proveniente da un cannone qualificato(A), molto più temibile(AD) dei soliti, buoni magari anche, questo sì, nei giorni feriali, per ammazzar(Q) villani(AD) alla meglio(AD).</p>	<p>Allen schenen(S) werkelijk(S) te menen(A), dat er in de oorlog gewone, gebruikelijke(IP) granaten waren (waar dus hun broers of zoons door waren gedood), niet doordringend en nog minder verscheurend(A); maar dat daarentegen de granaat van Palumbo(O) een speciale(S) granaat was geweest van hogere orde en afkomstig uit een bijzonder gekwalificeerd(A) kanon, veelmeer te vrezen(AD) dan de gebruikelijke, die misschien - dat wel - ook geschikt waren om op werkdagen, zo goed mogelijk(AD), boeren(AD) te doden(Q).</p>	<p>Elkeen leek(S) er echt(S) van overtuigd(A) dat er in de oorlog gewone, ordinaire(IP) granaten waren (waar wél(AD) hun broers of zoons door waren gedood), die niet doordringend en nog minder verscheurend waren(A), maar dat de granaat van Palumbo een bijzondere(S) granaat was geweest, van hogere orde en afkomstig uit een hooggekwalificeerd(A) kanon, veel afschrikwekkender(AD) dan de gebruikelijke, die misschien (dat wel) geschikt waren om op werkdagen zo goed en zo kwaad als dat ging(AD) boerenknechten(AD) naar de andere wereld te helpen(Q).</p>
<p>61 Dal momento che si era costretti a designarla in tal modo(AD). Quei due aggettivi, poi(S), vennero presi molto sul serio(S) e direi(A) apprezzati in misura tutta particolare(O) dalle ragazze e donne(S) del paese(S): e dalle signore in</p>	<p>Vanaf het ogenblik dat men gedwongen was het zich op deze wijze voor te stellen(AD), werden die twee bijvoeglijke naamwoorden daarna(S) zeer ernstig opgevat(S) en ik zou zeggen(A) in heel bijzondere mate(O) gewaardeerd door de meisjes en vrouwen</p>	<p>p.29-30 Zo'n granaat(A) kon je inderdaad alleen maar op die manier omschrijven(AD). Bovendien(S) werden deze twee bijvoeglijke naamwoorden zeer serieus genomen(S), ik zou zelfs zeggen(A) bijzonder(O) gewaardeerd door de</p>

<p>villa, le quali ci fantasticarono (S) su per delle settimane, non avendo di meglio da fare, in quel torno, nonostante(S)le innegabili e multiverse risorse (S)dei(P)loro cervelli(S).</p>	<p>van het land(S)en door de mevrouwen(S) van de villa's, die hun verbeeldingskracht wekenlang de vrije teugel lieten(S), daar(S) ze in die tijd niets beters te doen hadden, ondanks(S)de onloochenbare en veelzijdige hulpbronnen(S) in(P)hun kersepit(S).</p>	<p>meisjes en vrouwen van het dorp(S) en de dames(S)van de villa's, die er wekenlang over fantaseerden(S), omdat(S)ze in die tijd, de onloochenbare en veelzijdige vermogens(S) van(P) hun hersens(S) ten spijt(S), niets beters te doen hadden.</p>
<p>62 L' azione di(P) quota (AD)131, l' azione(AD)di(P) quota(AD)131.</p>	<p>p.20 De gevechtsactie(AD) van(P) heuvel(AD) 131, de gevechtsactie van(P)heuvel(AD) 131.</p>	<p>p.30 De gevechtsactie(AD) bij(P) hoogte(AD)131, de gevechtsactie bij(P)hoogte(AD) 131.</p>
<p>63 Tutto l' arrondissement(ED) del Serruchón non conobbe altra quota, per un bel pezzo(S), che quota(AD)131.</p>	<p>Het hele arrondissement(ED) Serruchón kende gedurende een heel tijdje(S)geen andere heuvel(AD)dan heuvel 131.</p>	<p>Het hele arrondissement(ED) Serruchón kende gedurende lange tijd(S) geen andere hoogte(AD)dan hoogte(AD)131.</p>
<p>64 Al raccontare del Palumbo venne dato credito.</p>	<p>Aan het verhaal van Palumbo werd geloof gehecht.</p>	<p>Aan het verhaal van Palumbo werd geloof gehecht.</p>
<p>p.577-578 65 Quanto(AD)poi vi fosse d'eventualmente incompatibile (AD)fra sordità e vigilanza (AD), fu problema(O)annullato (AD)dalla religione dei ricordi.</p>	<p>Voor zover(AD) doofheid en bewaken(AD)nog onverenigbaar waren(AD)was dit een probleem (O)dat geannuleerd(AD)werd door de religie der herinneringen.</p>	<p>Elke(AD)eventuele onverenigbaarheid(AD) tussen doofheid en wakerschap(AD) X(O) werd uitgewist(AD) door de religie van de herinneringen.</p>
<p>p.578 66 Il valore(S) ha per sé il culto vero, delle anime vere(AD).</p>	<p>De dapperheid(S) zelf is de ware cultus van de gelovige(AD) zielen.</p>	<p>De ware cultus, van de ware(AD) zielen, is die van de moed(S).</p>
<p>67 Tutti ripetevano(A) « l' azione di quota 131, l' azione di quota 131(O)», come si trattasse d'un fatto(AD) universalmente noto, Waterloo, Aboukir, Porta Tosa. E ciò a prescindere(AD) dall'idea che la quota(AD)131, perduta(AD) e ripresa(Q)un paio di volte(S) la settimana durante tutto un semestre, aveva conosciuto, per sé sola (AD), oltre novantadue</p>	<p>Allen hadden het over(A) de gevechtsactie van Heuvel 131(O), alsof het ging om een algemeen bekend feit(AD): Waterloo, Aboukir, Porta Tosa, uitgaande(AD) van de gedachte dat de heuvel(AD)131, die een half jaar lang enige keren(S)per week opgegeven en heroverd(Q) was, zelf alleen al(AD)meer dan tweennegentig gevechten(AD) had gekend, het ene nog moordender dan het andere.</p>	<p>Iedereen had het almaar over(A) de gevechtsactie bij hoogte 131, de gevechtsactie bij hoogte 131(O) ' alsof het om een algemeen bekend wapenfeit(AD)ging: Waterloo, Aboukir, Porta Tosa. En dit alles los(AD)van de gedachte dat hoogte(AD) 131, die een halfjaar lang een paar keer(S)per week verloren gegaan(AD)en weer(Q)veroverd(Q) was, in d'r eentje(AD)meer dan tweennegentig gevechtsacties(AD) had gekend, de ene nog moordender</p>

<p>azioni(AD), una più micidiale dell' altra.</p>		<p>dan de andere.</p>
<p>68 Pedro fumava molto, forse (S) più per belluria(Q)e vanità che per bisogno(Q)o vizio(S).</p>	<p>Pedro rookte veel, misschien(S) meer omdat hij vond dat het goed stond(Q)en uit ijdelheid dan omdat hij er behoefte aan had (Q) of uit verslaafdheid(S).</p>	<p>Pedro rookte veel, wellicht(S)meer uit panache(Q) en ijdelheid dan uit behoefte(Q)of verslaving(S).</p>
<p>69 Il fumare lo aiutava molto davanti(AD)alle donne, a cui il fumo piace(S), anche perché (O)lo ritengono, e magari con ragione(AD), un gradevole(S) presagio dell' arrosto.</p>	<p>Roken gaf hem overwicht(AD)bij vrouwen, die rook aangenaam(S) vinden, omdat(O)ze die, en misschien wel terecht(AD), beschouwen als een plezierig(S) voorproefje van het gebrad.</p>	<p>Met roken haalde hij een wit voetje(AD) bij de vrouwen, die rook prettig(S) vinden, ook al omdat(O) ze die, misschien niet onterecht(AD), als een aangenaam(S)voorproefje van het gebrad beschouwen.</p>
<p>70 L'azione di cui i Lukonesi volevano sorridere, ma di cui finirono invece per dovergli far recitare suo malgrado(AD), al Palumbo(NP), un minutissimo, interminabile(AD)ragguaglio, vincendo(V)la sua estrema riluttanza(POS)a parlar di sé venne fuori che era stata(V)un attacco, preceduto(AD)da adeguato(AD)fuoco delle artiglierie maradagalesi, e seguito da un «bombardamento» (così disse, molto miseramente)(AD)delle parapagalesi, a cui tenne dietro un controattacco.</p>	<p>Het bleek dat de gevechtsactie - waarom de Lukonesen wel eens wilden glimlachen, hoewel ze dan toch tenslotte Pedro(NP)maar zover kregen dat hij er tegen zijn zin een allernauwkeurigst en omstandig verslag van gaf(AD), waarbij hij die heel grote tegenzin(POS) over zichzelf te praten, overwon(V) - een aanval was geweest(V), voorbereid(AD) door bijbehorend(AD) artillerievuur van de Maradagalezen en beantwoord door een 'bombardement' (dat zei hij op erg ongelukkige toon)(AD)van de Parapagalezen, op de voet gevolgd door een tegenaanval.</p>	<p>De gevechtsactie - de Lukonezen wilden er wel eens om glimlachen, maar op de lange duur dwongen ze Palumbo(NP)ertoe zijn buitengewone tegenzin(POS) om over zichzelf te praten te overwinnen(V) en er zijns ondanks(AD) een allernauwkeurigst, eindeloos verslag van te geven(AD)bleek een aanval te zijn geweest(V), voorafgegaan (AD)door gepast(AD)artillerievuur van de Maradagalezen en beantwoord door een 'bombardement' (zo noemde hij het, heel meelijwekkend)(AD)van de Parapagalezen, op de voet gevolgd door een tegenaanval.</p>
<p>71 Ci fu poi (O)un«contro bombardamento» e un secondo controattacco, questo maradagalese, e finalmente(S) un temporale, che ebbe vere e proprie caratteristiche di nubifragio, salutato come salvatore(A)da entrambe le parti.</p>	<p>Daarop - was(O)een 'tegenbombardement' gevolgd(AD) en een tweede tegenaanval, ditmaal van de Maradagalezen en tot slot(S)een onweer, dat alle typische kenmerken van een wolkbreuk vertoonde en dat door beide partijen als hun redder in de nood werd begroet(A).</p>	<p>p.30-31 Daarna was er(O)een 'tegen bombardement' gekomen(AD)en een tweede tegenaanval, ditmaal van de Maradagalezen, en ten slotte(S)een onweer, dat de typische kenmerken van een wolkbreuk vertoonde en door beide partijen als redder in de nood werd begroet(A).</p>
<p>72 Nel racconto, che adunava (S)ascoltatori attentissimi(AD)</p>	<p>p.20-21 Het verhaal, dat zeer aandachtige</p>	<p>p.31 Het verhaal, dat ademloos</p>

in tutte le tabaccherie(P) della zona, e che arrivò(S) a stereotiparsi in un referto(IPO) senza troppe(S) contraddizioni e anche abbastanza pulito(S), se pur adacquato a quel modo, furono(V) introdotte locuzioni veramente soldatesche (PS/AD), e direi(O) maschie, prive affatto d' ogni retorica (AD), come «carnaio»(S), «lasciarci la pelle»(S), «stavano (AD) per fregarci», e altrettali: esse(A) diedero(PS) ai Lukonesi e ai Serruchonesi, già mezzo convinti(A) dall' afa(AD) del novilunio in ritardo(AD), un'idea di quel che sia sérietà(AD), semplicità, e del valore(S) vero(S): il quale, quand'è autentico, e non tirato in ballo con gli argani, è anche circonfuso(AD) di modestia(P) e schiva(S) le frasi.

(AD)toehoorders trok(S)in alle tabakswinkels(P) van de streek en dat tenslotte(S)een standaard-verhaal(IPO)werd zonder teveel(S)tegenstrijdigheden en ook behoorlijk gladgeschaafd(S)- al was het daardoor wat verwaterd - was(V) doorspekt met van die echte soldatenuitdrukkingen(PS/AD), X (O) mannentaal - waar geen welsprekendheid aan te pas kwam(AD) - zoals 'slachting'(S), 'creperen'(S), 'ze wilden(AD) ons verneuken' en dergelijke. Het(A) gaf(PS)de Lukonezen en de Serruchonezen, die al half overtuigd waren(A) door de drukkende, misselijkmakende (AD) hitte, omdat de nieuwe maan te laat was opgekomen(AD), een idee van de bloedige ernst(AD)en van de eenvoud en van waarachtige(S)dapperheid(S), die, wanneer die echt is en er niet met de haren wordt bijgeslept, ook door bescheidenheid(P)wordt gekenmerkt(AD)en holle frasen vermijdt(S).

luisterende(AD) toehoorders naar alle tabakswinkels(P)van de streek lokte(S)en uiteindelijk(S)een zelfs tamelijk gepolijst(S) standaard-verslag(IPO) werd zonder al te grote (S)tegenstrijdigheden -al verwaterde het daardoor wel enigszins-, werd(V) doorspekt met echt soldatenjargon (PS/AD), ik zou zeggen(O) mannentaal, vrij van elke vorm van retoriek(AD), zoals 'slachtpartij'(S), 'de pijp uit gaan'(S), 'ze gingen(AD)ons verneuken' en dergelijke: deze uitdrukkingen (A)gaven(PS)de Lukonezen en de Serruchonezen, al half overtuigd(A) door de drukkende(AD)hitte omdat de nieuwe maan maar niet op wilde komen(AD), een idee van wat ernst is(AD), en eenvoud, en echte(S)moed(S), die, wanneer hij waarachtig is en er niet met de haren wordt bijgeslept, ook met bescheidenheid (P)omhuld is(AD)en holle frasen schuwt(S).

P8-579
73 Pedro non era un signore in villa, come quelli a cui(AD) sorvegliava(V)la villa, nottetempo: e nemmeno(S), Dio liberi! (AD), uno scrittore: (O)uno scrittore arzigogolato e barocco(AD), come(S)Jean Paul, o Carlo Gozzi, o Carlo Dossi, o un qualche altro Carlo anche peggio di questi due, già così grami(AD)loro soli; buono magari(AD)di adoperar(IP) la

p.21
Pedro was geen heer met een villa, zoals de man wiens(AD)villa hij 's nachts moest bewaken(V)en ook, God beware!(AD), X(O) geen(S) schrijver die een fantastisch en grillig woordenspel opbouwde (AD), zoals(S)Jean Paul of Carlo Gozzi of Carlo Dossi of een andere Carlo, nog erger dan die twee eersten die op zichzelf al erg genoeg(AD) zijn; die er misschien wel goed voor was de oorlog te

Pedro was geen heer met een villa zoals degenen wier(AD) villa hij 's nachts bewaakte(V) en al evenmin(S) -God verhoede! (AD)- een schrijver: (O) zo'n grillige, barokke schrijver(AD) als(S)Jean Paul, of Carlo Gozzi, of Carlo Dossi, of een andere Carlo, nog erger dan die eerste twee, die op zichzelf al zo beroerd(AD) zijn; hooguit goed om(AD) de oorlog, en alle ellende van de oorlog(O), te misbruiken(IP) om er met de punt van zijn(POS)

<p>guerra, e i dolori della guerra (O), per cincischiarne e sottilizzarne fuori(O) i suoi ribòboli sterili(A/AD), in punta di penna(AD).</p>	<p>gebruiken(IP) met alle ellende(O), die deze met zich meebracht(A) om er zijn steriele spitsvondigheden, zijn grappige holle woordspelingen(A/AD) uit te peuteren en die met een(POS) scherpe pen(AD) neer te schrijven(O).</p>	<p>pen(AD) zijn steriele woordspelingen en spitsvondigheden (A/AD) uit te peuteren(O).</p>
<p>p.579 74 No, Pedro era un semplice, un puro di cuore(AD): e c'era quindi da credere(AD) alla sua parola(PS) nuda(S), efficace(AD), al «fargli la trippa», buttato là sul banco di zinco della tabaccheria(AD) tra lo sciacquò dei bicchieri, come un controbicchierino(AD) o un contropacchetto; alla «sua» guerra, c' era da credere in pieno.</p>	<p>Nee, Pedro was eenvoudig van ziel en rein van geest(AD) en daarom moest men wel geloven(AD) aan zijn onverbloemde(S), doel-treffende(AD) woorden(PS), aan zijn 'ze inmaken', neergesmeten op de zinken toonbank van de tabakswinkel(AD) onder het spoelen van de glazen als een contra-glaasje(AD) of een contra-pakje; aan 'zijn' oorlog kon men volkomen geloven.</p>	<p>' Nee, Pedro was eenvoudig van ziel en rein van hart(AD) en je kon dus geloof hechten(AD) aan zijn naakte(S), welgekozen(AD) woord(PS), aan zijn 'ze inmaken', onder het spoelen van de glazen als een tegenborrel(AD) of een tegenpakje neergesmeten op de zinken toonbank van de bar-tabac(AD); aan 'zijn' oorlog kon je ten volle geloven.</p>
<p>75 Aveva una cintura di cuoio con fondina e pistola, si capiva subito(S) che conosceva l'uso(AD) delle armi.</p>	<p>Hij droeg een leren riem met holster en pistool, je merkte dadelijk(S) dat hij met wapens kon omgaan(AD).</p>	<p>Hij droeg een leren riem met holster en pistool, je merkte meteen(S) dat hij met wapens wist om te gaan (AD).</p>
<p>76 In realtà, nella guerra Maradagàl-Parapagàl, di quote(AD) 131 - o 51 o 171 (E) - ce n' erano state a bizzate(AD), date(S) le contrastanti delibere(IPO) degli opposti strateghi(S), che ci strofinarono(AD) sopra, alle quote, come fossero zolfanelli(AD), i battaglioni massacrati: e un reduce qual-siasi(AD) per poco fantasioso che fosse(AD), e magari (AD) anche un disertore indio aveva largamente da scegliere (AD).</p>	<p>In werkelijkheid waren er in de oorlog van Maradagàl tegen Parapagàl heuvelstellingen(AD) 131 - 01510 - 171 (E) in overvloed (AD) geweest, gezien(S) de tegenstrijdige plannen(IPO) van de tegenover elkaar staande strategen(S), die hun afgeslachte bataljons heen en weer sleepten(AD) over die heuvels, alsof het lucifertjes(AD) waren en een willekeurige(AD) oud-strijder, hoe weinig fantasie deze dan ook mocht bezitten(AD), en misschien (AD) zelfs ook zo'n Indiaanse deserteur, had dan ook ruime keus(AD).</p>	<p>p.31-32 In werkelijkheid waren er in de oorlog van Maradagal tegen Parapagal hoogtes(AD) 131 - of 151 of 171 - (E) à volonté(AD) geweest, gegeven(S) de tegenstrijdige strategieën(IPO) van de tegenover elkaar staande veldheren(S), die hun afgeslachte bataljons over de heuvels heen en weer streken(AD) alsof het lucifers(AD) waren, en om het even welke(AD) oud-strijder, hoe weinig fantasierijk ook(AD), ja desnoods (AD) zelfs een indiaanse deserteur, had dan ook keuze te over.(AD)</p>

<p>77 Le prime dicerie circa la vera identità e la pensione e quindi(S)anche l' eroismo di Pedro ridivenuto Gaetano, e la sua ex-sordità ossia(AD)udito recuperato, si sparsero in quel di Lukones(P), come detto(A), per merito(AD)di un «commerciante(S)» dalla lingua piuttosto sciolta(AD), che viaggiò in terza classe fino al Prado(ED)e arrivò su, poi, a piedi, con dietro(AD)una specie di cugino o (E) d' aiuto, e con un suo cubico e greve sacco in ispalla(AD); pieno(A) (da quanto si rivelò(V)poco dopo(S)) di pezze d' occasione(AD); d'una stoffa assai morbida al piglio(A), ed estremamente(S) pelosa.</p>	<p>p.21-22 De eerste praatjes over de ware identiteit en het pensioen en dientengevolge(S)ook over de heldenmoed van Pedro die weer Gaetano was geworden en zijn ex-doofheid of eigenlijk(AD)zijn teruggekregen gehoor(A), verbreidden zich door Lukones(P), zoals reeds gezegd (A), dank zij(AD) een 'koopman'(S), wiens tong nogal los zat(AD). Deze reisde tot Prado(ED) derde klas en kwam dan te voet verder met een soort neef als (E)hulpje achter zich aan(AD). Hij droeg(A)een vierkante en zware zak over zijn schouder (AD), vol met elegenheidskoopjes (AD) (zoals later(S)bleek(V)), die bestonden uit een stof die erg zacht aanvoelde(A) en bijzonder(S) harig was.</p>	<p>p.32 De eerste praatjes over de ware identiteit en het pensioen en bijgevolg(S)ook over de heldenmoed van de weer Gaetano geworden Pedro, en zijn ex-doofheid oftewel(AD)hervonden gehoor(A), verbreidden zich zoals gezegd(A) over Lukones(P)en omstreken(A) door toedoen van(AD)een nogal loslippige(AD) 'handelaar'(S), die derde klas tot El Prado(ED)reisde en dan te voet verder kwam met in zijn kielzog(AD) een soort neefje of (E) hulpje en op zijn rug(AD)een zware vierkante zak die (zoals kort daarop(S)zou blijken(V)) vol koopjes(AD) zat(A): lappen van een stof die erg zacht aanvoelde(A) en uiterst(S) harig was.</p>
<p>78 Le meravigliose notizie si diffusero allora(S)nell' albero della collettività per il naturale processo dell' assorbimento, (Q)reso possibile da una attiva endòsmosi: l' avidità(AD) fresca e mordente degli incorrotti, il lavoro vitale(AD) delle cellule che non abbino miglior epos da elaborare (A/AD).</p>	<p>p.22 De wonderbaarlijke berichten verspreidden zich dan(S)in de gemeenschapsboom volgens het natuurlijke proces van absorptie (Q), dat door een actieve endosmose werd mogelijk gemaakt: de frisse en bijtende hebzucht(AD) van de onbedorvenen, de aanhoudende ingespannen arbeid(AD)van de cellen, die geen beter doel zouden kunnen vinden dan dit epos te bewerken (A/AD).</p>	<p>De wonderbaarlijke berichten verspreidden zich vervolgens(S)in de gemeenschapsboom volgens het natuurlijke absorptieproces(Q), dat mogelijk werd gemaakt door een actieve endosmose: de frisse en bijtende weetgierigheid(AD)van de onbedorvenen, het energieke gezwoeg(AD)van de cellen die geen beter epos te bedenken hebben. (A/AD)</p>
<p>79 E vi aiutarono, di buona e felice lena(AD), un po'(S)tutti, e tutte.</p>	<p>Zo ongeveer(S)alle mannen en vrouwen hielpen er graag aan mee met veel volharding en goede wil(AD).</p>	<p>Zowat(S)alle mannen en vrouwen hielpen er met veel inzet en voortvarendheid(AD)aan mee.</p>
<p>80 Tra i primi(AD)la lavandaia Peppa, dalla cesta ricolma di</p>	<p>In de eerste plaats kwam(AD)de wasvrouw Peppa, haar mand</p>	<p>Een van de eersten was de wasvrouw Peppa met haar mand</p>

lenzuoli strizzati: una donna-
uomo **più dura e salda**(AD)che
non sia stato mai un **facchino**
(S), con quel carico sbilanciato
al braccio, e però l' asse della
persona impendente dall'
altra(AD)parte; tenace e
povera, e **gialla nel**
viso(AD)**lungo la sassonia**
penosa (O) **delle stradacce**
(AD)**in salita**(S)verso turre
ville con **parafulmine**(PS) e
talora, **nel vento, bandiera**
(AD); ferma, di tanto in tanto, -
la cesta(POS) per terra -, a
posare e a tirare il fiato, **ma**
non tanto, tirarlo(O), che le
venisse inibito il buon uso
della lingua, se mai di quello
stesso alt andava partecipe
alcuna comare **discendente**(S).

boordevol uitgewrongen lakens:
een manwif, **ijzersterk en harder**
(AD)dan welke **bootwerker**(S)ook
met die vracht aan één arm, die
haar volkomen uit het evenwicht
trok, zodat ze helemaal naar
één(AD)kant overhelde. Taai en
arm en **geel in het gezicht** (AD),
liep ze daar moeizaam(A)**over het**
slechte steenachtige dek (O)**van**
de weggetjes(AD), die **naar boven**
(S) voerdennaar de villa's vol
torentjes met **bliksemafleiders**(PS)
en soms met **de vlag in de**
wind(AD). Zo nu en dan bleef ze
even staan - **de mand**(POS) op de
grond - om te rusten en adem te
halen, **maar niet te diep**,X(O) **zodat**
ze haar tong niet meer behoorlijk
zou kunnen gebruiken als dit
oponthoud toevallig samenviel
met **dat van de een of andere oude**
vrouw(AD), die **naar beneden** liep
(S).

boordevol uitgewrongen lakens: een
manwif, **harder en potiger**(AD) dan
welke **sjouwer**(S) ook, met aan één
arm de vracht die haar volkomen uit
evenwicht trok, zodat ze helemaal
naar de **andere**(AD)kant overhelde;
taai en arm en **met een gelig**
gezicht(AD) **over de puntige keien**
(O)**van de hobbelweggetjes**(AD) die
omhoog(S) voerden naar villa's vol
torentjes met **bliksemafleider**(PS) en
soms met **wapperende vlag**(AD). Nu
en dan bleef ze even staan, met **haar**
mand(POS) op de grond, om uit te
rusten en adem te halen, **maar niet zo**
diep X(O) **dat ze haar tong niet meer**
behoorlijk zou kunnen reppen als
haar rustpauze toevallig samenviel
met **die van de een of andere**
afdalende(S)**kletskaus**(AD).

p.580
81 Dopo la morte **oramai**
lontana(O)della sua mamma
ella **aveva allevato**(V), oltreché
se stessa, anche i suoi sette
fratelli e sorelle, a cui nella
buona stagione(AD)aveva
appreso a far a meno delle
scarpe e **però**(AD)delle calze, e
di cui alcuni, da qualche anno,
lavoravano **agli opifici**(P), o **al**
luogo(AD): e per uno anzi, il
maggior, teneva già bell' e
pronto nella **naftalina**(AD) l'
abito nero da sposo, **dàtole**
(AD) dal **figlio della**(POS)
Signora(A), che aveva
ereditato **dai suoi**

p.22-23
Na de dood van haar moeder, **nu**
al weer een hele tijd geleden(O),
had ze behalve zichzelf ook nog
haar zeven broertjes en zusjes
moeten(A)**grootbrengen**(V)Ze had
hen geleerd het in **het warmste**
jaargetijde(AD)zonder schoenen te
stellen en **natuurlijk** (AD)ook
zonder kousen. Sommigen van hen
werkten sinds een paar jaar **op de**
fabriek(P) of **in het dorp**(AD), ja
zelfs lag er voor één van hen, voor
de oudste, het zwarte trouwpak,
dat ze gekregen had(AD)van **de**
zoon van **haar** (POS) **mevrouw**(A),
al kant en klaar in de **kamfer**(AD).
Deze had het al **toen hij vijf jaar**

p.32-33
Na de dood van haar moeder **lang**
geleeder(O) **had** ze behalve zichzelf
ook haar zeven broertjes en zusjes
grootgebracht(V): ze had **ze** geleerd
het in **het warme jaargetijde**(AD)
zonder schoenen en **dus**(AD) ook
zonder kousen te stellen; sommigen
van hen werkten sinds een paar jaar
in de fabriek(P)of **op het veld**(AD)
en voor een van hen, de oudste, lag
zelfs het zwarte trouwpak al kant-en-
klaar in de **mottenballen**(AD): **een**
geschenk(AD)van de **zoon van**
Mevrouw(A), die het **op zijn**
vijfde(AD) **van zijn voorvaderen**
(AD) had geërfd maar op zijn
vijfenvoertigste nog geen bruid had

<p>maggiori(AD)quell'abito a 5 anni(AD), ma a 45 non aveva ancora trovato la sposa.</p>	<p>was(AD)van zijn vader(AD) geërd, maar hij had op zijn vijfenveertigste nog geen bruid gevonden.</p>	<p>gevonden.</p>
<p>82 In quei giorni(A)le si era ammalata la vacca(POS), e l'aveva anche purgata(AD): ma le dava(A)continue preoccupazioni(AD).</p>	<p>p.23 Juist in die dagen(A) was de koe(POS) ziek geworden; ze had die zelfs een purgeermiddel gegeven(AD): maar het dier gaf haar(A)toch voortdurend zorgen(AD).</p>	<p>p.33 In die dagen(A)was haar koe(POS) ziek geworden. Ze had haar zelfs gepurgeerd(AD), maar het beest bleef haar(A)zorgen baren(AD).</p>
<p>83 Seconda(AD), o tra i secondi, la pescivendola a piè scalzi(Q) Beppina, notissima(AD)in (P)tutto il territorio(AD) di Lukones(P) e delle vicine(S)villie, non tanto per il commercio dei lavarelli(AD), quanto per il suo modo sbrigativo(AD) e piuttosto amazònico di far la piscia(POS), (il tempo è denaro): che adibiva per lo più, la pipì, a uno scopo nobile agronomico, secondo sarà specificato in appresso(AD).</p>	<p>Als tweede of daaromtrent kwam(AD)de visvrouw op blote voeten(Q), Beppina, die in (P)de hele streek(AD)om Lukones(P) en in de naburige(S)villa's erg bekend(AD) was, niet zozeer om haar handel in forellen(AD)als wel om de manier en de snelheid(AD) waarmee ze als een manwijf een plas(POS)deed (tijd is geld) en die ze meestal grootmoedig aanwendde ten gunste van agrarische doeleinden; over haar zelf zal verderop worden uitgeweid(AD).</p>	<p>Tweede of daaromtrent was(AD)de blootsvoets(Q) lopende(A)visvrouw Beppina, die op(P) het hele grondgebied(AD) van Lukones(P) en de omliggende(S)villa's overbekend(AD) was, niet zozeer om haar handel in meerforellen(AD) als wel om de radheid(AD) (tijd is geld) waarmee ze als een manwijf haar plas(POS) deed, die ze meestal voor nobele agronomische doelstellingen bestemde, zoals verderop uit een nadere omschrijving zal blijken(AD).</p>
<p>84 Questa seconda Giuseppa o Beppa era sbrigativa anche nel dire, martellante anzi(AD), o addirittura monosillabica(O), e pur tuttavia non riusciva meno efficace delle altre(A).</p>	<p>Deze tweede Giuseppa of Beppa was ook rap van tong, zelfs heel scherp(AD), ze gebruikte meest éénlettergrepige(O)woorden(A), waardoor haar taal toch niet minder doeltreffend was dan die van de anderen(A).</p>	<p>Deze tweede Giuseppa of Beppa was ook rad van tong, ze ratelde erop los(AD), eenlettergrepig zelfs(O), wat haar getater niet minder doeltreffend maakte dan dat van anderen(A).</p>
<p>85 E poi, non c'è due senza tre(AD), la Pina, detta anche Pinina del Goeupp(NP), ai registri(AD) Giuseppina Voldehagos maritata Citterio(A), ch'era la moglie nana(O) dell' affossatore principale(AD)e vestita(S), sempre di</p>	<p>Aangezien alle goede dingen uit drie bestaan(AD), was daar ook nog Pina, ook wel Pinina del Goëpp(NP)genoemd, in de burgerlijke stand ingeschreven als(AD) Giuseppina Voldehagos gehuwd met Citterio(A). Ze was het dwergvrouwtje(O) van de</p>	<p>En dan - driemaal is scheepsrecht(AD) - was er Pina, ook wel Pinina-met-de-bult(NP) genoemd, voor de burgerlijke stand(AD) Giuseppina Voldehagos gehuwd Citterio(A), het dwergvrouwtje(O) van de doodgraversbaas(AD), dat steeds in</p>

<p>nero in riguardo(AD)alla professione del marito, o forse perché beneficiaria(AD)dei vestiti a lutto smessi d' alcune sue impenitenti benefattrici.(AD)</p>	<p>voornaamste doodgraver(AD), dat steeds in het zwart gekleed ging (S), of met het oog op(AD)het beroep van haar man of misschien ook omdat ze profiteerde(AD)van de rouwkleren, afleggertjes van enige van haar nooit aflatende weldoeners.(AD)</p>	<p>het zwart gekleed liep(S), óf vanwege(AD) het beroep van haar man óf omdat ze de begunstigde was(AD) van de rouwkleren, afleggertjes van enkele verstokte weldoeners(AD).</p>
<p>86 S'erano subito(S)incaricate, queste tre, con altre donne e mariti(POS) e preti e osti(S), e vetturali e col portalettere(O) di Lukones, di diffondere(S)a modo loro quell'imbroglio portato(AD)fin là dal «commerciante(S)», ingarbugliandolo anche più (AD), se mai fosse stato possibile; e la Peppa lo(A) aveva anche recato per prima ad orecchio della Signora(POS), nella villa Pirobutirro.</p>	<p>Ze hadden het onmiddellijk(S)op zich genomen, deze drie, samen met andere vrouwen, hun echtgenoten(POS), priesters, herbergiers(S), en vrachtrijders en met de postbode(O)van Lukones op hun eigen manier die verwarde, ingewikkelde zaak, die in omloop gebracht was(AD)door de koopman(S), verder te vertellen (S), terwijl ze deze zo mogelijk nog ingewikkelder maakten(AD). Peppa was dan ook de eerste geweest die gezorgd had dat het verhaal(A)haar mevrouw(POS) ter ore kwam in de villa Pirobutirro.</p>	<p>Ze hadden het meteen(S) op zich genomen, deze drie, samen met andere vrouwen en echtgenoten en priesters en kroegbazen(S), en vrachtrijders en de postbode(O) van Lukones, op hun eigen manier die door de 'handelaar'(S) uitgebrachte knoeiboel(AD) voort te vertellen(S) en zo mogelijk nog onontwarbaarder te maken(AD); en Peppa had er als eerste voor gezorgd dat hij(A) Mevrouw(POS) in Villa Pirobutirro ter ore kwam.</p>
<p>349 Un quadrupedare(AD)tra i ciottoli(AD) tolse(S), il dottore ai (P)pensieri(PS): levò il capo(POS), si vide guardato dalla Battistina (AD) in discesa.</p>	<p>Een hoefgetrappel(AD)op de kieselstenen(AD)ontrukte(S), de dokter aan(P) zijn gepeins(PS). Hij hief zijn hoofd(POS) op en zag dat Battistina,die naar beneden kwam, naar hem keek(AD).</p>	<p>Een klompdansen(AD)op de keien(AD)rukte(S), de dokter uit(P)zijn gepeinzen(PS); hij hief het hoofd(POS)en keek recht in de ogen van Battistina (AD), die naar beneden kwam.</p>
<p>350 La donna aveva un piccolo incarto(O)sotto il braccio diritto, e con le due mani reggeva un piatto fondo(AD),coperto da(P)un altro piatto(S)rovesciato: la faccia si rivolgeva(AD)a sinistra, che parve(S) si fossero(V)sbagliati a inchiodar-gliela(S), sul busto(POS), quasi d'un pupazzo dignitoso(AD verso(S), occidentale: in realtà(A) per far luogo al</p>	<p>De vrouw had een klein bundeltje(O)onder haar rechterarm en met beide handen hield ze een soepbord (AD)vast dat door(P)een ander omgekeerd bord(S)was afgedekt. Haar gezicht keek(AD)naar links, zodat(A) het scheen(S)alsof men zich had(V)vergist toen men het op de romp(POS) vasthechtte(S),,</p>	<p>p.71-72 De vrouw had een pakje(O) onder haar rechterarm geklemd (A) en hield met beide handen een diep bord(AD)vast dat met (P)een tweede, omgekeerd bord(S) was afgedekt. Haar gezicht stond(AD)ze naar links, het leek(S) wel of ze zich vergist hadden(V)toen het op haar romp(POS) schroefden(S),, als</p>

<p>gozzo(POS), tre o quattro ettogrammi.</p>	<p>bijna(A) als dat van een hanswurst(AD), die zich waardig naar het westen keert(S). Maar in werkelijkheid (A) was dit om plaats te maken voor een kropgezwel (POS) van drie of vier ons.</p>	<p>bij een beeldje uit een kerstgroep(AD) dat zich waardig naar het westen wendt(S); in werkelijkheid(A) om plaats te maken voor haar kropgezwel (POS) van drie of vier ons.</p>
<p>351 Aveva l'aria un poco(S), sospettosa(S) e intimidita(IPO), con quel desinare che le impegnava le mani(AD), come un animale a cui(AD) possano (V) contendere(AD) il(POS) cibo(S); e il gozzo(S) pareva un animale per conto suo che, dopo averla azzannata nella trachea, le bevesse fuori metà del respiro(A), nascondendosi però sotto la pelle di lei come il fotografo sotto la tela(POS).</p>	<p>p.60-61 Ze zag er met dat middagmaal dat haar belette haar handen te gebruiken(AD), een beetje(S), wantrouwend(S) en verlegen(IPO) uit, als een dier dat(AD) men zijn(POS) voedsel (S) zou kunnen(V) betwisten (AD). Het kropgezwel(S) leek op zichzelf al een dier dat na zich in haar luchtpijp te hebben vastgebeten de helft van haar adem daaruit opzoog(A), terwijl het zich onder haar huid verstopte als een fotograaf onder de zwarte doek (POS).</p>	<p>p.72 Ze zag er wat(S), argwanend(S) en schichtig(IPO) uit met dat middagmaal dat haar handen gebonden hield(AD), als een dier waarvan(AD) ze het(POS) eten(S) kunnen(V) afpakken(AD); en de krop(S) leek op zichzelf een dier dat, na zich in haar luchtpijp te hebben vastgebeten, de helft van haar adem opzoog (A) terwijl het zich onder haar huid verstopte als een fotograaf onder zijn zwarte doek(POS).</p>
<p>352 Tantoché la titolare(IPO) ansimava leggermente, per quanto (S) venisse in discesa, con un gorgoglio(AD) appena percettibile, come un velo di catarro(AD).</p>	<p>P.61 Zodat de bezitster(IPO) licht hijgde, met een nauwelijks hoorbaar gerommel(AD), als bij een lichte catarre(AD), hoewel(S) ze naar beneden liep.</p>	<p>Zodat de draagster(IPO) ervan(A), ook al(S) liep ze naar beneden, licht hijgde, met een nauwelijks hoorbaar gegorgel(AD), als door een slijmlaag(AD).</p>
<p>353 Il dottore accennò a fermarsi (AD): e tutt'e due allora(AD) si fermarono</p>	<p>De dokter maakte aanstalten om stil te staan(AD) en toen (AD) stonden beiden stil.</p>	<p>De dokter hield even de pas in(AD); daarop(AD) stonden ze allebei stil.</p>
<p>354 Dal gozzo(AD) della donna ribolli(AD) un «buon giorno signor dottore», così somnesso(S), e bagnato(S), che parve il cuocere (S), d'una verza e carote(AD) in una terrina, a cui per un attimo(S) si sia tolto(V) il coperchio.</p>	<p>Uit de keel(AD) van de vrouw giste(AD) een 'dag meneer de dokter', zo fluisterend(A), gesmoord(S) en vochtig(S), dat het wel leek op het koken(S) van een kool met wortels(AD) in een pan, waarvan men een ogenblik(S) de deksel had afgenomen(V).</p>	<p>Uit de krop(AD) van de vrouw borrelde een 'dag meneer de dokter' op(AD), zo gedempt(S) en waterig(S) dat het leek op het pruttelen(S) van kool en wortels in een pan waarvan het deksel even(S) is opgelicht(V).</p>

<p>355 «Cos'ha?(AD)», dimandò il medico guardando a terra, con gli occhi(AD) pesi, enfiati come per sonno (A): intanto(S), col bastoncello, andava rimuovendo (AD) nel suolo alcuni ciottoli dei meno malnati(S).</p>	<p>'Wat heeft hij?'(AD)vroeg de arts, terwijl hij naar de grond keek met zware, door slaap(A) gezwollen ogen(AD). Intussen(S)schoof hij met zijn stok op de grond een paar van de minst hinderlijke(S) steentjes heen en weer(AD).</p>	<p>'Wat is er aan de hand?'(AD) vroeg de arts terwijl hij naar de grond keek met zware, als door slaap(A)gezwollen oogleden (AD); ondertussen(S)tikte hij met zijn stok op de grond een paar van de minst lastige(S) steentjes weg(AD).</p>
<p>356 I vepri della barba(Q)gli davano il volto(S)d'un ladrone(S) del Gòlgota(NP), ma collocato a riposo (S).</p>	<p>De stoppels van zijn baard(Q) gaven hem het uiterlijk(S)van een dief(S)op Golgotha(NP), maar dan een gepensioneerde (S).</p>	<p>Zijn baardstoppels(Q) gaven hem het gezicht(S) van een rover(S) op Golgota(NP), maar dan in ruste(S).</p>
<p>357 «Ho fatto tardi(AD)quest' oggi, a momenti è già(S) qui mezzogiorno(AD)».</p>	<p>-'t Is laat geworden(AD) vandaag, 't is al bijna(S) twaalf uur.(AD)-</p>	<p>'Ik ben laat vandaag, 't is al bijkans(S)middag(AD).'</p>
<p>358.«Qui» moto a luogu(O) si dice(S)«scià» nei dialetti della Keltiké.</p>	<p>In deze streken(O)drukt men zich uit(S) in het dialect van Keltiké.</p>	<p>X(O) Ze zei(S) het in het dialect van Keltiké.</p>
<p>P.610 359 «Dicevo(V)il signor Gonzalo».</p>	<p>- Ik bedoel(V)signor Gonzalo. -</p>	<p>'Ik bedoelde(V)met(A)don Gonzalo.'</p>
<p>360 «Saprei no: gira(S)per casa che pare un matto, quelle poche ore che ci(S) sta: non si può(AD)più vivere in quella casa ».</p>	<p>- Dat(C)zou ik niet weten, hij doolt(S)de weinige uren dat hij daar(S)is als een gek door het huis, je kunt(AD)in dat huis niet meer leven... -</p>	<p>'Ik zou 't(C)niet weten. De weinige uren dat hij er(S)is, banjert(S)hij als een gek door het huis; 't is geen(AD)leven meer in dat huis .. .'</p>
<p>361 « Vivere vivere ».</p>	<p>-Leven... leven...-</p>	<p>'Leven ... leven .. .'</p>
<p>362 «La Signora(ED/O) è andata al(C) cimitero coi fiori e con dietro(C) la Pinina, che aveva(V) la chiave Povera donna anche lei!(AD)... dopo tante vite(S) ridotta in quella maniera(AD); ad aver paura del figlio ».</p>	<p>- De Signora(ED/O) is met bloemen naar het(C) kerkhof gegaan met Pinina achter zich(C) aan, die had(V) de sleutel .. Dat(C) is ook een stakker(AD)!. .. Na alles wat ze heeft doorgemaakt(S) ... is ze er wel erg aan toe(AD) ... bang te moeten zijn voor je eigen zoon ... -</p>	<p>'Mevrouw(ED/O) is met bloemen naar 't(C) kerkhof gegaan met Pinina achter d't(C) aan, die de sleutel heeft(V) ... 't(C)Arme mens ook(AD)!. .. na alles wat ze beleefd(S) heeft ... is ze er beroerd aan toe (AD) ... bang te moeten zijn voor je eigen zoon .. .'</p>
<p>363 «... Paura!... sarà la discordia (S), la diversità dei caratteri ...».</p>	<p>-Bang!Het zal wel een verschil van mening(S) zijn, verschil in karakter. .. -</p>	<p>'..Bang!..Het zal wel onenigheid (S) zijn, verschil in karakter. .. .'</p>

<p>364 « ...No, no, signor dottore ... è paura(AD) ... Quando(S) lui comincia(AD) a girar(S) per casa come un(C) apparizione(S), alla signora(O) gli prende male dalla paura(S)... creda a me(S), signor dottore, che la(C) conosco da un pezzo(AD); povera donna(AD)! dopo tutte le vite che ha fatto(AD)! ».</p>	<p>- Nee, nee, meneer de dokter ... het is angst(AD)... Als(S) hij als een(C) geestverschijning(S) door het huis gaat(AD) dwalen (S), wordt de signora(O) ziek van angst(S) ... geloof mij(S) maar(A), meneer de dokter, ik ken haar(C) lang genoeg(AD) ... arme vrouw(AD)! .. na alles wat ze heeft doorgemaakt (AD)! .. -</p>	<p>p.72-73 ' ... Nee, nee, meneer de dokter... ze is bang(AD) ... Wanneer(S) hij als n(C) spook(S) door het huis begint(AD) rond te waken(S), wordt ze(O) ziek van schrik(S)... geloof me(S), meneer de dokter, ik ken d'r(C) al lang(AD) ... de arme ziel(AD)! .. na alle levens die ze geleefd heeft(AD)! .. '</p>
<p>365 « Ma paura di chi(AD)? ... di che cosa? ... ».</p>	<p>- Maar angst(AD) voor wie? .. voor wat?.. -</p>	<p>p.73 'Bang voor wie dan(AD)? .. voor wat? .. '</p>
<p>366 «Paura di essere sola in casa quando c'è lui(AD)... glie lo dico io.... Vuol sempre che stia lì(A), che stia lì(O), mi fa lei da mangiare(AD)...pur che stia lì ... e non mi lascia mai andar a casa come oggi(A)... che è già(S) quasi mezzogiorno(AD)... Ma io non posso, capirà(S), ho da fare i miei (C) fatti(S)... e tutti i mestieri (AD).. .. ho ancora da far(S) il pastone(S) alle galline...ed è già qui mezzogiorno(AD)... ».</p>	<p>p.61-62 Bang om alleen met hem thuis te zijn(AD)... , dat zeg ik u ... Ze wil maar altijd dat ik daar blijf (A) X (O), zij kookt dan voor me(AD)... als ik maar blijf... en ze laat me nooit naar huis gaan ... zoals vandaag(A) ... en het(C) is al bijna(S) twaalf uur(AD)... maar dat kan ik niet(A), dat begrijpt u(S) wel, ik heb mijn(C) eigen huishouding(S) ... met alles wat er te doen is (AD) ... ik moet nog .het voer(S) voor de kippen koken(S) ... en daar slaat het al twaalf uur(AD)... -</p>	<p>'Bang om alleen in huis te zijn als hij er is(AD)... dat zeg ik u ... Ze wil altijd dat ik X (O) blijf(A), dat ik blijf(O), ze maakt zelf eten voor me(AD)...als ik maar blijf... en ze laat me nooit naar huis gaan ... zoals vandaag weer(A)... en 't(C) is al bijkans(S) middag(AD)... Maar ik kan niet(A), dat snapt u(S) wel, ik heb m'n(C) eigen huishouden(S) ... al m'n besognes(AD)... ik moet de slobber(S) voor de kippen nog klaarmaken(S) ... en 't is al middag(AD).'</p>
<p>367 Già», meditò(AD) il dottore, «la casa è(AD) in un posto un po'(S) fuori mano, un po' abbandonato(S) con tutto sto bosco d'attorno(S)»; diede una bacchettata(S) nel frascame(AD).</p>	<p>p.62 - Tja, - peinsde(AD) de dokter, - het huis ligt(AD) een beetje(S) afgelegen, een beetje(S) eenzaam(S) ... met al dat bos rondom(S), - en hij sloeg met zijn stok(S) in het struikgewas (AD).</p>	<p>'Tja,' opperde(AD) de dokter, 'het huis is(AD) wat(S) afgelegen, wat (S) verlaten(S) ... met al dat bos eromheen(S). 'Hij gaf met zijn stok een mep(S) in het gebladerte(AD).</p>
<p>368 « Oh(O)! per(O) il bandonato(C) non sarebbe niente(AD) », egutturò la gozzuta</p>	<p>- ... Wat dat afgelegene betreft(O), dat(C) zou niets zijn(AD), - klonk het diep uit</p>	<p>' ... Ach(O), afgelegen, als 't(C) dat maar was(AD),' gorgelde de kroplijdster.(AD) Het komt</p>

<p>(AD). «Ma (O) è che(S) ha paura (AD) del suo(C) figlio lei che è sua(C) madre(AD)! ...quando(S) comincia(AD) a girar(S) per casa con le(C) mani nelle(C) tasche... Ecco(AD), signor dottore, che cos'è Mi dica un po' lei(AD)...».</p>	<p>de krop(AD). - Maar(O) het komt omdat(S) ze bang voor haar(C) zoon is(AD)... en ze is toch zijn(C) moeder(AD)!.. Als(S) hij dan met zijn(C) handen in de(C) zakken door het huis gaat(AD) dwalen(S)!... Ziet u(AD), meneer de dokter, zo is het ... wat zegt u daar nu van(AD)... -</p>	<p>omreden dat(S) ze als de dood is(AD) voor d'r(C) zoon ... z'n(C) eigen moeder(AD)!.. wanneer(S) hij met z'n(C) handen in z'n(C) zakken door het huis begint te(AD) banjeren (S) ... Dát is het(AD), meneer de dokter... Zeg nou zelf(AD)...'</p>
<p>369 « ...Va, va Voi donne vi fate sempre delle idee(AD)! Che paura volete che abbia(A)? ... Ma se è un uomo come gli altri(A)!... Griderà un po'(O/AD), di tanto in tanto(A), perché ha la luna in traverso(S)... perché la minestra la è troppo cotta(AD)... Come fan tutti (O)... ».</p>	<p>- ... Kom, kom ... jullie vrouwen halen je altijd van alles in je hoofd(AD)!.. Waarvoor zou ze nu bang moeten zijn(A)?; .. Hij is toch immers een man als alle anderen(A)! ... Hij zal zo nu en dan wel eens(A) een beetje schreeuwen(O/AD), omdat hij uit zijn humeur is(S)... of omdat de soep te lang gekookt heeft (AD) ... Zoals iedereen weleens doet (O) ... -</p>	<p>' ... Kom, kom!.. Jullie vrouwen zien overal spoken(AD)! ... Waar zou ze bang voor moeten zijn(A)?... Hij is toch een man als alle andere(A)!.. Hij zal zo nu en dan eens(A) foeteren(O/AD), omdat hij met het verkeerde been uit bed gestapt is(S) ... of omdat de soep verkookt is(AD) ... Zoals iedereen(O) ... '</p>
<p>p.610-611 370 «Fosse domà(C) per il gridare(AD)... ma quando le dice(C) un qualche cosa anche peggio(AD)! a(O) una(C) vecchia di settantatre (E)anni! ... a(O) sua (C) madre(A)! che a vederla andar giù(O/AD) al(C) cimitero, coi fiori(O), con la Pina dietro, mi par perfino che(AD) vada a fissare(AD) il(C) posto L'ultima volta ha avuto il coraggio di dirle, alla Pina,(O/AD) quando sarò qui(V) anch'io, la verrà(V), non è vero(AD)... di tanto in tanto(S), a dire un' avemmaria(S) anche per me ».</p>	<p>- Als het alleen(C) dat schreeuwen was.(AD).. maar soms zegt hij(C) ook wel erger dingen tegen haar(AD)!... Tegen(O) een(C) oude vrouw van drieënzeventig(E) jaar!.. .. tegen(O) zijn(C) moeder(A)!.. .. als ik haar daar(A) zo naar beneden naar het(C) kerkhof zie gaan(AD) met de bloemen (O) en met Pina achter zich(C) aan, lijkt het zelfs wel (AD) of ze daar een(C) plaatsje gaat bespreken(AD). De laatste keer heeft ze zelfs (A) tegen Pina gezegd(O/AD): als ik hier ook zal liggen(V), zul je(V) toch wel eens komen(A), nietwaar(AD)... zo nu en</p>	<p>'Bleef het maar(C) bij foeteren(AD)... maar wat je (C) die allemaal naar het hoofd slingert(AD)! ... X(O) n(C) oude vrouw van vierenzeventig(E)!.. .. X(O) z'n(C) eigen moeder(A)!.. .. Als ik haar zo naar X(O) 't (C) kerkhof zie sjokken(AD) met bloemen(O), met Pina achter d'r(C) aan, krijg ik zelfs de indruk(AD) dat ze daar alvast(A) 'n(C) plaatsje gaat bespreken (AD) ... De laatste keer bestond ze het om tegen d'r te zeggen, tegen Pina(O/AD): "Als ik hier ook lig(V), kom je(V) toch wel, hè(AD)? .. zo af en toe(S), om ook voor mij een weesgegroetje(S) te bidden ... "</p>

	dan(S), om ook voor mij een Ave-Maria(S)te bidden ... -	
p.611 371 «...Be(AD), povera donna(AD), son cose che si dicono(AD) ».	- Nou ja(AD), die arme vrouw(AD), dat zijn van die dingen, die men zo zegt(AD) ...-	' ... Ach(AD), de zielenpoot(AD), dat zijn van die dingen die een mens wel eens zegt(AD) .. '
372 « ...E quando(S) lui comincia a girare(S) e va da una stanza all' altra e la guarda(C/AD) allora è quando(O) lei ha più paura. (AD)... e pare che le guardi le(C) bòccole ».	- ... En als(S)hij begint rond te lopen(S)... van de ene kamer naar de andere ... en hij kijkt haar(C)aan(AD) ... dan(O)wordt ze zo bang(AD)... en het(C)is net of hij(C)naar haar(C)oorbellen kijkt ... -	p.73-74 ' ... En wanneer(S) hij begint rond te struinen(S) ... van de ene kamer naar de andere ... en naar d'r(C)kijkt(AD) ... juist dan(O) wordt ze 't bangst(AD) ... dan is 't(C)net alsof ie(C) naar d'r(C)oorbellen kijkt .. '
373 ..Ma siete matta(AD)!.... cosa deve importargli delle bòccole(V)?...».	- ... Maar ben je nou gek geworden(AD)!...wat zouden hem die oorbellen kunnen schelen(V)?.. -	p.74 'Je raaskalt(AD)!.. Wat kunnen die oorbellen hem schelen(V)? . '
374 « ... Io so no, signor dottore, che vuol che le dica? Ma anche stamattina(O) vedevo che le guardava(V)i brillanti perché è già un po' di tempo che le tiene gli occhi(AD)sui brillanti(POS/C) ».	- ... Dat weet ik niet, meneer de dokter, wat zal ik u zeggen? Maar vanmorgen(O) nog zag ik dat hij naar haar briljanten keek(V)... want hij heeft al een hele tijd een oogje(AD)op haar briljanten(POS/C) ...	' .. Ik weet het niet, meneer de dokter, wat zal ik u zeggen? Ook vanmorgen(O) zag ik hem nog naar de briljanten kijken (V)... want hij kan al een tijdje z'n ogen niet van d'r briljanten (POS/C)afhouden (AD) .. '
375 « ... Che(O) brillanti! ».	p.62 - ... Wat nou(O), briljanten! .. -	'X(O) Briljanten? .. '
376 « ... Sulle(O/C) bòccole, che la signora(ED) non può farne(O) senza(S) un minuto lei lo sa(A) E seguitava a guardare, a guardare(V/S) Io ma io ho paura anch'io, certe volte sono una(C) povera vecchia(O) anch'io(A) come lei.. .. e con quella disgrazia(S) qui, capirà(AD).. .. » (significò il gozzo). « Oramai vado anch'io per i sessantotto ».	-... X(O) Haar(C) oorbellen, daar(O)kan de signora(ED) geen minuut buiten(S)... dat weet u wel(A)... En hij bleef maar kijken, kijken(V/S) ... Ik... soms ben ik ook bang ... ik ben ook een (C) arme X(O) vrouw(A) net als zij ... en met die narigheid(S)hier, u begrijpt me wel(AD)...(ze wees op het kropgezwel) .ik loop ook al tegen de achtenzestig ...-	' Op (O)d'r(C) oorbellen, en Mevrouw(ED)X(O)kan geen minuut zonder(S)... dat weet u(A) ... En hij maar blijven staren, staren(V/S) ... Ik ... soms ben ik zelf(A)óók bang ... ik ben ook maar 'n(C)arme oude(O) vrouw(A), net als zij ... en met die sores(S)hier, ziet u(AD)? .. ' (ze wees op haar kropgezwel) ' .. ik loop ook al tegen de achtenzestig .. '
377 « Sessantotto, ottantotto è poi sempre lo stesso(AD)... »: alzò le spalle e diede un' altra(S)	Achtenzestig, achtenzestig ... 't blijft toch allemaal hetzelfde (AD) ... - Hij haalde zijn schou-	' ... Achtenzestig, achtentachtig ... wat maakt het uit? .. ' Hij haalde zijn schouders op en

<p>bacchettata(AD)nelle robinie.</p>	<p>ders op en sloeg weer(S) met zijn stokje(AD)in de acacia's.</p>	<p>verkocht de acacia's opnieuw(S) een mep(AD).</p>
<p>378 « E pur anche vero(AD), signor dottore! ... noi altri non abbiamo nulla(S)da perdere ... questo è sicuro(AD) ... E(AD)lui non le toglieva gli(C)occhi dai brillanti La signora(ED)si moveva per casa: e lui le(C)andava dietro... e continuava a(P) fissarle(C)un orecchio...e poi(S) quell'(POS) altro e lei andava in(P)sala(AD), e lui dietro in sala(O), ...e tornava in cucina a nettare la macchinetta del caffè, con il fischio(AD), che a me non me la lascia neanche toccare, guai, guai!(AD). ... e lui dietro in cucina(P).... Ah!(AD)che vita, che vita! con quella paura addosso(AD), tutto(S) il giorno! senza poter vivere in pace un minuto(AD)! E ogni volta(S) le dice di non perderli(S), di stare attenta(AD) e le dice stringendo i denti(AD): janda, anda! che i brillanti non ti salveranno(A),! Salvarla di che cosa? mi dica lei Avrà bene il diritto di portar le sue bòccole, sta povera vecchia(AD), che glie le ha date il suo marito(AD)... e dopo tutto il lavorare che ha fatto(S)! ».</p>	<p>- ... Ook dat(C)is waar(AD), meneer de dokter!. .. Wij hebben niets(S)te verliezen ... dat is zo zeker als wat(AD). .. Maar(AD)hij hield zijn(C) ogen niet van haar briljanten af ... De signora(ED)liep door het(C) huis en hij liep(A) haar(C) achterna ... en hij bleef maar naar(P)haar(C)ene oor staren(AD)... en dan(S)naar(P) haar(POS/C) andere ... en ze liep(A) de huiskamer(AD)in(P)en hij liep(A)er(C)achteraan, de salon in(O) ... en zij ging weer naar de keuken om de koffiemachine met het fluitje schoon te maken(AD), waar ik zelfs niet mag aankomen, o hemel nee!(AD). .. en hij achter haar aan de keuken in(P) ... O(AD)! wat een(C) leven, wat een(C) leven! de hele(S) dag in angst te zitten(AD)! ... zonder een minuut rust te hebben(AD)! En telkens(S) zegt hij(C) tegen haar dat ze ze niet moet verliezen(S), dat ze voorzichtig moet zijn(AD)... en met zijn tanden stijf op elkaar(AD)zegt hij(C): janda, anda! die briljanten zullen je heus niet redden(A)! Haar redden van wat? Zegt u me dat eens ... Ze heeft toch zeker het recht haar oorbellen te dragen, die arme oude vrouw(AD), haar(C) man heeft ze haar toch gegeven(AD)... na al het werken dat ze heeft gedaan(S)! .. -</p>	<p>' ... En toch is 't(C) waar(AD), meneer de dokter!. .. Wij hebben niks(S) te verliezen ... zo waar als ik hier sta(AD)... En(AD)hij hield z'n(C) ogen niet van die briljanten af ... Mevrouw(ED) liep door 't(C) huis, en hij achter d'r(C) aan ... en maar op(P)d'r(C) ene oor pieren(AD)... en daarna(S)op(P)'t(POS/C) andere... zij naar(P), de eetkamer(AD)en hij d'r(C) achteraan X(O)... en zij terug naar de keuken om het espressokannetje uit te spoelen, dat met het fluitje(AD), waar ik zelfs niet aan mag komen, oei oei!(AD).. en hij d'r achterna naar(P) de keuken... . Ach(AD), wat 'n(C) leven, wat 'n(C) leven! Met de stuipen op 't(C) lijf(AD), de godganse dag! .. zonder een minuutje rust te vinden(AD)! En keer op keer(S) zegt ie tegen haar dat ze ze niet mag kwijtraken(S), dat ze moet opletten(AD)... en zegt ie(C) knarsetandend: (AD) jAnda, anda! Die briljanten zullen je niet redden(A)!" Haar redden van wat? Zegt u me dat eens ... Ze heeft toch zeker het recht om d'r oorbellen te dragen, 't arme mens(AD), ze heeft ze toch cadeau gekregen van d'r(C) man(AD)... en na al wat ze afgezwogd heeft(S)! ... '</p>

p.611-612
 379 Il dottore taceva, **guardando** (AD) a terra: aveva trovato, con la punta della bacchetta, **un sasso più minchione** (AD) degli altri incastonato nella **terra** (S) come un brillante di **sasso** (S): e **gli ci vollero due mani a far leva** (AD).

De dokter zweeg en **keek** (AD) naar de grond: met de punt van' zijn stokje had hij een **steentje** (S) gevonden **dat wat olijker was** (AD) dan de andere, als een stenen in de **grond** (S) gevat briljant en **er waren twee handen voor nodig om het eruit te wrikken** (AD).

p.74-75
 De dokter zweeg, **met zijn blik** (AD) naar de grond: met de punt van zijn stokje had hij een **wat treiteriger** (AD) **kei** (S) dan de andere gevonden, als een in de **aarde** (S) gevatte stenen briljant, en **hij had allebei zijn handen nodig om hem los te wrikken** (AD).

p.612
 380 « E certe volte, tutt' a un botto, le urla **sulla faccia** (POS/C) che costano cinquemila **pezzi** (ED), cinquemila **pezzi** (ED)! urla (S), i brillanti e che loro hanno patito il freddo e la fame per le pere, non sa neanche lui cosa dice: per le pere? il freddo? la fame? ... e poi scoppia fuori in un **verso** (PS/AD) che è buono lui solo di farlo, **come fosse il diavolo a ridere** (AD), ai piedi d'un **morto** (S), che lo ha **appena** (S) usmato e sta per beccarselo via: e dice che le donne son bestie **con addosso** (A), cinquemila **pezzi** (AD) di brillanti, e nient' altro che **bestie** (AD), dice, **porche bestie** (AD)... e che intanto i morti hanno **riempito** (AD) i cimiteri, sicché non c'è più **nessuno** (S) che si decide a morire, neanche le **bestie** (AD)... Allora **dovrebbe vederla** (A), signor dottore!, quella **povera vecchia** (AD), a **piangere!** (S) **piangere** (S) di nascosto con le finestre magari che **sbattono** (S)» (così disse) « tant' è il vento che ci gira, **per quella casa** (P)... E allora mi fa **chiamare** (S) il Giuseppe, ma la **mi vien dietro**

63-64
 -... En soms ineens, schreeuwt hij haar **in het gezicht** (POS/C) dat die vijfduizend **pezzi** (ED) kosten, vijfduizend **pezzi** (ED)! **schreeuwt** (S) **hij** (C), **voor** (A) die brillanten ... en dat zij kou en honger hebben geleden voor de peren. Hij weet zelf niet wat hij zegt: voor de peren? kou? honger?.. en dan barst **hij** (C) los in **klanken** (PS/AD) zoals alleen hij kan uitstoten. **Alsof de duivel staat te lachen** (AD) aan de voeten van een **lijk** (S), dat hij **juist** (S) heeft besnuffeld en op het punt staat in te pikken. Hij zegt dat vrouwen krenge zijn, **die voor** (A) vijfduizend **pezzi** (AD) brillanten **aan hun lijf hebben** (A), niets anders dan **beesten** (AD), zegt hij, **vuile beesten** (AD) ... en dat intussen de doden de kerkhoven hebben **bezet** (AD), zodat **niemand** (S) meer besluit te sterven, zelfs niet die (AD) **beesten** ... Dan zou u **haar** (C) **eens moeten zien** (A), meneer de dokter! **die arme oude vrouw** (AD), **hoe ze dan huilt** (S)! ... stiekem **huilt**

p.75
 'En soms schreeuwt ie ineens **vlak** (A) **in d'r gezicht** (POS/C) dat ze vijfduizend **peso** (ED) kosten, vijfduizend **peso** (ED)! **tiert** (S) **ie** (C), die brillanten ... en dat zij kou en honger geleden hebben voor de peren, hij weet zelf niet wat ie zegt: voor de peren? Kou? Honger? .. En dan barst **ie** (C) los **in zo'n gemekker** (PS/AD) dat hij alleen kan uitstoten, **als een grinnikende duvel** (AD) aan de voeten van een **dode** (S) **die** hij **net** (S) besnuffeld heeft en op het punt staat in te pikken; en hij zegt dat vrouwen krenge zijn **met** vijfduizend **peso** (AD) brillanten **aan hun lijf** (A), niks anders dan **krenge** (AD), zegt ie, **rotkrenge** (AD) ... en dat intussen de doden de kerkhoven **vol gelegd** (AD) hebben, zodat **geen mens** (S) meer besluit te sterven, zelfs die **krenge** (AD) niet ... Dan **zou u d'r** (C) **moeten zien** (A) **janken** (S), meneer de dokter! ... **dat arme oudje** (AD). .. stiekem **janken** (S)... terwijl de ramen soms **staan te** (A) **klapperen** (S)

<p>anche lei(AD), perché a restar lì sola con il figlio ha paura, le dico! ... E dice che sono come i neri dell' Africa come gli Arabi(AD), dice, con le perle(AD) nel naso, le donne, con gli anelli attaccati al naso ... in mezzo(S)» (sollevò appena(S) i due(S) piatti) «tra i buchi(P), sa ... perché(S) dice che i negri(S) fanno così.. .. cioè(AD) le sue donne(A), dei negri ... (O) ».</p>	<p>(S)...soms wel(A) terwijl de ramen kleppen(S) - (zo zei ze het) - zo hard tocht het daar door dat huis(P) ... en dan laat ze mij José roepen(S), maar dan komt zij ook met me mee(AD), want ze is bang met haar zoon alleen te blijven, dat zeg ik u! ... En hij zegt dat ze zijn als de zwartjes in Afrika ... als de Arabieren(AD), zegt hij, die vrouwen met paarden(AD) in hun neus, met ringen door hun neus ... hier midden door(S) ... (even(S) hief ze beide(S) borden) - door de gaten(P), weet u, omdat(S), zegt hij, de negers(S) dat doen ... dat wil zeggen(AD) hun vrouwen(A) (O)... -</p>	<p>(zo zei ze het) ' ...zo hard tocht het daar in dat huis(P) ... En dan laat ze mij José halen(S), maar ze komt zelf achter me aan(AD), want ze is bang om daar alleen te blijven met d'r zoon, dat zeg ik u! .. En hij zegt dat ze zijn als de zwartjes in Afrika ... als de Moren(AD), zegt ie, met parels(AD) in hun neus, de vrouwen, met ringen dwars door hun neus ... in het midden(S) (ze hief de twee(S) borden een ietsepietsje(S) op) 'tussen de gaten(P), weet u ... want(S) hij zegt dat de nikkers(S) dat zo doen ... nou ja(AD), die vrouwen van hun(A), van de nikkers(O) ... '</p>
<p>381 « Quante storie(S)! », brontolò(S) il medico alzando una spalla: e gli prese a dondolare una gamba(AD): «...ma se è un buonissimo diavolo(S)! Voi donne chissà cosa capite...cosa sognate (AD)... ».</p>	<p>p.64 - Wat een kletspraat(S)! - mopperde(S) de dokter, trok een schouder op en zwaaide wat met zijn ene been(AD). - Maar het is toch een doodgoeie duivel(S)! Jullie vrouwen denken altijd wie weet wat... jullie dromen(AD) ... -</p>	<p>'Wat een kolder(S)!' bromde(S) de dokter en trok een schouder op; een van zijn benen begon te wiebelen(AD). ' ... Maar het is toch een doodbrave duvel(S)! Wie kan er nou weten wat jullie, vrouwen, ervan snappen ... en wat jullie verzinnen(AD) ... '</p>
<p>382 « Glie lo(C)giuro, signor dottore! le dico che quella donna, in quella casa, è più la pena che la vita(AD) ».</p>	<p>- ... Ik zweer 't(C)u, meneer de dokter! ik zeg u dat die vrouw in dat huis meer verdriet heeft dan vreugde(AD) -</p>	<p>'Ik zweer het(C) u, meneer de dokter! Ik zeg u dat die vrouw in dat huis meer afziet dan ze leeft(AD) .. '</p>
<p>383 « Ma sarà un momento (AD) una ventata di rabbia »: stava per(AD) avviarsi: « come il vento(AD), quando si sente sbattere(S) tutti gli usci(E), tutt' a un tratto e poi se ne va, e non è nulla(AD)... A furia(AD) di viver solo sprangato in camera, a leggere a fantasticare è</p>	<p>- ... Maar dat zal wel een ogenblik zijn(AD) ... een vlaag van woede ... - hij stond op het punt(AD) door te lopen. - Als een windstoot(AD), als je ineens alle deugden(E) hoort slaan(S) ... , en dan is het voorbij en het heeft niets te betekenen(AD) ... Als je altijd</p>	<p>p.75-76 ' ... Maar dat is toch zó overgewaaid(AD) ... een vlaag van woede .. ' Hij maakte aanstalten om(AD) door te lopen. ' ... zoals een windvlaag(AD), als je opeens alle deuren(E) hoort klapperen(S) ... en die daarna gaat liggen(AD),</p>

<p>quel che capita(AD)ad un misantropo(S) ».</p>	<p>zo(AD)alleen leeft ... opgesloten in een kamer en maar lezen ... maar fantaseren ... zo leeft(AD) een misantroop(S) ... -</p>	<p>en wat blijkt(A)? Niks aan de hand(AD) ... Als je zo lang(AD) alleen leeft ... opgesloten in een kamer en maar lezen .. maar fantaseren ... kan dat je als mensenhater(S) wel eens overkomen(AD) .. '</p>
<p>p.612-613 384 Le cicale, risvegliate, screziavano(AD) di fragore le inezie verdi sotto la dovizia di luce, tutto il(AD)cielo della estate crepitava di quello stridio(S) senza termini, nell'unisono d'una vacanza assordante(AD).</p>	<p>De cicaden, weer ontwaakt, vulden(AD)met luidruchtige wanklanken de groene leegten onder de overvloed van licht, de ganse(AD)zomerhemel knetterde van dit eindeloze gesjilp(S) in het unisono van een oorverdovende stilte(AD).</p>	<p>p.76 De weer ontwaakte cicaden bespikkelden(AD)met hun kabaal de groene sprietten onder het overvloedige licht, heel de(AD) zomerhemel knetterde van dat eindeloze getsjirp(S), in het unisono van een oorverdovende ledigheid(AD).</p>
<p>p.613 385 Il medico aveva un'idea.</p>	<p>De dokter kwam op een idee.</p>	<p>De dokter kwam op een idee.</p>
<p>386 La sua diagnosi era in corso(AD) di maturazione: o, forse, con(AD)cinque figliole che donna(ED) Carlotta gli aveva regalato, era già matura da un pezzo.</p>	<p>p.64-65 Zijn diagnose begon te(AD) rijpen. Of misschien was die al sinds een hele poos gerijpt, vanwege(AD)de vijf dochters die Donna(ED) Carlotta hem had geschonken.</p>	<p>Zijn diagnose was aan het(AD) rijpen; of misschien was ze, met(AD)de vijf dochters die doña(ED) Carlotta hem geschonken had, al een hele poos gerijpt.</p>
<p>387 «Vae soli! ».</p>	<p>'Vae soli.'</p>	<p>Vae soli!</p>
<p>388 « ... Ah, signor dottore! lei ne sa più di me(V)di sicuro(S)... ma certe volte(AD), mi creda, il signor don Gonzalo(ED)ha una faccia, una faccia(AD)! Pare che sua madre, per lui(AD), la ci sia al mondo soltanto per tener su i brillanti, come una(C) pianta per tener su le ciliegie(O) »: il respiro(S) della donna s'era fatto più corto, asciutto: il cipollone che le ribolliva dentro la gola pareva, a furia di cuocere, che gli fosse venuto meno il suo sugo(AD).</p>	<p>-... O, meneer de dokter! u zult het stellig(S)beter weten dan ik(V) ... maar soms(AD), geloof me toch, ziet signor don Gonzalo(ED)er uit, dan ziet hij er uit(AD)! ... Wat hem betreft lijkt het wel(AD)of zijn moeder alleen op de wereld is om de briljanten te dragen, zoals een(C) boom zijn kersen(O) ... - de ademhaling(S)van de vrouw was korter geworden, droger. Het scheen dat die grote ui daar in haar keel minder sappig werd als ze zo hard</p>	<p>' ... Ach, meneer de dokter! U weet het vast(S) beter dan ik(V) ...maar sommige keren(AD), gelooft u me, trekt meneer Gonzalo(ED) me een gezicht van heb ik jou daar(AD)! ... Het lijkt wel of voor hem(AD)z'n moeder alleen op de wereld is om briljanten te dragen, met(A) zoals n boom kersen draagt(O) . ' De adem(S)van de vrouw was korter, droger geworden: het was alsof de reuzenui die in haar keel kookte bij gebrek aan vocht aan het aankoecken</p>

	kookte(AD).	was(AD).
389 Dal gozzo, enorme(POS), quel rantolo affaticava la tristezza del parlare(AD).	Vanwege dat gereutel kwamen haar trieste woorden er steeds moeizamer(AD)uit die enorme krop(POS).	Uit haar enorme krop(POS) borrelde het gereutel van haar trieste woorden nog vermoeider op(AD).
390 « e guai(AD)se la spende un pezzo(ED)di là, o la regala(S) un centavo di qua o se compera il lavarello(PS/IPO) dalla Beppina(P) o se dà(IPO)un qualche cosa per il(C) cimitero Dice che ha già dato lui che basta(S)quel che dà lui E non dà niente! Regàlagli le scarpe vecchie, grida, a questi accattoni della malora!(AD)Ma il denaro vorrebbe(V)lo salvasse(S/V)tutto per lui, e per i poveri niente niente! Che crèpino, dice ».	-... En wee haar(AD)als ze ergens iets(ED)uitgeeft(S)of ze geeft hier of daar een centavo weg ... of als ze forellen(PS/IPO) bij Beppina(P) koopt ... of als ze iets voor het(C) kerkhof geeft(IPO)... Hij zegt dat 'hij al heeft gegeven ... dat wat hij geeft voldoende(S)is ... En hij geeft niets! Geef dat drommelse bedelvolk de afgetrapte schoenen maar, schreeuwt hij. (AD)Maar hij wil(V)dat ze al het geld voor hem bewaart(S/V)en voor de armen niets... niets!... Die kunnen verrekken, zegt hij... -	' ... En o wee(AD)als ze nu eens 'n pesco(ED) besteedt(S)of dan weer 'n centavo weggeeft ... of als ze 'n meerforel(PS/IPO) koopt van Beppina(P) ... of als ze iets voor 't(C)kerkhof schenkt(IPO) ... Hij zegt dat hij al gegeven heeft ... dat wat hij geeft allang(A)genoeg(S)is ... En hij geeft niks! Doe ze de afgetrapte schoenen maar cadeau, zegt ie, dat vervloekte stelletje schooiers(AD)! Maar hij zou willen(V)dat ze al het geld voor hem hield(S/V), en voor de armen niks ... niks! .. Ze kunnen verrekken, zegt ie .. '
391 « Via, via(AD)! », protestò di nuovo(S) il dottore, «quante fandonie(S)! ».	- ... Nou, nou(AD)! - protesteerde de dokter opnieuw(S391), - wat een kletspraat(S)! ... -	' ... Kom, kom(AD)!' protesteerde de dokter nogmaals(S). Allemaal kletskoek(S)!
392 « A me la mi deve pagare di nascosto(S), o nei giorni(PS) che lui è via(AD)», seguitò la vecchia senza far caso(AD), «perché guai se vedesse(V)! Solo lui ha da poter spendere! solo lui ha da dover mangiare! e la mamma(S) deve correre ad ogni(AD)capriccio(PS)! un uomo che ha già passato i quarantaquattro domando io e portargli il caffè e fare scale su scale perché la mattina lo vuole in letto, con i giornali E vuole questo, e poi vuole quest' altro: e cacciar di casa tutto il	- ... Mij moet ze stiekem(S) betalen of op de dagen(PS)dat hij weg is(AD), - vervolgde de oude vrouw zonder erop te letten(AD), - want wee haar als hij(C) het zou zien(V)!... Alleen hij mag geld uitgeven! ... Alleen hij moet eten! ... en zijn(C) moeder(S)moet aan al zijn grillen(PS)voldoen(AD)! Een man die de vierenveertig al gepasseerd is ... nu vraag ik u ... die men zijn(C) koffie moet(A) brengen... en trap op trap af lopen(A)... want die wil hij 's morgens op bed met de kranten	p.76-77 ' ... Mij moet ze achter z'n rug(S) betalen, of op een dag(PS) dat hij d'r niet is,(AD)'ging het besje onverstoobar door(AD), 'want wee haar gebeente(A) als ie(C) het ziet(V)! .. Hij alleen mag geld uitgeven! .. Hij alleen moet eten! ... en z'n(C) mama(S) moet voor elke gril(PS) van hem het vuur uit d'r sloffen lopen(AD)! Een man die de vierenveertig al gepasseerd is ... nu vraag ik u ... en hem z'n(C) koffie brengen ... trap op, trap af... want die wil ie 's morgens

<p>servizio(S)... se una lava, o se stira o se è il falegname che aggiusta una porta(V).... Via, via! Via tutti! ».</p>	<p>... En hij wil dan dit en dan weer dat en alle bedienden(S) jaagt hij(C) het huis uit. .. of het de wasvrouw is of de strijkster ... of de timmerman die een deur repareert(V)... Weg, weg! ... Er uit(C)allemaal! -</p>	<p>op bed, met de kranten ... Hij wil nu eens dit en dan weer dat, en al het dienstvolk jaagt ie(C) het huis uit ... de wasvrouw, de strijkster... of de timmerman die een deur komt repareren(V) ... D'r uit, d'r uit! ... Allemaal d'r uit(C)!</p>
<p>393 Il ràntolo andava spegnendosi(AD): ancora alcuni ribòboli brevi di quel catarro(AD): poi(S) disse, ma come sottovoce (AD), in un modo opaco(AD): « ... e adesso che viene quel bambino(S) a fare i compiti, che la signora(ED) ci ha una pazienza!, sa, il(C) nipotino (S) del colonnello Ma il giorno che lui lo trova per casa! è la volta che lo strozza(AD).... La signora(ED) gliel dice prima, al bambino, quando ha da venire (S), che lui(A) è via...».</p>	<p>p.65-66 Het gereutel begon langzaam te bedaren(AD): nog even borrelde die catarre op(AD). Dan(S) zei ze zachtjes(AD), op matte toon(AD): - ... En nu dat jongetje(S) komt om zijn(C) huiswerk te maken, heeft de signora(ED) een geduld! U weet wel, het(C) neefje(S) van de kolonel... Maar de dag dat hij hem in huis aantreft! Dan komt het er nog van dat hij hem(C) wurgt(AD)! .. De signora(ED) zegt de jongen van tevoren wanneer hij(C) kan komen(S), als hij(A) uit is.. -</p>	<p>p.77 Het gereutel stierf langzaam weg(AD): nog een paar schimpscheuten vanuit haar slijmprop(AD); daarna(S) zei ze, maar bijna fluisterend(AD), dof(AD): ' ... En nu dat jochie(S) z'n(C) huiswerk komt maken, heeft Mevrouw(ED) een geduld! U weet wel, 't(C) kleinzoontje(S) van de kolonel... Maar de dag dat hij hem in huis aantreft! Dan draait ie 'm(C) de nek om(AD) ... Mevrouw zegt van tevoren tegen de jongen wanneer ie(C) mag komen(S), als d'r zoon de deur(A) uit is .. '</p>
<p>394 « E voi come va(AD)? ...», le(O) chiese paternamente il dottore.</p>	<p>p.66 - ... En hoe gaat het met u(AD)? - vroeg de dokter haar(O) vaderlijk.</p>	<p>' ... En hoe gaat het met jou(AD)? .. ' vroeg de dokter X(O) vaderlijk.</p>
<p>p.614 395 «Io?», meravigliò(V) la donna.</p>	<p>- Met mij? - vroeg de vrouw verwonderd.(V)</p>	<p>'Met mij?' verwonderde de vrouw zich(V).</p>
<p>396 «Oh! cara Madonna(AD)! non mi vede(A) che cammino(O) per le strade(PS)? ».</p>	<p>- O! lieve help(AD), ziet u me dan soms niet(A) langs de weg(PS) X(O) ? -</p>	<p>'O lieve Madonna(AD)! Ziet u me dan niet(A) langs de wegen(PS) sjokken(O)?'</p>
<p>397 Cercò di muovere il capo ad accompagnare(AD) quel gemito rauco(AD), fatto di povertà e di tristezza(AD): ma il tentennamento, ostacolato dal gozzo, le riuscì con elongazione ridotta, quasi impercettibile(AD).</p>	<p>Ze probeerde haar hoofd te bewegen om dat hese gejammer(AD). één en al armoede en neerslachtigheid(AD), te begeleiden(AD). Maar ze was slechts in staat tot een nauw merkbaar knikken, daar</p>	<p>Ze probeerde haar hoofd te bewegen om de hese jammerkreet(AD) een en al armoe en droefenis(AD), kracht bij te zetten(AD), maar haar krop zat in de weg en de poging leverde niet méér op</p>

	ze in die beweging belemmerd werd door haar krop.(AD)	dan een kleine, bijna onmerkbare schommeling(AD).
398 « cosa vuole, signor dottore, fin che siam qui! C' è ancora da ringraziar il Signore! ».	- ... Wat wilt u, meneer de dokter, zolang we nog hier zijn! .. moeten we de Heer danken!... -	' ...Wat wilt u, meneer de dokter, zolang we nog hier zijn...moeten we de Heer danken! .. '
399 Il lucignolo(AD) del(POS) referto(IPO) ebbe una immediata(S) ripresa(S).	Het lichtje(AD) van het(POS) verslag(IPO) flikkerde(S) onmiddellijk(S)weer op.	Het smeulende vlammetje(AD) van haar(POS)verhaal(IPO) flakkerde(S)meteen(S) weer op.
400 Gli(POS) occhi(S), pieni d'un cattivo epos, arpionarono(AD) quelli enfiati e rossi del medico.	De(POS) ogen(S), vol van een boosaardig epos doorboorden (AD)de gezwollen en rode ogen van de arts.	Haar(POS)kijkers(S), vol van een boosaardig epos, harpoeneerden(AD)de rode, opgezwollen ogen van de arts.
401 «Quand'è in furia, che ha perduto il suo Signore(S), non sa più neppur lui quello che gli esce di bocca(AD). Non sa quel che fa! Non lo vada a ripetere(S), ma la signora(ED), nell' aiutarmi ad asciugar i piatti(AD), mi ha contato(V) che quest'inverno, giù a Pastrufazio, ha voluto schiacciar(AD)sotto i piedi un(C) orologio, come fosse (V) uva(A)... che era un ricordo di famiglia(O): e poi, subito(S) dopo(S), ha distaccato(IPO/AD) il ritratto(S) del suo povero Papà(S), che è appeso in salada desinare(V) e ci è montato sopra coi piedi a pestarlo(AD) ».	- Als hij(C) razend is en hij het bestaan van zijn Heer heeft vergeten(S), weet zelfs hij niet meer wat er uit zijn mond komt.(AD) Hij weet niet wat hij doet! Vertelt u het vooral(A) niet verder(S), maar toen de signora(ED) me hielp bij de afwas(AD), heeft ze me verteld(V) dat hij deze winter, daar beneden in Pastrufazio, een(C) horloge onder zijn(C) voeten heeft willen verbrijzelen(AD), alsof het(C) een tros druiven (A)was(V)... en het was een familiestuk(O). Onmiddellijk(S) daarop(S) heeft hij(C) het schilderij(S) van zijn(C) overleden vader(S), dat in de eetkamer hing(V), van de wand(IPO) genomen(AD) ... en er is op gaan staan ... om het te vertrappen...(AD) -	'Als ie(C) razend is, van God los(S), weet ie zelf niet meer wat ie allemaal uitkraamt(AD). Hij weet niet wat ie doet! Zegt u het niet voort(S), maar toen Mevrouw(ED)me eens een handje(A) hielp bij 't afdrogen (AD), vertelde ze me(V) dat ie van de winter daar beneden in Pastrufazio 'n(C) horloge onder z'n(C) voeten vertrapt heeft(AD), alsof 't(C) druiven (A) waren(V)... een familiestuk (O)nog wel(A); en daarop, direct(S) daarna(S), heeft ie(C) het portret(S) van z'n(C) papa zaliger(S), dat in de eetkamer hangt(V), van de muur(IPO) gerukt(AD) ... en er z'n voeten op gezet ... om het kapot te stampen .. (AD) .'
402 Si fece (V) il segno della Croce.	Ze sloeg(V) een kruis.	p.77-78 Ze wilde een kruis slaan(V).
403 Manifeste un grande(AD) rispetto(S) per la sala da desinare.	Ze legde een grote eerbied(S) aan de dag(AD)voor de	Ze koesterde een diep(AD) respect(S)voor de eetkamer.

	eetkamer.	
404 La cadenza di quel discorso era ossitona(AD), dacché distaccato e appeso(O), nel dialetto del Serruchón, suonano destacagiò e takasü.	De nadruk van ieder woord in dit gesprek viel op de een na laatste lettergreep(AD), het was gearticuleerd en zwevend(O), zoals in het dialect van Serruchòn.	Ze sprak met een oxytonische cadans: in het dialect van de Serruchón valt het accent van elk woord op de laatste lettergreep(AD)X(O).
405 E anche pestarlo si dice pestalgìo(O).	X(O)	X(O)
406 « ... E ha ridotto(AD)il vetro in tanti pezzetti così» (allungo il mento un millimetro, impedita nelle mani) «come briciole(PS/AD), sotto le suole delle scarpe oh! bestia(S)! che era un uomo di quelli, suo(C)Padre, lei non lo ha conosciuto, ma io lo posso ben dire(AD), ché l(C) 'ho conosciuto un uomo al giorno d'oggi si può star sicuri di non trovarne più nemmen la semenza, di uomini compagni di quello(AD) ».	p.66-67 - En het glas heeft hij in zulke kleine stukjes(S)gebroken(AD), - (ze stak haar kin een milimeter vooruit, omdat ze haar handen niet kon gebruiken) - tot kruim(PS/AD) onder zijn schoenzolen ... o! het beest(S)! .. zijn(C)vader, dat was een man uit duizenden, u hebt hem niet gekend, maar dat kan ik gerust zeggen(AD) want ik heb hem(C)gekend, dat was één van die mannen van een uitgestorven ras, zoals je ze vandaag niet meer tegenkomt(AD) ... -	p.78 ' ... En hij heeft het glas tot zulke kleine scherven(S) vertrappeld(AD)(omdat ze haar handen niet kon gebruiken, stak ze haar kin één millimeter vooruit) 'dat het aan gruzelementen(PS/AD) onder zijn schoenzolen lag ... ah! het monster(S)... en dat was er één uit duizend, z'n(C)vader, u hebt hem niet gekend, maar ik kan dat wel zeggen(AD), want ik heb m(C)gekend ... mannen van zijn kaliber, daar vind je vandaag de dag zelfs het zaaigoed niet meer van, zo waar als ik hier sta(AD) ... '
407 « ... Oggi, oggi », la riprese(AD) il dottore, e alzo le spalle(AD): «voi, donne, cosa ne sapete? ... ».	-... Vandaag, vandaag, - viel de dokter haar schouder-ophanlend(AD)in de rede(AD): - Wat weten jullie vrouwen daarvan? ... -	' ... Vandaag, vandaag,' riep de dokter haar met een schouderophalen(AD)tot de orde(AD). 'Wat weten jullie vrouwen daarvan ...
p.614-615 408 «Oh! Madonna! si dice per dire(AD), signor dottore Al giorno d'oggi la è un'altra vita, lo capisco bene(AD)... e non è più com'era una volta, dopo che c'è stata la guerra...Neanche i bigatti non son più quelli d'una volta A quaranta centavi il chilo(P)!M'è toccatodi venderli(V/AD).... :	O! Madonna! ik zeg dat zo bij wijze van spreken(AD), meneer de dokter ... Vandaag de dag is het leven zo anders, dat begrijp ik wel(AD)en het is niet meer hetzelfde als vroeger, voor de oorlog ... Zelfs de zijderupsen zijn niet meer als vroeger. .. Veertig centavos het kilo(P)!daarvoor	'O, Madonna! Dat was maar bij wijze van spreken(AD), meneer de dokter. .. Vandaag de dag is 't leven anders, dat weet ik maar al te goed (AD).. 't is niet meer hetzelfde als vroeger, vóór de oorlog ... Zelfs de zijderupsen zijn niet meer als vroeger... Veertig centavo de kilo(P)kreeg ik ervoor(V/AD)! .. Minder dan

<p>meno che le ciliegie! Quaranta centavi! per un chilo di bigatti (AD)! Che cosa sono quaranta centavi(AD)? Neanche un etto di croconsuelo, che va per i quarantacinque, e stamattina cinquanta perché ogni mattina c'è la sua notizia(AD)</p> <p>Ma lui! A schiacciar sotto i piedi un orologio d' oro che cuore (AD)! attaccato com'è(AD): minacciar sua madre di ammazzarla! Fortuna che c' era il suo vetro, sul ritratto, (O) che intanto ha potuto salvarsi(AD)».</p>	<p>heb ik ze verkocht(V/AD) ... : voor minder dan de kersen! Veertig centavos! voor een kilo zijdewormen(AD)! .. Wat zijn nou veertig centavos(AD)? Daar krijg je nog geen ons croconsuelo voor, dat kost nu al vijfenveertig en vanmorgen vijftig ... want iedere morgen is het weer anders(AD) ...</p> <p>Maar hij! Om een gouden horloge onder je voeten te vertrappen. ... wat een moed(AD)! Iets, waar je zo aan gehecht bent(AD) ... zijn moeder dreigen haar te vermoorden! Gelukkig dat er glas voor het portret zat(O), zodat het tenminste gespaard is gebleven(AD). -</p>	<p>voor kersen! Veertig centavo! Voor 'n kilo zijderupsen(AD). ... Wat koop je nou nog voor veertig centavo(AD)? Zelfs geen ons croconsuelo, dat naar de vijfenveertig toe gaat, en vanmorgen de vijftig ... want iedere morgen komt er wel wat bij(AD) ... Maar hij! Een gouden horloge onder je voeten vertrappen ... Je moet maar durven(AD)! .. Een centenbijter als hij(AD) ... Dreigen z'n moeder te vermoorden! Gelukkig zat er glas voor het portret(O), zo bleef dát tenminste heel(AD).'</p>
<p>p.615 409 Il dottore cominciò a frustarsi il polpaccio(S), con l' aria(AD) di chi non ha un minuto da perdere.</p>	<p>De dokter begon tegen zijn kuit te slaan(S) als(AD) iemand die geen minuut te verliezen heeft.</p>	<p>De dokter begon zijn kuit te geselen(S), met het gezicht van(AD) iemand die geen minuut te verliezen heeft.</p>
<p>410 «Ah! quella guerra! », terminò(S) la Battistina, e il filo del sospirare(AD) andò reciso(V/AD) da(P) (POS) gozzo.</p>	<p>- Tja, die oorlog ... -, eindigde(S) Battistina en een lichte zucht(AD) brak in(P) haar (POS) krop af(V/AD).</p>	<p>'Ah, die oorlog! .. ' besloot(S) Battistina, en de draad van haar zuchten(AD) werd door (P) haar (POS) krop afgesneden(V/AD).</p>
<p>411.«E qualche volta, invece, quando la luna gli gira per il suo verso(S), allora, magari, è capace di esser generoso, e anche col primo(P) che gli capita; come fosse ubriaco(AD) oh! bestia(S)! allora si può anche incontrar bene(O). La va a momenti, a simpatia(AD). Basta(A), io ci dico buongiorno(AD) ».</p>	<p>- En toch, soms als hij (C) in een goed humeur is(S), kan hij nog wel eens gul zijn en ook tegen de eerste de beste(P), die hij tegenkomt, net of hij(C) dronken is(AD)... o! het beest(S)!..dan kun je het(C) ook wel eens(C) goed treffen(O). t(C) Is bij hem zoals hij gemutst is, hij heeft zo zijn sympathieën(AD). Maar genoeg daarover(A), ik groet u(AD). -</p>	<p>p.78-79 'En toch: soms, als ie (C) goed-gemutst is,(S) kan ie zelfs gul zijn, ook voor de eerste(P) de beste die hij tegenkomt; alsof ie(C) onder invloed is(AD) O!, het monster(S)! .. dan kun je t(C) wel es(C) treffen(O). Het(C) gaat bij hem met vlagen, naargelang je gezicht 'm aanstaat.(AD) Maar genoeg(A), het beste met u(AD)!</p>
<p>412. Il toccare delle undici e</p>	<p>De klokslag van half twaalf op</p>	<p>De klokslag van half twaalf</p>

<p>mezza separò i due(AD), dalla torre(P), metallo immane(A/AD) sullo stridere(AD) di tutte le piante(A); quasicché(A) la ronda del Conta-ore(AD) li avesse colti in peccato.(AD)</p>	<p>de toren(P) maakte een eind aan hun gesprek(AD), woeste, overweldigende metalen (A/AD) klanken boven het geruis(AD) van alle planten en bomen(A), bijna alsof(A) de nachtwacht(AD)hen bij zijn ronde op een zonde had betrap(AD).</p>	<p>vanuit de toren(P) dreef de twee uit elkaar(AD): een ontzagwekkende metaalklank (A/AD) boven het geknars van alle bomen(A) uit(AD), alsof(A) de ronde van de uurwijzer (AD)hen op heterdaad had betrap(AD).</p>
<p>413. Dopo un po' d' altri ciottoloni(AD) e marocchi(S) e dopo ancora una risvolta(AD), portò il dottore allo spiazzo (P/AD): dov' era(AD) il cancello principale(AD) della villa, di legno malandato.</p>	<p>Over nog meer keien(AD) en rotsblokken(S) en na nog een bocht(AD) kwam de dokter op de openplaats(P/AD), waar het verweerde houten hek van de hoofdingang(AD) van de villa was(AD).</p>	<p>Nog wat meer keien(AD) en stenen(S) en een laatste bocht(AD) voerden de dokter naar de open plek(P/AD) waar het verweerde houten voorhek(AD) van de villa stond(AD).</p>